

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล  
พ.ศ. 2550

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา



## คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษา มุ่งมั่นที่จะศึกษาสมรรถนะการศึกษาของไทยในเวทีนานาชาติ เพื่อทราบถึงสถานะภาพของไทยในเวทีสากล และมีข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทยอย่างต่อเนื่อง โดยได้ดำเนินการศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ รวมทั้งเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาและยกระดับสมรรถนะการศึกษาไทยให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานระดับสากล

สำนักงานฯ ได้ศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการศึกษาของไทยในเวทีนานาชาติมาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เอกสาร “สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2550” เป็นผลจากความพยายามในการดำเนินการตามเจตนารมณ์ของสำนักงานฯ ที่มุ่งมั่นดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพของคนไทย โดยเอกสารฉบับนี้เป็นฉบับของการครบรอบหนึ่งทศวรรษที่สำนักงานฯ จัดทำขึ้น เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของคนไทยในเวทีสากล ด้วยตระหนักดีว่า “การพัฒนาศักยภาพของคน” บนพื้นฐานของความ เป็นจริงเป็นเรื่องสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้พร้อมรับความท้าทาย และความก้าวหน้าต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สํานักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศโดยรวม ตลอดจนการพัฒนาสมรรถนะการศึกษาไทยไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจทั่วไป



(นายอรุณ จันทวนิช)  
เลขาธิการสภาการศึกษา

## บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะของประเทศไทยกับนานาชาติ เพื่อสะท้อนให้เห็นศักยภาพของไทยในเวทีสากล และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาสมรรถนะการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล โดยได้ดำเนินการมานับแต่ พ.ศ. 2540 และครบรอบหนึ่งทศวรรษใน พ.ศ. 2550 นี้

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2550 เป็นการวิจัยเอกสาร โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะ และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา (Time Series) โดยใช้ดัชนีของสถาบัน Institute for Management Development (IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ นอกจากนี้ ยังใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งอื่นๆ ร่วมด้วย

### สมรรถนะของประเทศไทยในเวทีสากล

การพิจารณาจัดอันดับสมรรถนะการแข่งขันของ IMD พิจารณาด้วยดัชนีจาก 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ความสามารถด้านเศรษฐกิจ 2) ประสิทธิภาพภาครัฐ 3) ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน โดยผลการประเมินสมรรถนะของไทยในภาพรวม พ.ศ. 2550 ไทยอยู่ในอันดับ 33 จากทั้งหมด 55 ประเทศ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่เหนือกว่าเพียง 2 ประเทศเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก คือ ฟิลิปปินส์ (54) และอินโดนีเซีย (45) เท่านั้น

**สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ** พิจารณาจากดัชนี 5 กลุ่ม คือ 1) เศรษฐกิจภายในประเทศ 2) การค้าระหว่างประเทศ 3) การลงทุนระหว่างประเทศ 4) การจ้างงาน และ 5) ค่าครองชีพ ใน พ.ศ. 2550 ไทยอยู่ในอันดับที่ 15 ดีกว่าไต้หวัน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ เกาหลี และอินโดนีเซีย แต่ต่ำกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน สิงคโปร์ ฮองกง อินเดีย และมาเลเซีย

**สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐ** พิจารณาจากดัชนี 5 กลุ่ม คือ 1) การเงินภาครัฐ 2) นโยบายการคลัง 3) กรอบการดำเนินงานด้านสถาบัน 4) กฎระเบียบด้านธุรกิจ และ 5) กรอบการดำเนินงานด้านสังคม ใน พ.ศ. 2550 ไทยอยู่ในอันดับที่ 27 ดีกว่าเกาหลี อินเดีย ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย แต่มีสมรรถนะต่ำกว่าสิงคโปร์ ฮองกง นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน ไต้หวัน และมาเลเซีย

**สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ** พิจารณาจากดัชนี 5 กลุ่ม คือ 1) ผลิตภาพการผลิต ซึ่งรวมถึงประสิทธิภาพด้วย 2) ตลาดแรงงาน 3) การเงิน 4) การบริหารจัดการ และ 5) ทัศนคติและค่านิยม โดย พ.ศ. 2550 ไทยอยู่ในอันดับที่ 34 ดีกว่าเกาหลี ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย แต่มีระดับสมรรถนะต่ำกว่าฮองกง สิงคโปร์ ออสเตรเลีย มาเลเซีย ไต้หวัน นิวซีแลนด์ อินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน และญี่ปุ่น

**สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน** พิจารณาจัดอันดับจากดัชนี 5 กลุ่ม คือ 1) โครงสร้างพื้นฐานทั่วไป 2) โครงสร้างเทคโนโลยี 3) โครงสร้างวิทยาศาสตร์ 4) สุขภาพและสภาพแวดล้อม และ 5) การศึกษา ใน พ.ศ. 2550 ไทยอยู่ในอันดับที่ 48 ดีกว่าเพียง



และจุดอ่อนของสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐคือเรื่องนโยบายการเงินที่มีผลกระทบเชิงบวกกับเศรษฐกิจ (อันดับ 54) ความคล่องตัวในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ (อันดับ 54) และกฎระเบียบภาครัฐ (อันดับ 52)

**สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐ**ของไทยไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ในช่วง 4 ปี สมรรถนะมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยลดลงจากร้อยละ 60.06 ใน พ.ศ. 2547 เป็นร้อยละ 39.55 ใน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นอัตราการลดลงที่มากและเห็นได้ชัด ทั้งนี้ จุดอ่อนในสมรรถนะด้านธุรกิจของไทยคือ ประสิทธิภาพที่ได้มาตรฐานระดับสากลของผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลาง (อันดับ 54) ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของตลาดหุ้น (อันดับ 54) และผลผลิตภาพการผลิตโดยรวมต่อคน (อันดับ 51) จุดแข็งในสมรรถนะด้านธุรกิจในเรื่องสัดส่วนกำลังแรงงาน (อันดับ 6) ชั่วโมงการทำงาน (อันดับ 6) และรายได้จากภาคบริการ (อันดับ 7)

**สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน**ของไทยไม่ดีนัก โดยในช่วง 4 ปีสมรรถนะของไทยนอกจากจะได้คะแนนต่ำกว่าครึ่งแล้วยังมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องด้วย โดยลดลงจากร้อยละ 33.57 ใน พ.ศ. 2547 เป็น ร้อยละ 28.84 ใน พ.ศ. 2550 ทั้งนี้ จุดแข็งของไทยในสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานคือ อัตราการพึ่งพิงของประชากร (อันดับ 2) และต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำ (อันดับ 4) นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับความเป็นปึกแผ่นของสังคมของภาครัฐได้คะแนนสูงขึ้นจาก 4.93 คะแนนใน พ.ศ. 2549 เป็น 6.17 คะแนน (คะแนนเต็ม 10) อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่จุดรั้งสมรรถนะในด้านนี้ของไทยคือการลงทุนด้านสุขภาพเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวม



ภายในประเทศ (GDP) ต่ำ (อันดับ 53) จำนวนบุคลากรด้านการแพทย์น้อย (อันดับ 52) การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (อันดับ 52) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตน้อย (อันดับ 49)

เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านที่ IMD นำมาพิจารณาจัดอันดับสมรรถนะ พบว่า ไทยมีสมรรถนะด้านเศรษฐกิจดีที่สุด รองลงมาคือ สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐและสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจตามลำดับ โดยสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยถือเป็นจุดอ่อนที่จุดรั้งสมรรถนะในภาพรวมของไทย ทั้งนี้ กลุ่มโครงสร้างด้านวิทยาศาสตร์เป็นจุดอ่อนที่สุดของสมรรถนะในด้านนี้ รองลงมาคือโครงสร้างเทคโนโลยี สุขภาพและสภาพแวดล้อมการศึกษา และโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป ตามลำดับ โดยเกณฑ์ที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดคือการลงทุนด้านสุขภาพเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจำนวนบุคลากรด้านการแพทย์น้อย การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และผู้ใช้อินเทอร์เน็ตน้อย อย่างไรก็ตาม ไทยยังคงมีจุดแข็งในเรื่องอัตราการพึ่งพิงของประชากรน้อย และต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับความเป็นปึกแผ่นของสังคมของภาครัฐได้คะแนนสูงขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็มีข้อสังเกตว่าจากโครงสร้างอายุประชากรในปัจจุบันจะส่งผลให้ในอนาคตอันใกล้ไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุจำนวนมากและอาจไม่สามารถรักษาระดับความได้เปรียบจากเกณฑ์สัดส่วนการพึ่งพิงของประชากร

## สมรรถนะการศึกษาของประเทศไทยในเวทีสากล

การประเมินความสามารถในการแข่งขันของ IMD พิจารณา **ด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐาน** โดยดัชนีด้านการศึกษาประกอบด้วย **เกณฑ์ชีวิตที่รวบรวมด้วยวิธีการเชิงปริมาณ** ซึ่งสามารถนำมาคำนวณด้วยข้อมูลสถิติได้จำนวน 6 เกณฑ์ ได้แก่ 1) การลงทุนทางการศึกษา 2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา 3) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา 4) การเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษา 5) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา และ 6) การไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ และ **เกณฑ์ชีวิตที่รวบรวมด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ** โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของประเทศต่างๆร่วมด้วยเทคนิค Delphi แล้วนำมาคำนวณคะแนน โดยกำหนดคะแนนเต็มที 10 คะแนน ซึ่งเกณฑ์ในกลุ่มนี้ประกอบด้วย 1) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา 2) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย 3) ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ และ 4) การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับบริษัทธุรกิจ โดยระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 อันดับการศึกษาของไทยอยู่ในอันดับที่ 48, 46, 48 และ 46 จากจำนวน 60, 60, 61, และ 55 ประเทศตามลำดับ

**ด้านโอกาส ความเสมอภาค และความทั่วถึง** ในภาพรวมโอกาส และความทั่วถึงด้านการศึกษาของไทยค่อนข้างดีเชิงปริมาณดังจะเห็นได้จากอัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาที่ค่อนข้างสูง แต่ยังคงมีข้อสังเกตที่จำเป็นต้องเพิ่มหรือขยายโอกาสการเข้ารับ

การศึกษาอย่างเสมอภาคในเชิงพื้นที่ และช่องว่างทางเศรษฐกิจ จึงควรเร่งหามาตรการเพื่อผลักดันนโยบายที่มีอยู่เดิมแต่ยังไม่ีผล ในทางปฏิบัติ อาทิเช่น นโยบายส่งเสริมการศึกษานอกระบบ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในเรื่องโอกาส ความเสมอภาคและความทั่วถึงทางการศึกษา ตามกรอบของเกณฑ์ที่ IMD พิจารณาพบว่ามีเพียง 2 ดัชนี ได้แก่ 1) การเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษา และ 2) อัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ ซึ่งในความเป็นจริงมีดัชนีอีกมากที่จะชี้ถึงโอกาส ความเสมอภาค และความทั่วถึงในการจัดการศึกษา เช่น อัตราการเข้าเรียน อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากร ร้อยละของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเตรียมความพร้อม การพัฒนาทักษะของผู้เรียน จำนวนผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับการศึกษา จำนวนนักเรียนนอกระบบโรงเรียน โอกาสในการได้รับการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และความเสมอภาคระหว่างเพศในการเข้ารับการศึกษา ระดับอุดมศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ จากรายงานของสถาบันสถิติแห่งองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Institute for Statistics: UIS, 2006) พบว่า ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการขยายโอกาสทางการศึกษาเชิงปริมาณ โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาอันเป็นผลมาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจของครอบครัวไทย ยังเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณา เนื่องจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่าเด็กในเขตเมืองได้รับการศึกษามากกว่าเด็กในชนบท ด้วยเหตุผลที่ครอบครัวชนบทมีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็น

อุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการขัดขวางการเรียนรู้ของเด็ก และจากวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชียช่วงหลังของทศวรรษ 1990 (พ.ศ. 2543) เป็นเหตุให้เด็กในชนบทต้องออกจากโรงเรียนเพราะผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่เกิดกับครอบครัว

**ด้านคุณภาพการศึกษา** เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ทั้งตามกรอบของ IMD ได้แก่ อัตราส่วนครูต่อนักเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ทักษะด้านภาษา การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา และการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา รวมไปถึงข้อมูลประกอบอื่นๆ เช่น การประเมินวิชาคณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์ในโครงการ Program for International Student Assessment (PISA) คะแนนเฉลี่ยจากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยจากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นสูง (A-NET) ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผลการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่าคุณภาพการศึกษาไทยไม่ค่อยน่าพึงพอใจ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น การกระจายตัวของครูที่แตกต่างกันมากระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา สภาวะการขาดแคลนครู คณาจารย์ ในทุกระดับ/ประเภท ทั้งตามสาขาวิชาและตามพื้นที่ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในลักษณะต่างๆ รวมไปถึงการมีครูไม่ครบชั้น นอกจากนี้ครูจำนวนมากยังต้องรับภาระอื่นนอกเหนือจากการเป็นครูผู้สอน และ

ครูส่วนใหญ่ทำการสอนมากกว่า 1 สาระการเรียนรู้ รวมไปถึงการมีโรงเรียนขนาดเล็กกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ จำนวนมาก ซึ่งล้วนแล้วแต่เกิดผลกระทบต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพทั้งสิ้น

นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกต คือ 1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูของสิงคโปร์และเกาหลีแสดงให้เห็นว่าครูของสิงคโปร์และเกาหลีต้องรับภาระมากกว่าในหลายประเทศแต่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างสูง 2) ประเทศที่เข้ารับการประเมินส่วนใหญ่มีอัตรานักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแตกต่างกัน โดยอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษาจะน้อยกว่าระดับประถมศึกษา ในขณะที่ประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเท่ากัน และ 3) การกระจายตัวของอัตราส่วนนักเรียนต่อห้องในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมีลักษณะที่แตกต่างกันมากระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา ดังนั้นแม้อัตราส่วนนักเรียนต่อครูทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของไทยในภาพรวมที่ประเมินโดย IMD จะค่อนข้างดี แต่ในสภาพความเป็นจริงยังมีปัญหาขาดแคลนครุ คณาจารย์ในทุกๆระดับ/ประเภท ทั้งตามสาขาวิชาและตามพื้นที่ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในลักษณะต่างๆ รวมไปถึงการมีครูไม่ครบชั้น

**ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา** เมื่อพิจารณาจากการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษากับภาคธุรกิจ จำนวนนักเรียน/นักศึกษาต่างประเทศที่มาศึกษาในไทยเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียน/นักศึกษาของไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ และการลงทุนเพื่อการศึกษาโดยเชื่อมโยงกับด้านคุณภาพการศึกษาจะ

พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของไทยยังไม่ค่อยดีนัก ดังจะเห็นได้จากไทยได้คะแนนการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษากับภาคธุรกิจต่ำกว่าครึ่ง มีสัดส่วนจำนวนนักเรียน/นักศึกษาของไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศสูงกว่าจำนวนนักเรียน/นักศึกษาต่างประเทศที่มาศึกษาในไทยมาก นอกจากนี้ สัดส่วนการลงทุนด้านการศึกษาของไทย เมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และงบประมาณแผ่นดินค่อนข้างสูง แต่พบว่า คุณภาพการศึกษาของไทยยังไม่น่าพึงพอใจทั้งในระดับนานาชาติ และระดับประเทศ ทั้งนี้ สาเหตุอาจเนื่องมาจากการจัดสรรงบประมาณที่ลงทุนด้านการศึกษาส่วนใหญ่เป็นงบประมาณรายจ่ายประจำ โดยมีงบลงทุนและพัฒนาในสัดส่วนค่อนข้างน้อย ดังนั้น การลงทุนในเรื่องที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนหรือการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรงจึงน้อย นอกจากนี้ การมีสถานศึกษาจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศ ส่งผลให้งบประมาณที่ลงทุนเพื่อการศึกษากระจุกกระจายไม่เห็นผลกระทบเชิงบวกที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม พบว่า รัฐให้ความสำคัญกับการศึกษามาก ดังจะเห็นได้จากการลงทุน เพื่อการศึกษาในสัดส่วนมากกว่า 1 ใน 4 ของงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งแม้จะเป็นจุดแข็งของการพัฒนาการศึกษาแต่มีข้อสังเกตว่าการลงทุนเพื่อการศึกษาส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 75.5 เป็นภาระของภาครัฐและยังขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม

## สถานการณ์ท้าทายในอนาคต

การทราบถึงสถานการณ์ท้าทายในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น นับเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการกำหนดนโยบายเพื่อเตรียมการพัฒนาให้พร้อมรับสถานการณ์ที่ท้าทาย โดยการคาดการณ์ถึงสถานการณ์ที่ท้าทายที่อาจเกิดขึ้นของ IMD และการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาถึงผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า พบว่า มีสถานการณ์ท้าทายที่เกี่ยวข้องและอาจส่งผลกระทบต่อกับการศึกษาที่น่าสนใจ คือ

1. นโยบายเปิดเสรีการค้ารวมถึงการที่นานาชาติประเทศสามารถผลิตบัณฑิตได้มากขึ้น จะส่งผลให้บริบทด้านการศึกษามีการแข่งขันของผู้ให้บริการมากขึ้น ทำให้ต้องทบทวนการพัฒนาระบบการศึกษาดลอดจนสถานศึกษาให้มีสมรรถนะและมาตรฐานระดับสากล โดยเน้นเรื่องคุณภาพการศึกษาและการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อผู้ประกอบการหรือตลาดให้มากขึ้น

2. ประเด็นทรัพย์สินทางปัญญาและระบบเสรี (Intellectual Property and Open systems) ที่จะมืบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น ในขณะที่สมรรถนะในด้านนี้ของประเทศไทยค่อนข้างน้อย โดยอัตราการจดสิทธิบัตรของไทยทั้งในประเทศและในต่างประเทศต่ำ การลงทุนในด้านวิจัยและพัฒนาต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ แต่มีสถานการณ์ที่เกือหนุน เช่น สถาบันอุดมศึกษาและเยาวชนไทยจำนวนหนึ่งมีศักยภาพในด้านวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์เทียบเท่าระดับนานาชาติ แต่อาจขาดความตระหนักถึงความสำคัญในการจดสิทธิบัตรของเจ้าของผลงานวิจัยและพัฒนา รวมไปถึงการขาดความร่วมมือระหว่างสถาบัน

อุดมศึกษากับสถานประกอบการในการต่อยอดการพัฒนาสู่การนำผลการวิจัยและพัฒนา รวมไปถึงนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ไปใช้ในทางปฏิบัติให้เห็นผลอย่างกว้างขวาง

3. ความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสทางการศึกษาจะลดลงจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการให้การศึกษาบนฐานอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น แต่แนวโน้มความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยอาจมากขึ้นจากความพร้อมที่แตกต่างกันของสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ ปัจจุบันสมรรถนะด้านโครงสร้างเทคโนโลยีของไทยยังเป็นจุดอ่อน และยังไม่ได้ใช้ศักยภาพหรือข้อได้เปรียบจากต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำเท่าที่ควร โดยมีจำนวนคนใช้อินเทอร์เน็ตน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาในเรื่องทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

4. ประเทศไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นมากในอนาคตอันใกล้ และจะสูญเสียข้อได้เปรียบในเรื่องอัตราการะพั้งพั้งของประชากรจากโครงสร้างอายุประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงอัตราการพั้งพั้งของประชากรที่จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

5. การเปลี่ยนแปลงสภาพบรรยากาศส่งผลต่อปัจจัยการผลิตให้ต้องมีการจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจใหม่ และต้นทุนสภาพแวดล้อมจะกลายเป็นส่วนหนึ่งในต้นทุนสำคัญทางเศรษฐกิจ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาและภาคธุรกิจเอกชนควรร่วมมือกันวิจัยและพัฒนาในเรื่องต่างๆ เช่น ในเรื่องการพัฒนาพลังงานทดแทนพืชเศรษฐกิจใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพบรรยากาศที่จะเปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น



## ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาจะพบว่าการจัดการศึกษาของไทยมีปัญหาในสมรรถนะด้านประสิทธิภาพและคุณภาพการศึกษาค่อนข้างมากในปัจจุบัน รวมทั้ง อาจมีสถานการณ์ท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและส่งผลกระทบต่อการศึกษาเข้ามาอีก จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ปรับระบบการจัดสรรทรัพยากร (Reallocation Resources) ทั้งระบบ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการจัดสรรทรัพยากรผ่านด้านผู้รับบริการ (Demand Side) แทนด้านผู้ให้บริการ (Supply Side) เพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมในการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพ และส่งผลให้ผู้ให้บริการหรือสถาบันการศึกษาต้องปรับปรุงประสิทธิภาพเพื่อดึงดูดผู้เรียน

2. ขยายการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อความเข้มแข็งของระบบการศึกษา เช่น การสร้างแรงจูงใจและปลูกฝังทัศนคติให้ทุกภาคส่วนของสังคมเห็นความสำคัญของการศึกษา และเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาอย่างกว้างขวางมากขึ้น หรือการเปิดโอกาสให้สถานประกอบการและภาคธุรกิจจัดการศึกษาได้มากขึ้น และรัฐไม่ขยายการรับผู้เรียนในพื้นที่ทับซ้อนกับสถาบันศึกษาเอกชน เพื่อลดภาระของรัฐที่รับผิดชอบการลงทุนเพื่อการศึกษาถึงร้อยละ 75.5

3. วางแผนผลิตกำลังคนร่วมกันเพื่อรองรับสถานการณ์ท้าทายในอนาคตระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนกับการพัฒนาประเทศ โดยสามารถผลิตกำลังคนได้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะช่วยยกระดับสมรรถนะการแข่งขันของไทยให้ทัดเทียมสากล

#### 4. พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการดังนี้

4.1 ส่งเสริมระบบช่องทางพัฒนา (Fast track) เช่น ส่งเสริมศูนย์อัจฉริยภาพต่างๆ ที่มีในประเทศไทย ให้เอื้อต่อการส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรือส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (Center of Excellence) เฉพาะสาขา อันเป็นช่องทางในการส่งเสริมให้เยาวชน และสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสามารถพัฒนาอย่างรวดเร็ว

4.2 แก้ไขปัญหาขาดแคลนครูและคณาจารย์ เนื่องจากครูและคณาจารย์เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หากยังมีปัญหาการขาดแคลนครูและคณาจารย์แล้ว ย่อมเป็นไปได้ยากที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจากการศึกษาพบว่าไทยยังประสบปัญหาสภาวะการขาดแคลนครู คณาจารย์อยู่

4.3 ผลิต และพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน โดยการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและพร้อมรองรับสถานการณ์ท้าทายในอนาคต รวมทั้งมีระบบควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการผลิตและการพัฒนา นอกจากนี้ ในการพัฒนาต้องปรับระบบให้ตอบสนองความต้องการของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ด้วยว่าขาดศักยภาพหรือความสามารถที่จำเป็นอะไรแทนการพัฒนาด้วยหลักสูตรเดียวทั่วประเทศ ทั้งนี้ อาจนำระบบป้องกันการพัฒนามาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับการเลือกพัฒนาตามหลักสูตรที่ต้องการแทนระบบเดิม

4.4 ส่งเสริมการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ แม้ในปัจจุบันสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(สสวท.) จะทุ่มเทในการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์อย่างเต็มความสามารถ แต่เนื่องจากสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยที่มีมากกว่า 30,000 แห่ง จึงไม่สามารถพัฒนาอย่างทั่วถึง ดังนั้น ควรมีการปรับวิธีการพัฒนาใหม่ อาทิเช่น เน้นการพัฒนาครูคณาจารย์ ที่สอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพในด้านนี้

4.5 ควรมีการประเมินเพื่อหาข้อมูลในสมรรถนะเรื่องความเป็นพลเมืองและพลโลก อันจะส่งผลให้ได้ข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของคนไทยที่รอบด้าน และเกิดความสมดุลตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

4.6 พัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้ตอบสนององความต้องการของผู้เรียน ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสถาบันการศึกษาแล้ว ยังช่วยลดสัดส่วนนักเรียน/นักศึกษาที่ไปศึกษาต่างประเทศ รวมถึงผลพลอยได้จากการลดการเสียงบประมาณและดุลการค้าด้านบริการการศึกษาจากการไปศึกษาต่อต่างประเทศด้วย

## สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(3)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(5)
สารบัญ	(20)
สารบัญตาราง	(22)
สารบัญแผนภาพ	(24)
<b>บทนำ</b>	<b>1</b>
ขอบเขตของการศึกษา	1
ข้อตกลงเบื้องต้น และข้อมูลพื้นฐานการจัดอันดับ	
ของสถาบัน IMD พ.ศ. 2550	2
คำอธิบายศัพท์	5
<b>สมรรถนะของประเทศไทยในเวทีสากล</b>	<b>7</b>
สมรรถนะของนานาชาติ	7
สมรรถนะของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศ	
ในเอเชีย-แปซิฟิก	10
สมรรถนะของประเทศไทยตามการเปลี่ยนแปลงระยะเวลา	
(Time Series) ระหว่าง พ.ศ. 2547-2550	14
บทวิเคราะห์สมรรถนะของประเทศไทยในเวทีสากล	20

<b>สมรรถนะการศึกษาของประเทศไทยในเวทีสากล</b>	<b>29</b>
โอกาส ความเสมอภาค และความทั่วถึงทางการศึกษา	31
คุณภาพการศึกษา	38
ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา	63
<b>สถานการณ์ท้าทายในอนาคต</b>	<b>75</b>
สถานการณ์ท้าทายในอนาคตระดับสากล	75
สถานการณ์ท้าทายในอนาคตของประเทศไทย	79
การเตรียมรับสถานการณ์ท้าทายในอนาคต	82
<b>สรุป และข้อเสนอแนะ</b>	<b>89</b>
สรุป	89
ข้อเสนอแนะ	98
<b>บรรณานุกรม</b>	<b>106</b>
<b>ภาคผนวก</b>	<b>111</b>

## สารบญตาราง

ความสามารถในการแขงขันระดับนานาชาติในภาพรวม พ.ศ. 2550	112
ความสามารถในการแขงขันระดับนานาชาติ ดํานสมรรถนะทางเศรษฐกัจ พ.ศ. 2550	113
ความสามารถในการแขงขันระดับนานาชาติ ดํานประสิทธิภาพภาครัฐ พ.ศ. 2550	114
ความสามารถในการแขงขันระดับนานาชาติ ดํานประสิทธิภาพภาครัฐกัจ พ.ศ. 2550	115
ความสามารถในการแขงขันระดับนานาชาติ ดํานโครงสร้างพื้นฐาน พ.ศ. 2550	116
ความสามารถในการแขงขันระดับนานาชาติ ดํานการศีกษา พ.ศ. 2550	117
ความสามารถในการแขงขันระดับนานาชาติ ดํานโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2550	118
ความสามารถในการแขงขันระดับนานาชาติ ดํานโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2550	119
ตารางแสดงอันดับความสามารถดํานตํางๆ ของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	120

ตารางแสดงอันดับความสามารถด้านการศึกษา ของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	121
ตารางแสดงอันดับความสามารถด้านการศึกษา ของไทย พ.ศ. 2547-2550	122

## สารบัญแนพแนพ

สมรรถนะของนานาประเทศ พ.ศ. 2550	9
สมรรถนะของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	10
ความสามารถด้านเศรษฐกิจของไทยเปรียบเทียบกับ ประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	11
ประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	12
ประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	13
สมรรถนะโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	14
สมรรถนะของไทย พ.ศ. 2547-2550	14
ความสามารถด้านเศรษฐกิจของไทย พ.ศ. 2547-2550	15
ประสิทธิภาพภาครัฐของไทย พ.ศ. 2547-2550	16
ประสิทธิภาพภาครัฐของไทย พ.ศ. 2547-2550	18
สมรรถนะโครงสร้างพื้นฐานของไทย พ.ศ. 2547-2550	19
สมรรถนะภาพรวมของไทย พ.ศ. 2550	21
สมรรถนะของไทยในองค์ประกอบต่างๆ พ.ศ. 2550	22
สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทย พ.ศ. 2550	26



อันดับความสามารถด้านการศึกษาของไทย พ.ศ. 2547-2550	30
สมรรถนะด้านการศึกษองานานาประเทศ พ.ศ. 2550	30
อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษาสุทธิของงานานาชาติ พ.ศ. 2550	32
อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษาสุทธิของ ประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	32
อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาของ ไทย พ.ศ. 2547-2550	33
อัตราการไม่รู้หนังสือวัยผู้ใหญ่ของงานานาประเทศ พ.ศ. 2550	34
อัตราการไม่รู้หนังสือวัยผู้ใหญ่ของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	35
อัตราการไม่รู้หนังสือวัยผู้ใหญ่ของ ไทย พ.ศ. 2547-2550	36
อัตรานักเรียนต่อครูประถมศึกษองานานาชาติ พ.ศ. 2550	39
อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาของ ประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	39
อัตราส่วนนักเรียนต่อครูประถมศึกษาของ ไทย พ.ศ. 2547-2550	40
อัตรานักเรียนต่อครูมัธยมศึกษาของงานานาประเทศ พ.ศ. 2550	41
อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษาของ ประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	42
อัตราส่วนนักเรียนต่อครูมัธยมศึกษาของ ไทย พ.ศ. 2550	42

ผลสัมฤทธิ์ระดับอุดมศึกษาของนานาชาติ พ.ศ. 2550	46
ผลสัมฤทธิ์ระดับอุดมศึกษาของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	47
ผลสัมฤทธิ์ระดับอุดมศึกษาของไทย พ.ศ. 2547-2550	48
การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน ของระบบการศึกษานานาชาติ พ.ศ. 2550	49
การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของ ระบบการศึกษาของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	49
การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของ ระบบการศึกษาของไทย พ.ศ. 2547-2550	50
การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของ มหาวิทยาลัยในนานาชาติ พ.ศ. 2550	51
การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของมหาวิทยาลัย ของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	52
การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2547-2550	52
ทักษะด้านภาษาของนานาชาติ พ.ศ. 2550	54
ทักษะด้านภาษาของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	55
ทักษะด้านภาษาของไทย พ.ศ. 2548-2550	56
คะแนนเฉลี่ย O-NET ของนักเรียนไทย ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548-2549	57

คะแนนเฉลี่ย A-NET ของนักเรียนไทยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6	
ปีการศึกษา 2548-2549	58
การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ ของนานาประเทศ พ.ศ. 2550	63
การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ ของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	64
การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจของไทย พ.ศ. 2547-2550	65
อัตราการลงทุนเพื่อการศึกษาของนานาประเทศ พ.ศ. 2550	66
การลงทุนเพื่อการศึกษาของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550	67
อัตราการลงทุนเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบกับอันดับสมรรถนะ ด้านการศึกษาของนานาชาติ ใน พ.ศ. 2550	68
การลงทุนเพื่อการศึกษาของไทย พ.ศ. 2547-2550	69
การจัดสรรงบประมาณปี 2550 ของไทย	70
ร้อยละของงบประมาณปี 2550 ที่เพิ่มจากปี 2549	71
การจัดสรรงบประมาณของไทยจำแนกตามระดับ/ ประเภทการศึกษา ปี 2550	72
งบประมาณการศึกษาของไทย พ.ศ. 2550 จำแนกตามประเภทรายจ่าย	73

## บทนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะของประเทศไทยกับนานาชาติ เพื่อสะท้อนให้เห็นศักยภาพของไทยในเวทีสากล และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาสมรรถนะการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล โดยได้ดำเนินการมานับแต่ พ.ศ. 2540 แม้ว่าในแต่ละปีอาจใช้ชื่อเอกสารที่แตกต่างกัน แต่สาระหลักคือ การวิเคราะห์สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยโดยใช้ดัชนีของ International Institute for Management Development (IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ เนื่องจากมีการดำเนินการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติเป็นประจำทุกปี โดยมีการใช้ดัชนีด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินจัดอันดับอย่างชัดเจน

### ขอบเขตของการศึกษา

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2550 เป็นการวิจัยเอกสาร โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะ และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา (Time Series) โดยใช้ดัชนีของสถาบัน IMD เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ นอกจากนี้ ยังใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งอื่นๆ เช่น ผลการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษา (World University Ranking) ของ The Times Higher Education Supplement (THES) ข้อมูลจาก Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) ข้อมูลเรื่องการจัดสรร

งบประมาณด้านการศึกษาของประเทศ และผลการประเมินคุณภาพมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เป็นต้น

## ข้อตกลงเบื้องต้น และข้อมูลพื้นฐานการจัดอันดับของสถาบัน IMD พ.ศ. 2550

1. การพิจารณาจัดอันดับสมรรถนะโดยสถาบัน IMD พิจารณาจัดอันดับทั้งประเทศและเขตเศรษฐกิจที่เทียบเท่าประเทศโดยในเอกสารฉบับนี้จะเรียกโดยรวมว่าเป็นประเทศ และเมื่อกล่าวถึงประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก ในเอกสารฉบับนี้จะหมายความครอบคลุมเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกที่เข้ารับการประเมินจัดอันดับของ IMD ใน พ.ศ. 2550 เท่านั้น

2. จำนวนประเทศที่เข้ารับการจัดอันดับโดยสถาบัน IMD ในแต่ละปีมีความแตกต่างกัน และการจัดอันดับครั้งล่าสุดใน พ.ศ. 2550 มีรวมทั้งสิ้น 55 ประเทศ ซึ่งเป็นจำนวนที่ลดลง 6 ประเทศ จาก พ.ศ. 2549 (61 ประเทศ) ทั้งนี้ ประเทศที่เข้ารับการจัดอันดับเพิ่มเติมใน พ.ศ. 2550 มีจำนวน 2 ประเทศ ได้แก่ ลิชัวเนีย และยูเครน สำหรับเขตเศรษฐกิจที่เข้ารับการจัดอันดับเมื่อ พ.ศ. 2549 แต่ไม่ได้เข้ารับการจัดอันดับใน พ.ศ. 2550 มีจำนวน 8 เขตเศรษฐกิจ ได้แก่

- 1) บาวาเรีย (ในเยอรมนี)
- 2) อิล-เดอร์-ฟร็องค์ (ในฝรั่งเศส)
- 3) สกอตแลนด์ (ในสหราชอาณาจักร)
- 4) เจ้อเจียง (ในสาธารณรัฐประชาชนจีน)
- 5) แคาตาลเนีย (ในสเปน)
- 6) เซาเปาโล (ในบราซิล)
- 7) มหาราษฏระ (ในอินเดีย) และ
- 8) ลอมบาร์ดี (ในประเทศอิตาลี)

อย่างไรก็ตาม ประเทศเยอรมนี ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐประชาชนจีน สเปน บราซิล อินเดีย และอิตาลี ยังคงเข้ารับการจัดอันดับในภาพรวมของประเทศ พ.ศ. 2550

3. เกณฑ์และดัชนีที่ใช้ในการจัดอันดับของ IMD พิจารณาด้วยดัชนีจาก 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ความสามารถด้านเศรษฐกิจ 2) ประสิทธิภาพภาครัฐ 3) ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน โดยมีการศึกษาเป็นเกณฑ์หนึ่งของดัชนีกลุ่มนี้ด้วย

อย่างไรก็ตาม การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ในแต่ละปีจะมีความแตกต่างกันของจำนวนประเทศ/เขตเศรษฐกิจ และจำนวนเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินอยู่บ้าง โดยการจัดอันดับความสามารถครั้งล่าสุดใน พ.ศ. 2550 ยังคงใช้เกณฑ์ในการจัดอันดับจาก 4 องค์ประกอบเช่นเดิม แต่มีการเพิ่มดัชนีที่ใช้ในการพิจารณาจัดอันดับ 11 ดัชนี ใน 3 กลุ่ม ได้แก่ สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งนี้ ดัชนีที่ใช้พิจารณาสมรรถนะด้านการศึกษาไม่มีการเปลี่ยนแปลง

4. การประเมินความสามารถในการแข่งขันของ IMD ในทุกองค์ประกอบจะพิจารณาด้วยเกณฑ์ชี้วัดที่รวบรวมด้วยวิธีการเชิงปริมาณ ซึ่งสามารถนำมาคำนวณด้วยข้อมูลสถิติได้ และเกณฑ์ชี้วัดที่รวบรวมด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของประเทศต่างๆ ที่เข้ารับการประเมิน ร่วมด้วยเทคนิค Delphi และนำมาคำนวณคะแนน โดยกำหนดคะแนนเต็ม 10 คะแนน

5. การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา (Time Series) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในเอกสารฉบับนี้ นำเสนอผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา (Time Series) เป็นรอบ 4 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 เพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดจากการอันดับของสถาบัน IMD ใน พ.ศ. 2546 ซึ่งใช้วิธีการประเมินที่แตกต่างจากปีอื่นๆ และอาจส่งผลต่อการนำไปอ้างอิงได้

6. การปรับปรุงอันดับของ พ.ศ. 2549 จากการศึกษาที่บางประเทศที่เข้ารับการจัดอันดับเมื่อ พ.ศ. 2549 ไม่ได้เข้ารับการจัดอันดับใน พ.ศ. 2550 และมีประเทศใหม่ที่เข้ารับการจัดอันดับเพิ่มเติมใน พ.ศ. 2550 สถาบัน IMD จึงได้มีการปรับปรุงอันดับของ พ.ศ. 2549 ใหม่ ดังนั้น ข้อมูลอันดับใน พ.ศ. 2549 ที่อ้างอิงในเอกสารฉบับนี้ อาจแตกต่างจากเอกสารสมรรถนะการศึกษาไทย พ.ศ. 2549 ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้เผยแพร่ไปก่อนหน้านี้แล้ว อันเป็นผลจากการปรับปรุงอันดับดังกล่าว

ทั้งนี้ ประเทศที่ไม่ได้รับการจัดอันดับใน พ.ศ. 2550 จำนวน 8 ประเทศ โดยในจำนวนนี้มีประเทศที่เหนือกว่าไทย 3 ประเทศ ได้แก่ บาวเวเรีย (อันดับ 16) อิล-เดอว์-ฟร็องค์ (อันดับ 28) และสกอตแลนด์ (อันดับ 30) ส่งผลให้อันดับในภาพรวมของไทยใน พ.ศ. 2549 ที่อ้างอิงในเอกสารฉบับนี้ ปรับขึ้น 3 อันดับ จากอันดับที่ 32 เป็นอันดับที่ 29

## คำอธิบายศัพท์

**1. ประเทศในกลุ่ม WEI** หมายถึง ประเทศสมาชิกในโครงการ World Education Indicators (WEI) เป็นประเทศในกลุ่มที่มีรายได้ระดับปานกลาง ซึ่งประเทศเหล่านี้ในปัจจุบันมีประชากรรวมกันกว่าร้อยละ 72 ของประชากรโลก และมี 19 ประเทศเข้าร่วมเป็นสมาชิก WEI ได้แก่ ประเทศอาร์เจนตินา บราซิล ชิลี สาธารณรัฐประชาชนจีน อียิปต์ อินเดีย อินโดนีเซีย จาเมกา จอร์แดน มาเลเซีย ปารากวัย เปรู ฟิลิปปินส์ รัสเซีย ศรีลังกา ตูนิเซีย ไทย อุรุกวัย และซิมบับเว

**2. ประเทศในกลุ่ม OECD** หมายถึง ประเทศสมาชิกในองค์การความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) ประกอบด้วย 30 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรีย ออสเตรเลีย แคนาดา สาธารณรัฐเดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ ฮังการี ไอร์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี ญี่ปุ่น เกาหลี ลักเซมเบิร์ก เม็กซิโก เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ นิวซีแลนด์ โปแลนด์ โปรตุเกส สาธารณรัฐสโลวัก สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ตุรกี สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา

**3. การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา** พิจารณาจากระบบการศึกษาทั้งระบบว่าสามารถตอบสนองต่อตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพคือ ใช้การสอบถามด้วยเทคนิค Delphi



**4. การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย** พิจารณาจากการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถตอบสนองต่อตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพคือ ใช้การสอบถามด้วยเทคนิค Delphi

**5. ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ** พิจารณาถึงความสามารถในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อผู้ประกอบการได้มากน้อยเพียงใด รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพคือ ใช้การสอบถามด้วยเทคนิค Delphi

**6. การถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัย** พิจารณาว่ามีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับบริษัทธุรกิจมากน้อยเพียงใด รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพคือ ใช้การสอบถามด้วยเทคนิค Delphi

## สมรรถนะของประเทศไทยในเวทีสากล

ดังที่ได้กล่าวในบทนำแล้วว่าการพิจารณาจัดอันดับสมรรถนะการแข่งขันของ IMD พิจารณาด้วยดัชนีจาก 4 องค์ประกอบหลัก คือ

- 1) ความสามารถด้านเศรษฐกิจ
- 2) ประสิทธิภาพภาครัฐ
- 3) ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ และ
- 4) โครงสร้างพื้นฐาน ในบทนี้จึงนำเสนอสาระสำคัญของสมรรถนะของประเทศไทยในเวทีสากลในภาพรวมในทั้ง 4 องค์ประกอบข้างต้น ดังนี้

### สมรรถนะของนานาชาติประเทศใน พ.ศ. 2550

ผลการจัดอันดับของ IMD ใน พ.ศ. 2550 ซึ่งพิจารณาจาก 4 องค์ประกอบหลัก สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

**1. ประเทศที่สมรรถนะไม่เปลี่ยนแปลง** โดยมีอันดับคงเดิมรวม 6 ประเทศ ได้แก่ 1) เดนมาร์ก (อันดับ 5) 2) สหราชอาณาจักร (อันดับ 20) 3) อินเดีย (อันดับ 27) 4) ฮังการี (อันดับ 35) 5) กรีซ (อันดับ 36) และ 6) บัลแกเรีย (อันดับ 41)

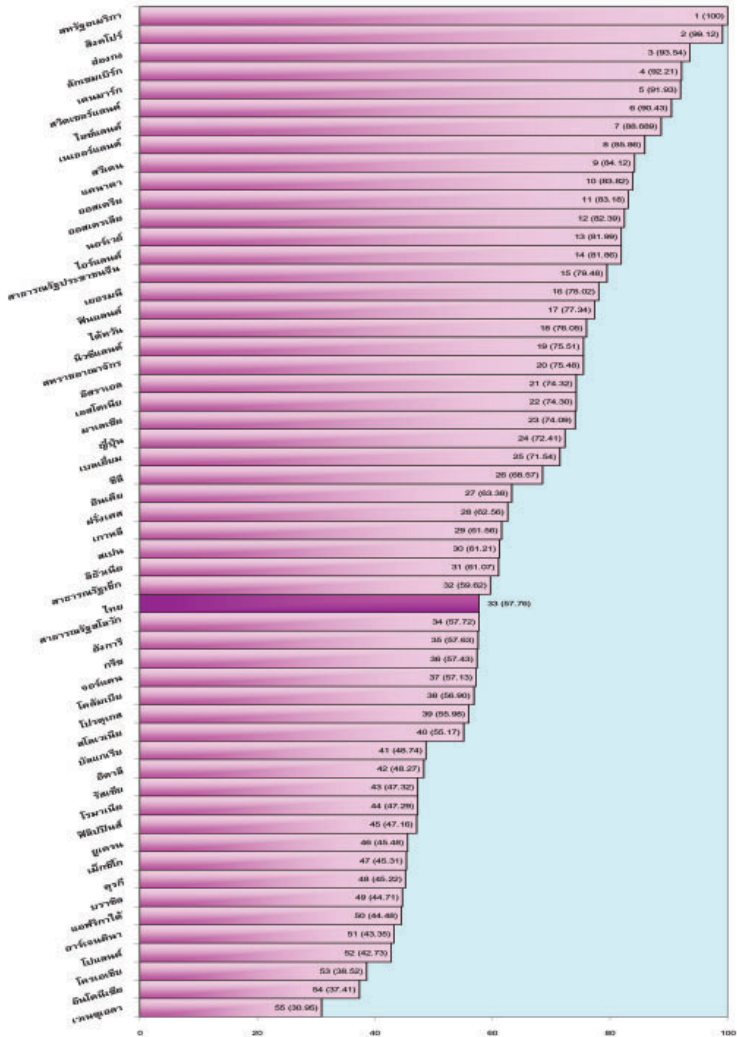
**2. ประเทศที่สมรรถนะดีขึ้น** มีจำนวน 18 ประเทศ ได้แก่ 1) สิงคโปร์ 2) ลักเซมเบิร์ก 3) สวิตเซอร์แลนด์ 4) เนเธอร์แลนด์ 5) สวีเดน 6) ออสเตรเลีย 7) สาธารณรัฐประชาชนจีน 8) เยอรมนี 9) นิวซีแลนด์ 10) อิสราเอล 11) เบลเยียม 12) ฝรั่งเศส 13) เกาหลี 14) สเปน 15) จอร์แดน 16) อิตาลี 17) รัสเซีย และ 18) โรมานี

ทั้งนี้ ประเทศที่อันดับเปลี่ยนแปลงดีขึ้นมากที่สุดคือ เยอรมนี โดยดีขึ้น 9 อันดับ (จากอันดับ 25 เป็นอันดับที่ 16)

**3. ประเทศที่สมรรถนะลดลง** มีจำนวน 28 ประเทศ ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย โดยประเทศที่สมรรถนะลดลงมากที่สุด ได้แก่ แอฟริกาใต้ ซึ่งสมรรถนะลดลง 12 อันดับ (จากอันดับ 38 เป็นอันดับที่ 50) สำหรับประเทศไทยสมรรถนะเปลี่ยนแปลงลดลง 4 อันดับ (จากอันดับที่ 29 เป็นอันดับที่ 33)

ข้อสังเกตคือ ประเทศในแถบเอเชียส่วนใหญ่ (ยกเว้นสิงคโปร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน เกาหลี และรัสเซีย) มีอันดับลดลง ในขณะที่ประเทศในยุโรปซึ่งสมรรถนะที่เคยดีอยู่แล้วนั้น ใน พ.ศ. 2550 ยังมีอันดับเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอีก ซึ่งแสดงถึงช่องว่างสมรรถนะในภาพรวมของประเทศในแถบยุโรปกับแถบเอเชียกว้างมากยิ่งขึ้นไปอีก

## สมรรถนะของนานาชาติ ประเทศ พ.ศ. 2550

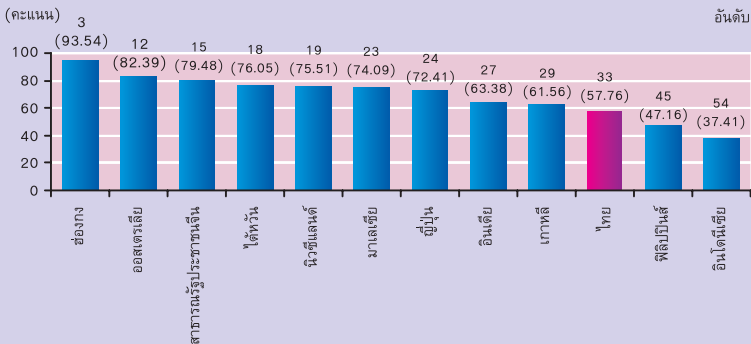


ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2007.

## สมรรถนะของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศ ในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550

**สมรรถนะในภาพรวม** ใน พ.ศ. 2550 เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ไทยอยู่ในอันดับ 33 โดยได้คะแนน ร้อยละ 57.76 ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ดีกว่าเพียง 2 ประเทศคือ ฟิลิปปินส์ (54) และอินโดนีเซีย (45) เท่านั้น ในขณะที่สิงคโปร์ (2) ฮองกง (3) ออสเตรเลีย (12) สาธารณรัฐประชาชนจีน (15) ใต้หวัน (18) นิวซีแลนด์ (19) มาเลเซีย (23) ญี่ปุ่น (24) และอินเดีย (27) ล้วนแล้วแต่มีสมรรถนะที่เหนือกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศที่เข้ารับการประเมิน (55 ประเทศ)

### สมรรถนะของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550

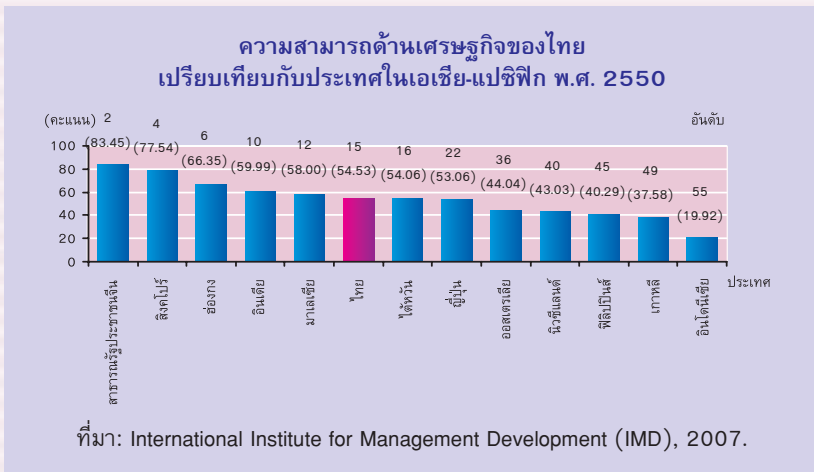


ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2007.

**สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ** พิจารณาจากดัชนี 5 กลุ่ม คือ

- 1) เศรษฐกิจภายในประเทศ
- 2) การค้าระหว่างประเทศ
- 3) การลงทุนระหว่างประเทศ
- 4) การจ้างงาน
- และ 5) ค่าครองชีพ

ใน พ.ศ. 2550 ไทยอยู่ในอันดับที่ 15 ด้ร้อยละ 54.53 และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พบว่า เหนือกว่าไต้หวัน (16) ญี่ปุ่น (22) ออสเตรเลีย (36) นิวซีแลนด์ (40) ฟิลิปปินส์ (45) เกาหลี (49) และอินโดนีเซีย (55) อย่างไรก็ตาม ยังมีสมรรถนะต่ำกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน (2) สิงคโปร์ (4) ฮองกง (6) อินเดีย (10) และมาเลเซีย (12)



**สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐ** พิจารณาจากดัชนี 5 กลุ่ม คือ 1) การเงินภาครัฐ 2) นโยบายการคลัง 3) กรอบการดำเนินงานด้านสถาบัน 4) กฎ ระเบียบด้านธุรกิจ และ 5) กรอบการดำเนินงานด้านสังคม

ใน พ.ศ. 2550 ไทยอยู่ในอันดับที่ 27 ด้ร้อยละ 47.71 และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พบว่า ดีกว่าเพียงเกาหลี (31) อินเดีย (33) ญี่ปุ่น (34) ฟิลิปปินส์ (47) และ

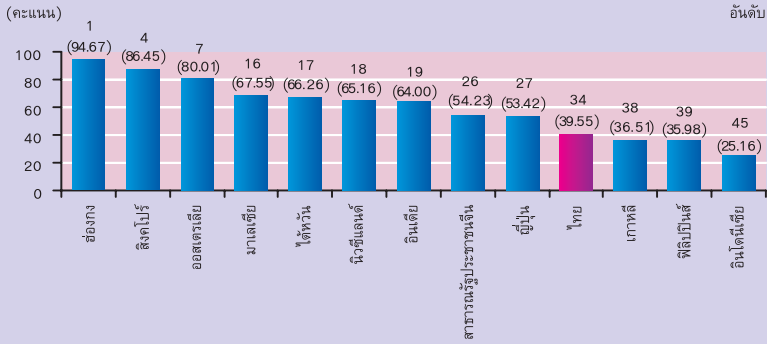
อินโดนีเซีย (46) แต่มีสมรรถนะต่ำกว่าสิงคโปร์ (1) ฮังกง (2) นิวซีแลนด์ (6) ออสเตรเลีย (7) สาธารณรัฐประชาชนจีน (8) ใต้หวัน (20) และ มาเลเซีย (21)



**สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐ** พิจารณาจากดัชนี 5 กลุ่ม คือ 1) ผลผลิตภาพการผลิต ซึ่งรวมถึงประสิทธิภาพด้วย 2) ตลาดแรงงาน 3) การเงิน 4) การบริหารจัดการ และ 5) ทักษะคน และค่านิยม

ใน พ.ศ. 2550 ไทยอยู่ในอันดับที่ 34 ด้ร้อยละ 39.55 และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชีย-แปซิฟิกพบว่าดีกว่าเพียงเกาหลี (38) ฟิลิปปินส์ (39) และอินโดนีเซีย (45) แต่สมรรถนะต่ำกว่า ฮังกง (1) สิงคโปร์ (4) ออสเตรเลีย (7) มาเลเซีย (16) ใต้หวัน (17) นิวซีแลนด์ (18) อินเดีย (19) สาธารณรัฐประชาชนจีน (26) และญี่ปุ่น (27)

ประสิทธิภาพภาคธุรกิจของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550



ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2007.

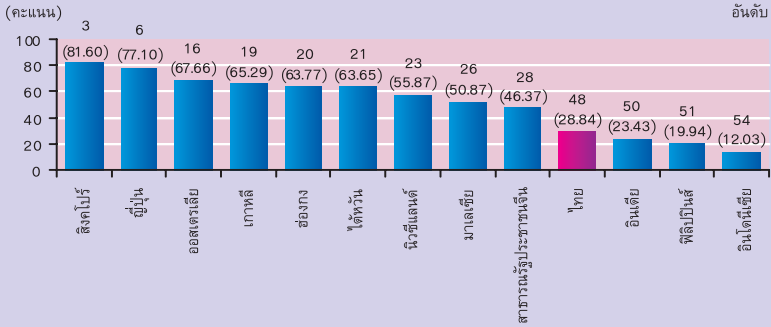
สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน

พิจารณาจัดอันดับจากดัชนี 5 กลุ่ม คือ 1) โครงสร้างพื้นฐานทั่วไป 2) โครงสร้างเทคโนโลยี 3) โครงสร้างวิทยาศาสตร์ 4) สุขภาพและสภาพแวดล้อม และ 5) การศึกษา

ใน พ.ศ. 2550 ไทยอยู่ในอันดับที่ 48 ด้ร้อยละ 28.84 และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พบว่าดีกว่าเพียง 3 ประเทศคือ อินเดีย (50) ฟิลิปปินส์ (51) และอินโดนีเซีย (54) แต่สมรรถนะต่ำกว่าสิงคโปร์ (3) ญี่ปุ่น (6) ออสเตรเลีย (16) เกาหลี (19) ฮ่องกง (20) ไต้หวัน (21) นิวซีแลนด์ (23) มาเลเซีย (26) และสาธารณรัฐประชาชนจีน (28)



### สมรรถนะโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550

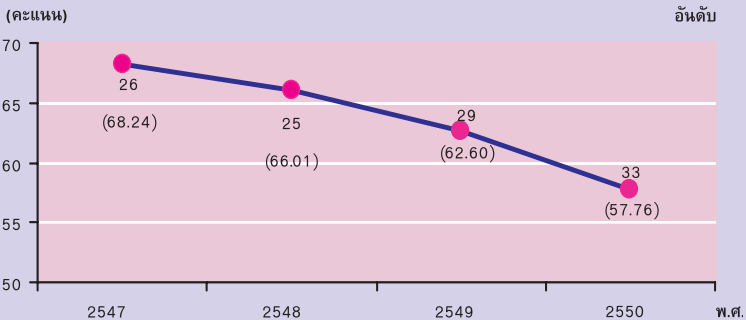


ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2007.

### สมรรถนะของประเทศไทยตามการเปลี่ยนแปลงระยะเวลา (Time Series) ระหว่าง พ.ศ. 2547-2550

สมรรถนะในภาพรวมของไทย ระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 ไทยได้รับการจัดอันดับเป็นอันดับที่ 26, 25, 29 และ 33 จากจำนวน 60, 60, 61 และ 55 ประเทศ ตามลำดับ

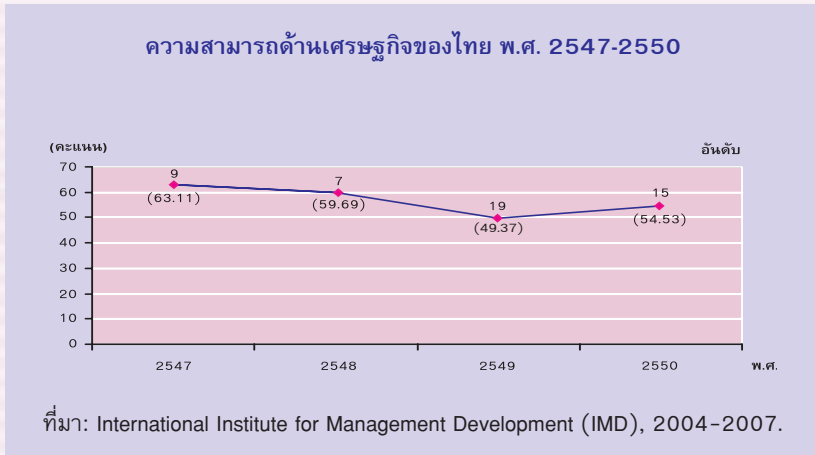
#### สมรรถนะของไทย พ.ศ. 2547-2550



ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2004-2007.

แม้ในบางปีอันดับสมรรถนะของไทยจะดีขึ้นแต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนในช่วง 4 ปี แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะของไทยมีแนวโน้มลดลงโดยตลอดจากคะแนนร้อยละ 68.24 ใน พ.ศ. 2547 เป็นร้อยละ 66.10, 62.60 และ 57.76 ใน พ.ศ. 2548-2550 ตามลำดับ

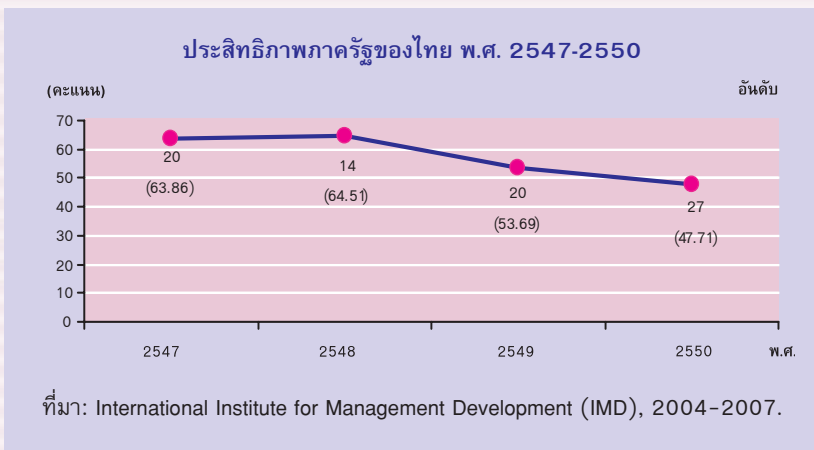
**สมรรถนะด้านเศรษฐกิจของไทย ระหว่าง พ.ศ. 2547-2550** ได้รับการจัดอันดับเป็นอันดับที่ 9, 7, 19 และ 15 จากจำนวน 60, 60, 61 และ 55 ประเทศตามลำดับ



แม้อันดับสมรรถนะด้านเศรษฐกิจของไทยจะอยู่ในอันดับค่อนข้างดี แต่ก็มีแนวโน้มอันดับลดลง โดยสูญเสียอันดับที่เคยอยู่ในกลุ่มสิบอันดับชั้นนำ (Top Ten) ตั้งแต่ พ.ศ. 2549-2550 และเมื่อพิจารณาจากคะแนนในช่วง 4 ปีจะพบว่า สมรรถนะด้านเศรษฐกิจของไทยมีแนวโน้มลดลงเช่นกัน โดยลดลงจากคะแนนร้อยละ 63.11 ใน พ.ศ. 2547 เป็น ร้อยละ 54.53 ใน พ.ศ. 2550 ทั้งนี้ พบว่าใน

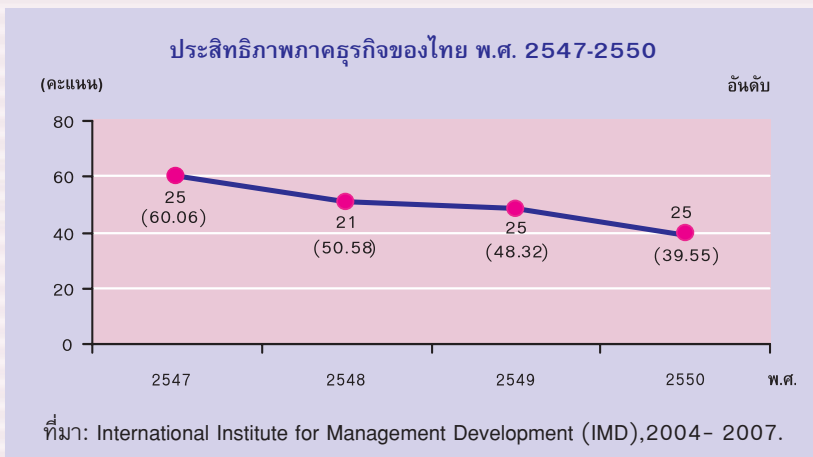
พ.ศ. 2550 ปัจจัยเกื้อหนุนในด้านเศรษฐกิจของไทยคือการมีอัตราการว่างงานต่ำ ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 2 มีอัตราร้อยละ 1.38 แม้ว่าไทยจะสูญเสียอันดับอัตราการว่างงานซึ่งเคยอยู่ในอันดับที่ 1 ติดต่อกันมา 4 ปีตั้งแต่ พ.ศ. 2546-2549 โดยมีอัตราร้อยละ 2.24, 2.02, 1.98 และ 1.72 ตามลำดับแต่เมื่อพิจารณาจากอัตราการว่างงานพบว่ามีอัตราการลดลง อย่างไรก็ตาม ใน พ.ศ. 2550 ไทยมีจุดอ่อนในสมรรถนะด้านเศรษฐกิจด้วย คือเรื่องการจัดระบบด้านการบริการไม่สอดคล้องกับการรองรับเศรษฐกิจในอนาคต (อันดับที่ 51)

**สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐของไทย ระหว่าง พ.ศ. 2547-2550** ได้รับการจัดอันดับเป็นอันดับที่ 20, 14, 20 และ 27 จากจำนวน 60, 60, 61 และ 55 ประเทศตามลำดับ



แม้อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐของไทยในบางปีจะดีขึ้น แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนในช่วง 4 ปีจะพบว่า สมรรถนะมีแนวโน้มลดลงเช่นกัน โดยลดลงจากคะแนนร้อยละ 63.86 ใน พ.ศ. 2547 เป็น ร้อยละ 47.71 ใน พ.ศ. 2550 โดยจุดแข็งของประสิทธิภาพภาครัฐของไทยยังคงเป็นเรื่องประสิทธิภาพด้านภาษีอากรทั้งในด้านการจัดเก็บภาษีรายได้บุคคลธรรมดา (อันดับ 4) เช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา มาตรฐานอัตราภาษีการบริโภค (อันดับ 6) และการเก็บภาษีรายได้เมื่อเทียบร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (อันดับ 9) อย่างไรก็ตาม ไทยยังมีจุดอ่อนในสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐในเรื่องนโยบายการเงินที่มีผลกระทบเชิงบวกต่อเศรษฐกิจ (อันดับ 54) ความคล่องตัวในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ (อันดับ 54) และกฎระเบียบภาครัฐ (อันดับ 52) นอกจากนี้การตัดสินใจของภาครัฐที่ส่งผลต่อการปฏิบัติยังได้คะแนนลดลงจาก พ.ศ. 2549 จาก 4.78 คะแนน เป็น 2.79 คะแนน และการประยุกต์ใช้นโยบายภาครัฐเพื่อเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจคะแนนลดลงจาก 5.85 คะแนนเป็น 3.38 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน อย่างไรก็ตาม พบด้วยว่า ความพึงพอใจในเรื่องความโปร่งใสของนโยบายภาครัฐเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2549 เล็กน้อยจากร้อยละ 3.13 เป็น 3.92

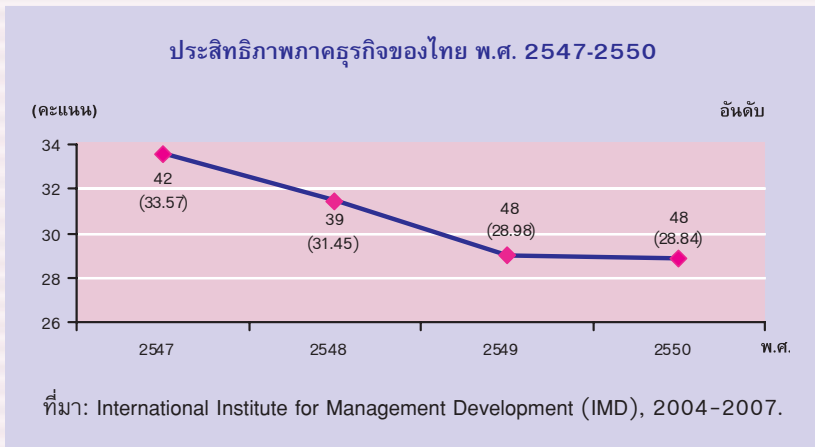
**สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจของไทย ระหว่าง พ.ศ. 2547-2550** ได้รับการจัดอันดับเป็นอันดับที่ 21, 25, 25 และ 34 จากจำนวน 60, 60, 61 และ 55 ประเทศตามลำดับ



อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจของไทยไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนในช่วง 4 ปีจะพบว่าสมรรถนะมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยลดลงจากคะแนนร้อยละ 60.06 ใน พ.ศ. 2547 เป็น ร้อยละ 39.55 ใน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นอัตราการลดลงที่มากและเห็นได้ชัด ทั้งนี้ จุดอ่อนในสมรรถนะด้านธุรกิจของไทยคือ ประสิทธิภาพที่ได้มาตรฐานระดับสากลของผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลาง (อันดับ 54) ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของตลาดหุ้น (อันดับ 54) ผลิตภาพการผลิตโดยรวมต่อคน (อันดับ 51) และผลิตภาพการผลิตของแรงงานต่อคน (อันดับ 51) อย่างไรก็ตาม ไทยยังมีจุดแข็งในสมรรถนะด้านธุรกิจในเรื่องสัดส่วนกำลังแรงงาน (อันดับ 6) ชั่วโมงการทำงาน (อันดับ 6) และรายได้จากภาคบริการ (อันดับ 7) นอกจากนี้ ยังพบว่าใน พ.ศ. 2550 รายได้จากการส่งออกสินค้าของไทยเพิ่มขึ้นจาก 110.18 พันล้านเหรียญสหรัฐ ใน พ.ศ. 2549 เป็น 130.58 พันล้านเหรียญสหรัฐ และ

การส่งออกด้านการค้าบริการเพิ่มจาก 20.50 พันล้านเหรียญสหรัฐเป็น 24.27 พันล้านเหรียญสหรัฐ

**สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทย ระหว่าง พ.ศ. 2547-2550** ได้รับการจัดอันดับเป็นอันดับที่ 42, 39, 48 และ 48 จากจำนวน 60, 60, 61 และ 55 ประเทศตามลำดับ



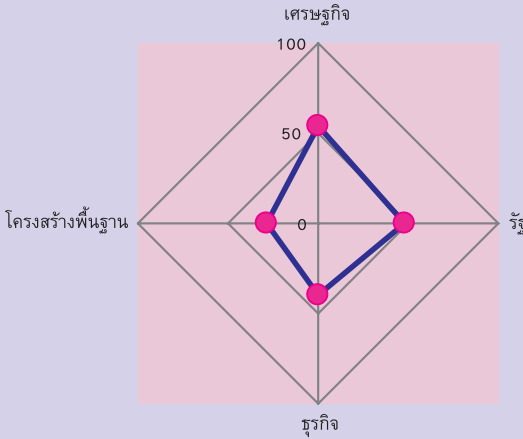
อันดับสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยไม่ดีนัก โดยอยู่ในกลุ่มล่างของจำนวนประเทศที่ประเมินตลอดระยะเวลา 4 ปี และเมื่อพิจารณาจากคะแนนในช่วง 4 ปีจะพบว่า สมรรถนะของไทยนอกจากจะได้คะแนนต่ำร้อยละ 50 แล้วยังมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องด้วย โดยลดลงจากคะแนนร้อยละ 33.57 ใน พ.ศ. 2547 เป็นร้อยละ 28.84 ใน พ.ศ. 2550 ทั้งนี้ จุดแข็งของไทยในสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานคือ อัตราการพึ่งพิงของประชากร (อันดับ 2) และต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำ (อันดับ 4) นอกจากนี้ การให้ความสำคัญ

กับความเป็นปึกแผ่นของสังคมของภาครัฐได้คะแนนสูงขึ้นจาก 4.93 คะแนนใน พ.ศ. 2549 เป็น 6.17 คะแนน (คะแนนเต็ม 10) อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่จุดรั้งสมรรถนะในด้านนี้ของไทยคือการลงทุนด้านสุขภาพเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ต่ำ (อันดับ 53) จำนวนบุคลากรด้านการแพทย์น้อย (อันดับ 52) การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (อันดับ 52) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตน้อย (อันดับ 49)

## บทวิเคราะห์สมรรถนะของประเทศไทยในเวทีสากล

จากข้อมูลข้างต้น ใน พ.ศ. 2550 IMD จัดอันดับสมรรถนะของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 33 จาก 55 ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ประเทศไทยมีสมรรถนะอยู่ในอันดับที่ดีกว่าเพียง 2 ประเทศคือ ฟิลิปปินส์ (54) และอินโดนีเซีย (45) นอกจากนี้ ประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกส่วนใหญ่มีสมรรถนะที่เหนือกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศที่เข้ารับการประเมิน (อันดับไม่เกิน 27 จาก 55 ประเทศ) และเมื่อเปรียบเทียบในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2547- 2550 สมรรถนะของไทยมีแนวโน้มลดลงโดยตลอด จากร้อยละ 68.24 ใน พ.ศ. 2547 เป็นร้อยละ 57.76 ใน พ.ศ. 2550 ยิ่งแสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นต้องหาสาเหตุและเร่งพัฒนาเพื่อยกระดับสมรรถนะของไทยอย่างเร่งด่วน

สมรรถนะภาพรวมของไทย พ.ศ. 2550

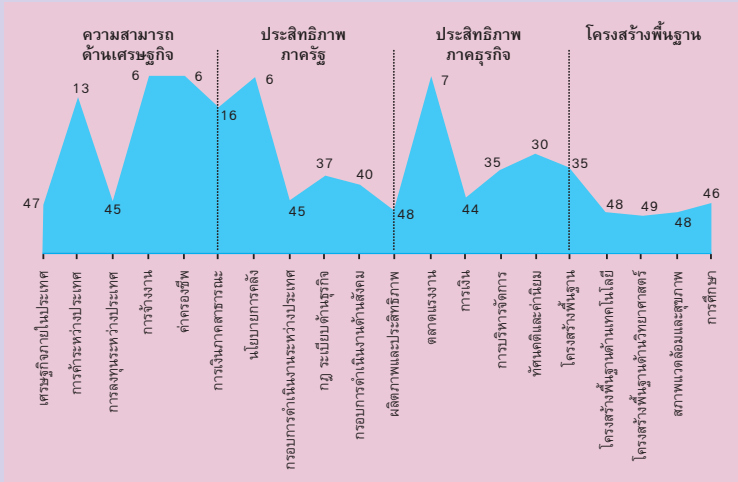


ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2007.

จากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านที่ IMD นำมาพิจารณาจัดอันดับสมรรถนะนั้น พบว่า ไทยมีสมรรถนะด้านเศรษฐกิจดีที่สุด รองลงมาคือสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐและสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจตามลำดับ โดยสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยถือเป็นจุดอ่อนที่จุดรั้งสมรรถนะในภาพรวมของไทย



## สมรรถนะของไทยในองค์ประกอบต่างๆ พ.ศ. 2550



ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2007.

**สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ** ใน พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีจุดแข็งของสมรรถนะด้านเศรษฐกิจในกลุ่มการจ้างงานและค่าครองชีพมากกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชีย-แปซิฟิกพบว่า เหนือกว่าหลายๆ ประเทศ โดยอยู่ในอันดับที่ 15 ได้คะแนนร้อยละ 54.53

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับช่วงระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 พบว่า แม้อันดับสมรรถนะด้านเศรษฐกิจของไทยจะอยู่ในอันดับค่อนข้างดี แต่ใน พ.ศ. 2549-2550 ไทยได้สูญเสียอันดับที่เคยอยู่ในกลุ่มสิบอันดับชั้นนำ (Top Ten) และคะแนนก็มีแนวโน้มลดลงโดยคะแนนลดลงจากร้อยละ 63.11 ใน พ.ศ. 2547 เป็น

ร้อยละ 54.53 ใน พ.ศ. 2550 รวมทั้งสูญเสียอันดับ 1 ในอัตราการว่างงาน ซึ่งเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหลักในสมรรถนะด้านเศรษฐกิจของไทย แม้ว่าอัตราการว่างงานของไทยจะลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ไทยสามารถแก้ไขปัญหาการว่างงานได้ดีขึ้น แต่นานาประเทศสามารถพัฒนาสมรรถนะโดยลดอัตราการว่างงานได้รวดเร็วกว่า ดังนั้น หากไทยยังต้องการคงไว้ซึ่งสมรรถนะที่ได้เปรียบด้านเศรษฐกิจ จำเป็นต้องมีนโยบายและมาตรการเพื่อรักษาสมรรถนะด้านนี้ไว้ให้ได้ รวมทั้งต้องแก้ไขจุดอ่อนในเรื่องการจัดระบบด้านการบริการไม่สอดคล้องกับการรองรับเศรษฐกิจในอนาคตด้วย

**สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐ** อันดับความสามารถในด้านประสิทธิภาพภาครัฐของไทยใน พ.ศ. 2550 กลุ่มนโยบายการคลังมีสมรรถนะดีกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อเปรียบเทียบช่วงระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 พบว่า แม้อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐของไทยในบางปีจะดีขึ้น แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนกลับแสดงถึงแนวโน้มที่ลดลง โดยลดลงจากคะแนนร้อยละ 63.86 ใน พ.ศ. 2547 เป็น ร้อยละ 47.71 ใน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นคะแนนที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 รวมทั้งพบว่า ไทยมีจุดอ่อนในเกณฑ์เรื่องนโยบายการเงินที่มีผลกระทบเชิงบวกกับเศรษฐกิจ ความคล่องตัวในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ กฎระเบียบภาครัฐ และการประยุกต์ใช้นโยบายภาครัฐเพื่อเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ แม้ความพึงพอใจในเรื่องความโปร่งใสของนโยบายภาครัฐเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2549 เล็กน้อยแต่ยังคงได้คะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ไทยมีจุดแข็งในสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐเรื่องประสิทธิภาพด้านภาษีอากร ทั้งในด้านการจัดเก็บภาษีรายได้บุคคลธรรมดา มาตรฐานอัตราภาษี

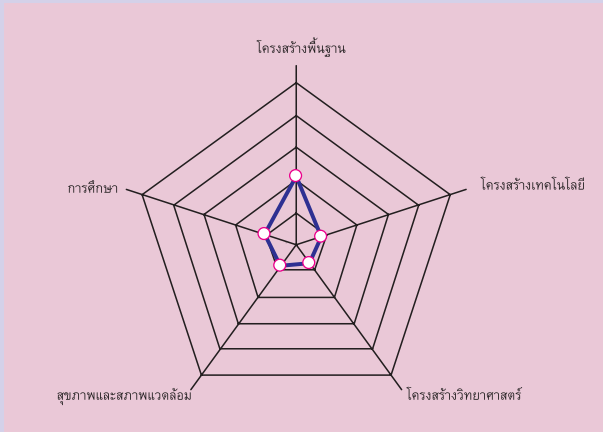
การบริโภค ดังนั้น หากรัฐจะยกระดับสมรรถนะภาครัฐในระดับสากล นอกจากต้องปรับปรุงในเรื่องนโยบายการเงิน และกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนให้เอื้อต่อการปฏิบัติแล้ว จะต้องพยายามรักษาข้อได้เปรียบหรือประสิทธิภาพในเรื่องการจัดเก็บภาษีไว้ด้วย

**สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ** อันดับความสามารถในด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจของไทยใน พ.ศ. 2550 พบว่า เกณฑ์ประเมินในกลุ่มตลาดแรงงานมีสมรรถนะดีกว่ากลุ่มอื่นๆ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พบว่า สมรรถนะของประเทศไทยเหนือกว่าเพียง 3 ประเทศ คือ เกาหลี ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย และเมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 พบว่า อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจของไทยไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่คะแนนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยลดลงจากคะแนนร้อยละ 60.06 ใน พ.ศ. 2547 เป็น ร้อยละ 39.55 ใน พ.ศ. 2550 ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 50 และเป็นอัตราการลดลงที่มาก และเห็นได้อย่างชัดเจน โดยจุดอ่อนในสมรรถนะด้านธุรกิจของไทยคือ ประสิทธิภาพที่ได้มาตรฐานระดับสากลของผู้ประกอบการขนาดเล็ก และขนาดกลาง ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของตลาดหุ้น ผลิตภาพการผลิตโดยรวมต่อคน และผลิตภาพการผลิตของแรงงานต่อคน อย่างไรก็ตาม ไทยยังมีจุดแข็งในสมรรถนะด้านธุรกิจในเรื่องสัดส่วนกำลังแรงงาน ชั่วโมงการทำงาน และรายได้จากภาคบริการ ดังนั้น หากต้องการพัฒนาสมรรถนะภาครัฐกิจ รัฐต้องมีการส่งเสริมประสิทธิภาพของผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลางให้ได้มาตรฐาน และการสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนต่างชาติ

**สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน** พบว่า อันดับความสามารถในด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยใน พ.ศ. 2550 ทุกกลุ่มมีสมรรถนะไม่ดีนัก แม้กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานทั่วไปจะเป็นกลุ่มที่มีสมรรถนะดีกว่ากลุ่มอื่นๆ แต่ยังคงอยู่เพียงอันดับที่ 35 จาก 55 ประเทศ

ใน พ.ศ. 2550 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยอยู่ในอันดับที่ 48 ได้คะแนนร้อยละ 28.84 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พบว่าสมรรถนะของประเทศไทยเหนือกว่าเพียง 3 ประเทศคือ อินเดีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย โดยในช่วง พ.ศ. 2547-2550 อันดับสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยไม่ดีขึ้น และจัดอยู่ในกลุ่มล่างของจำนวนประเทศที่ประเมินตลอดระยะเวลา 4 ปี และเมื่อพิจารณาสมรรถนะจากคะแนนที่ได้รับ พบว่า นอกจากจะได้คะแนนต่ำร้อยละ 50 แล้วยังมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ด้วย โดยลดลงจากคะแนนร้อยละ 33.57 ใน พ.ศ. 2547 เป็นร้อยละ 28.84 ใน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นคะแนนที่ต่ำกว่าครึ่ง โดยเป็นคะแนนที่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับองค์ประกอบอื่นๆ

## สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทย พ.ศ. 2550



ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2007.

เมื่อพิจารณารายละเอียดสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทย พบว่า สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยในเวทีสากลค่อนข้างต่ำ โดยกลุ่มโครงสร้างด้านวิทยาศาสตร์เป็นจุดอ่อนที่สุดของสมรรถนะในด้านนี้ รองลงมาคือโครงสร้างเทคโนโลยี สุขภาพและสภาพแวดล้อม การศึกษา และโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป ตามลำดับ ทั้งนี้เกณฑ์ที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดคือการลงทุนด้านสุขภาพเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จำนวนบุคลากรด้านการแพทย์น้อยการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และผู้ใช้อินเทอร์เน็ตน้อย อย่างไรก็ตาม ไทยยังคงมีจุดแข็งในเรื่องอัตราการพึ่งพิงของประชากร และต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับความเป็นปึกแผ่นของสังคมของภาครัฐซึ่งได้คะแนนสูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ไทยจะมีจุดแข็งในเรื่องสัดส่วนการพึ่งพิงของประชากร ซึ่งหมายความว่าไทยมีสัดส่วนประชากรวัยเด็กและผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพิงวัยแรงงานที่เป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศไม่มาก แต่ขณะเดียวกันก็มีข้อสังเกตว่า ในปัจจุบันมีความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์มากขึ้นทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ประชากรวัยสูงอายุเพิ่มมากขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ การคาดประมาณจำนวนประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 และ 2563 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ประเทศไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ 11 และร้อยละ 15 ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) ประกอบกับองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) ได้ศึกษาและคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียนในทุกภูมิภาคของโลกช่วง พ.ศ. 2533-2558 พบว่า อัตราเพิ่มของเด็กระดับประถมศึกษาอยู่ระดับต่ำในหลายๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยที่มีอัตราเพิ่มของนักเรียนลดลง เนื่องจากประชากรวัยเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยค่าเฉลี่ยอัตราส่วนจำนวนประชากรในกลุ่มอายุ 5-14 ปีต่อจำนวนประชากรของไทยทั้งประเทศอยู่ที่ร้อยละ 17 ใน พ.ศ. 2538 และลดลงเหลือร้อยละ 15 ใน พ.ศ. 2546 (UNESCO Institute for Statistics, 2006) ดังนั้น หากพิจารณาโครงสร้างอายุประชากรในปัจจุบันจะพบว่าในอนาคตอันใกล้ไทยอาจไม่สามารถรักษาระดับความได้เปรียบจากเกณฑ์สัดส่วนการพึ่งพิงของประชากร

จากข้อมูลข้างต้นจะพบว่า โครงสร้างพื้นฐานของไทยมีสมรรถนะค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติในทุกด้าน แม้เรื่องที่เป็นจุดแข็งก็อาจเป็นข้อได้เปรียบในช่วงระยะเวลาไม่นาน นอกจากนี้ แม้ไทยจะมีจุดแข็งในเรื่องต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำ แต่กลับมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตน้อย ซึ่งทำให้สูญเสียโอกาสในการใช้ข้อได้เปรียบเพื่อยกระดับสมรรถนะโดยรวมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ดังนั้น หากไทยต้องการยกระดับสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานจำเป็นต้องมีนโยบายเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานแทบจะทุกเรื่อง รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักและใส่ใจในการเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของไทยในทุกกลุ่มทั้งโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป โครงสร้างเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ ด้านสุขภาพและสภาพแวดล้อม และการศึกษา เนื่องจากเป็นฐานของสมรรถนะในด้านอื่นๆ หากประเทศไทยไม่เร่งยกระดับสมรรถนะในองค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะในด้านทรัพยากรมนุษย์แล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อสมรรถนะในด้านอื่นๆ ตามมา และอาจทำให้สูญเสียศักยภาพและความได้เปรียบในเวทีสากลในอนาคตได้

## สมรรถนะการศึกษาของประเทศไทยในเวทีสากล

การประเมินจัดอันดับความสามารถของ IMD พิจารณา**ด้าน การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐาน** โดย ดัชนีด้านการศึกษาประกอบด้วยเกณฑ์ 2 ประเภท คือ

**1. เกณฑ์ชีวิตที่รวบรวมด้วยวิธีการเชิงปริมาณ** ซึ่ง สามารถนำมาคำนวณด้วยข้อมูลสถิติได้ จำนวน 6 เกณฑ์ ได้แก่

- 1) การลงทุนทางการศึกษา
- 2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับ ประถมศึกษา
- 3) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา
- 4) การเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษา
- 5) ผลสัมฤทธิ์ของ การอุดมศึกษา และ
- 6) การไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่

**2. เกณฑ์ชีวิตที่รวบรวมด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ** โดย การสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของ ประเทศต่างๆ ร่วมด้วยเทคนิค Delphi และนำมาคำนวณคะแนน โดย กำหนดคะแนนเต็มที 10 คะแนน ซึ่งใน พ.ศ. 2550 ได้จากการ สอบถามผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงในประเทศที่เข้ารับการ ประเมินจัดอันดับ จำนวนรวม 3,700 คน จาก 55 ประเทศที่เข้า รับการประเมินจัดอันดับใน พ.ศ. 2550 โดยเกณฑ์ในกลุ่มนี้ ประกอบด้วย

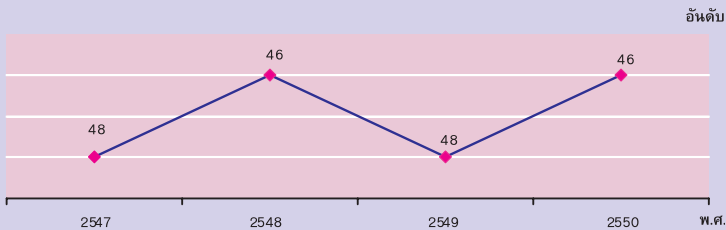
- 1) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของ ระบบการศึกษา
- 2) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของ การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย
- 3) ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อ



ความต้องการของผู้ประกอบการ และ 4) การถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัย (คำอธิบายศัพท์ในบทนำ)

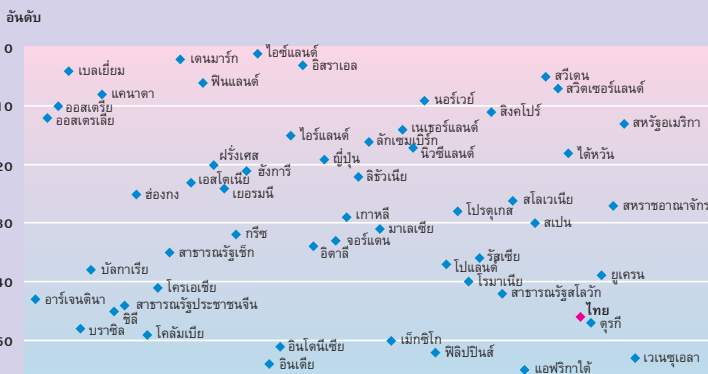
ระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 อันดับการศึกษาของไทยอยู่ในอันดับที่ 48, 46, 48 และ 46 จากจำนวน 60, 60, 61, และ 55 ประเทศตามลำดับ

### อันดับความสามารถด้านการศึกษาของไทย พ.ศ. 2547-2550



ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2004-2007.

### สมรรถนะด้านการศึกษาของนานาชาติ พ.ศ. 2550



ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2007.

ใน พ.ศ. 2550 อันดับด้านการศึกษาของไทยอยู่ในอันดับที่ 46 จาก 55 ประเทศ ซึ่งดีขึ้นกว่าเมื่อ พ.ศ. 2549 (อันดับที่ 48 จาก 61 ประเทศ) แต่ยังคงต่ำกว่า 45 ประเทศ และเหนือกว่าเพียง 9 ประเทศ

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับใน พ.ศ. 2550 โดยจำแนกการวิเคราะห์เป็น 3 ด้าน คือ 1) โอกาส ความเสมอภาค และความทั่วถึงทางการศึกษา 2) คุณภาพการศึกษา และ 3) ประสิทธิภาพการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

## 1. โอกาส ความเสมอภาค และความทั่วถึงทางการศึกษา

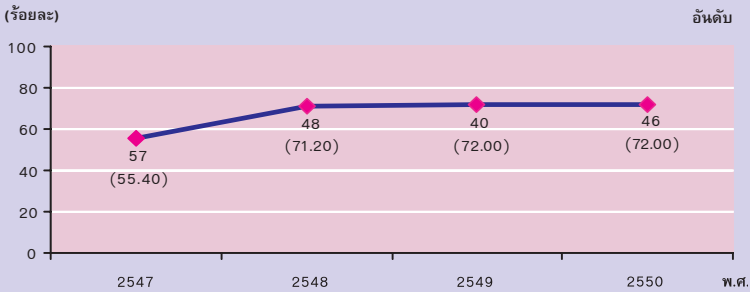
เกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาของ IMD ที่เกี่ยวข้องกับโอกาส ความเสมอภาค และความทั่วถึงทางการศึกษา ประกอบด้วย 1) การเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา และ 2) การไม่รู้หนังสือของประชากรวัยผู้ใหญ่ โดยผลการประเมิน มีดังนี้

**1.1 การเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา** การจัดอันดับของ IMD ในเรื่องการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาพิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12-17 ปี ที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน ซึ่งนับเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่บ่งชี้โอกาสของประชากรในการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา



เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะจากอัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาของไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก พบว่า มีอัตราต่ำกว่าญี่ปุ่น (ร้อยละ 99.90) ซึ่งอยู่ในอันดับ 1 ก่อนข้างมาก และเหนือกว่าเพียง 3 ประเทศคือ อินเดีย (อันดับ 47) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 52) และอินโดนีเซีย (อันดับ 53)

**อัตราเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2547-2550**

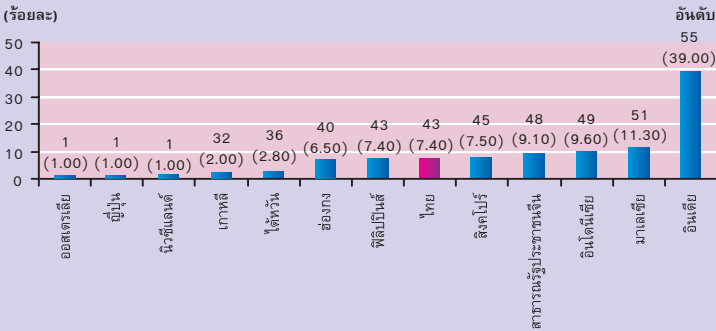


ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2004-2007.

ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 อัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาของไทยอยู่ที่อันดับ 57, 48, 40 และ 46 โดยมีอัตราอยู่ที่ร้อยละ 55.4, 71.2, 72, และ 72 ตามลำดับ และพบว่าใน พ.ศ. 2550 แม้อัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาของไทยจะเท่าเดิมแต่อันดับสมรรถนะกลับลดลง จึงเป็นข้อสังเกตว่า อัตราการเพิ่มของอัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาในประเทศอื่นๆ สามารถเพิ่มได้มากและรวดเร็วกว่าอัตราการเพิ่มของไทย โดยนับจาก พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา อัตราการเพิ่มของอัตราการเข้าเรียนสุทธิ



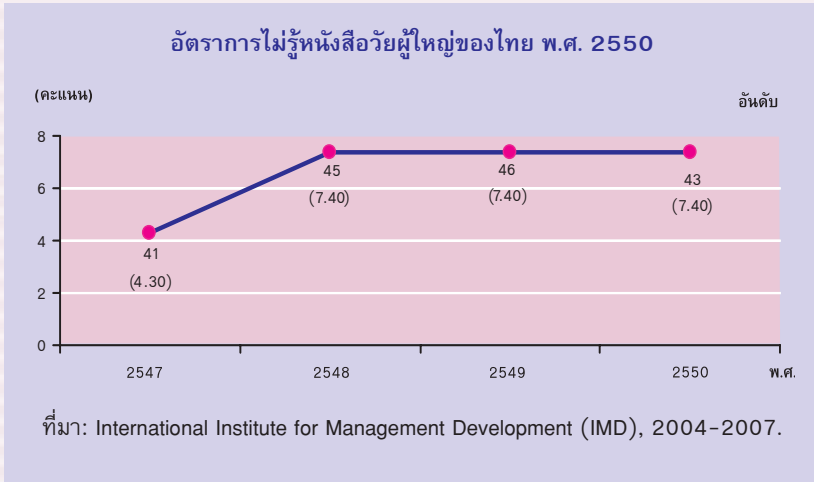
อัตราการไม่รู้หนังสือวัยผู้ใหญ่ของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550



ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2007.

เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะจากอัตราการไม่รู้หนังสือในวัยผู้ใหญ่ของไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก พบว่าไทยอยู่ในอันดับเดียวกับฟิลิปปินส์ (อันดับ 43) โดยมีสมรรถนะต่ำกว่าออสเตรเลีย (อันดับ 1) ญี่ปุ่น (อันดับ 1) นิวซีแลนด์ (อันดับ 1) เกาหลี (อันดับ 32) ไต้หวัน (อันดับ 36) และฮังการี (อันดับ 40) และเหนือกว่าเพียงสิงคโปร์ (อันดับ 45) สาธารณรัฐประชาชนจีน (อันดับ 49) มาเลเซีย (อันดับ 51) และอินเดีย (อันดับ 55)

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า แม้เกาหลีและฮังการีจะมีสมรรถนะในเกณฑ์อัตราการไม่รู้หนังสือในวัยผู้ใหญ่ต่ำกว่าออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์กว่า 30 อันดับ แต่อัตราการไม่รู้หนังสือในวัยผู้ใหญ่มีอัตราสูงกว่าเพียงร้อยละ 1 และ 1.8 ตามลำดับ ในขณะที่ไทยมีอันดับต่างจากเกาหลีและไต้หวันเพียง 11 และ 7 อันดับตามลำดับ แต่อัตราการไม่รู้หนังสือของวัยผู้ใหญ่สูงกว่าเกาหลีและไต้หวันถึงร้อยละ 5.4 และ 4.6 ตามลำดับ และในขณะที่เดียวกันก็มีอัตราต่ำกว่าสิงคโปร์ที่มีอันดับแตกต่างกัน 2 อันดับเพียงร้อยละ 0.2 เท่านั้น



ในช่วง พ.ศ. 2547-2550 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือของไทยอยู่ที่ร้อยละ 4.3, 7.4 , 7.4 และ 7.4 ตามลำดับ ซึ่งเป็นข้อสังเกตว่า ใน พ.ศ. 2548 อัตราการไม่รู้หนังสือในวัยผู้ใหญ่ของไทยสูงขึ้นถึงร้อยละ 3.1 และหลังจากนั้นยังไม่สามารถลดอัตราการไม่รู้หนังสือในวัยผู้ใหญ่ลงได้ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา

จากข้อมูลการพิจารณาในเรื่องโอกาส ความเสมอภาคและความทั่วถึงทางการศึกษา ตามกรอบและเกณฑ์ที่ IMD พิจารณาพบว่ามีเพียง 2 ดัชนี ได้แก่ 1) การเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา และ 2) อัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ ซึ่งในความเป็นจริงมีดัชนีอีกมากที่จะชี้ถึงโอกาส ความเสมอภาค และความทั่วถึงในการจัดการศึกษา เช่น อัตราการเข้าเรียน อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากร ร้อยละของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเตรียมความพร้อม การพัฒนาทักษะของผู้เรียน จำนวนผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับการศึกษา จำนวนนักเรียนนอกระบบ

โรงเรียน โอกาสในการได้รับการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และความเสมอภาคในการเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาระหว่างเพศ เป็นต้น ทั้งนี้ จากรายงานของสถาบันสถิติแห่งองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Institute for Statistics: UIS, 2006) พบว่า ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการขยายโอกาสทางการศึกษาเชิงปริมาณ โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาอันเป็นผลมาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจของครอบครัวไทยยังเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณา เนื่องจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า เด็กในเขตเมืองได้รับการศึกษามากกว่าเด็กในชนบท ด้วยเหตุผลที่ครอบครัวชนบทมีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการขัดขวางการเรียนรู้ต่อของเด็กและจากวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชียช่วงหลังของทศวรรษ 1990 (พ.ศ. 2543) เป็นเหตุให้เด็กในชนบทต้องออกจากโรงเรียนเพราะสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของครอบครัว

โดยสรุปแล้ว โอกาส และความทั่วถึงด้านการศึกษาในภาพรวมของไทยค่อนข้างดีในเชิงปริมาณ ดังจะเห็นได้จากอัตราการเข้าเรียนสุทธาระดับมัธยมศึกษาที่ค่อนข้างสูง แต่ยังคงมีข้อสังเกตที่จำเป็นต้องเพิ่มหรือขยายโอกาสการเข้ารับการศึกษาอย่างเสมอภาคในเชิงพื้นที่ และช่องว่างทางเศรษฐกิจ จึงควรเร่งหามาตรการเพื่อผลักดันนโยบายที่มีอยู่เดิมแต่ยังไม่ีผลในทางปฏิบัติ อาทิเช่น นโยบายส่งเสริมการศึกษานอกระบบ เป็นต้น

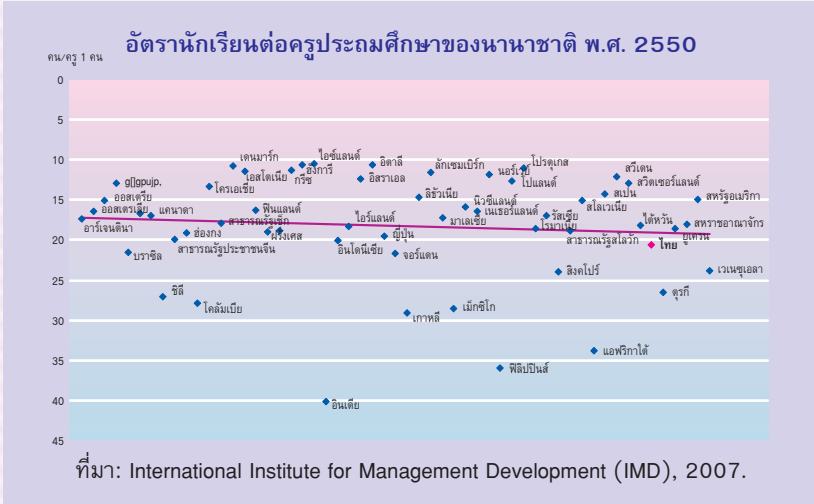


## 2. คุณภาพการศึกษา

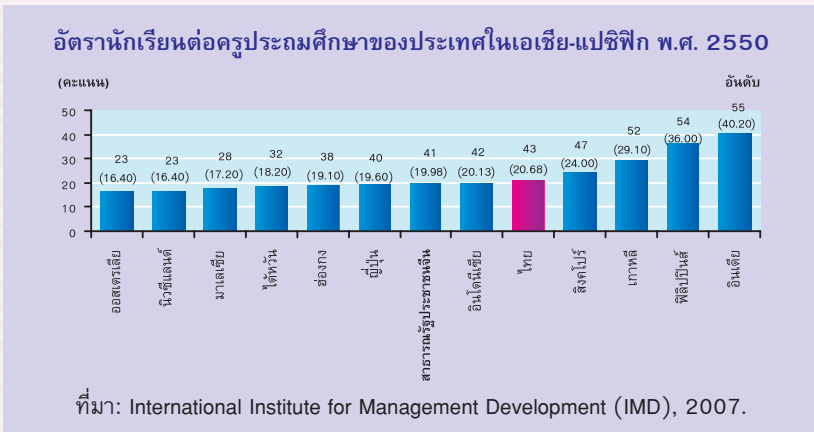
เกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาของ IMD ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา 2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา 3) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา 4) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา 5) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับอุดมศึกษา และ 6) ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลพื้นฐานที่สามารถพิจารณาประกอบในเรื่องคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ผลการประเมินวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในโครงการ Program for International Student Assessment (PISA) รวมทั้งผลและข้อมูลจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติของ The Times Higher Education Supplement (THES) และผลการประเมินภายในประเทศของประเทศไทยเอง ดังต่อไปนี้

### 2.1 อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา

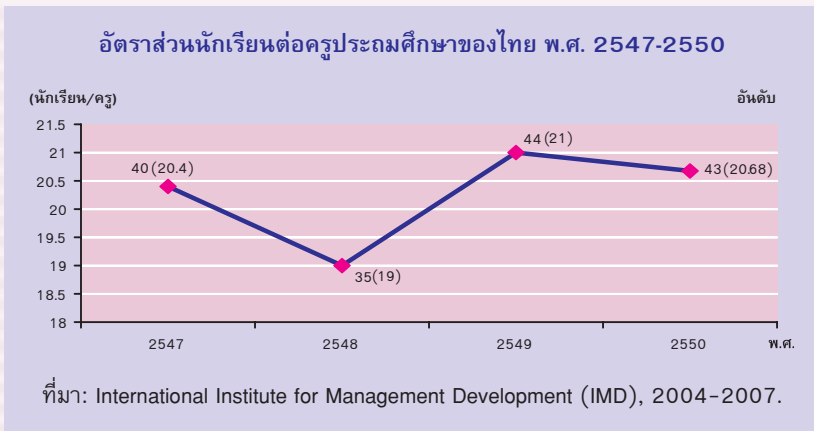
IMD พิจารณาอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาเป็นเกณฑ์หนึ่งในการจัดอันดับสมรรถนะด้านการศึกษา ทั้งนี้ถือเป็นดัชนีที่สามารถบ่งชี้ถึงภาระงานของครูและส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนได้ในระดับหนึ่ง



ใน พ.ศ. 2550 ไทยมีอัตรานักเรียนต่อครูประถมศึกษาในอัตรานักเรียน 20.68 คนต่อครู 1 คน อยู่ในอันดับที่ 43 โดยเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติพบว่า ต่ำกว่า 42 ประเทศและเหนือกว่า 12 ประเทศ และมีสมรรถนะอยู่ในกลุ่มล่างคือ มีอัตราอยู่ในกลุ่มที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศส่วนใหญ่ที่เข้ารับการประเมิน



เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะจากอัตรานักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาของไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก พบว่า ไทยอยู่ในอันดับเหนือกว่าเพียงสิงคโปร์ (อันดับ 47) เกาหลี (อันดับ 52) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 54) และอินเดีย (อันดับ 55) แต่ต่ำกว่าทั้ง ออสเตรเลีย (อันดับ 23) นิวซีแลนด์ (อันดับ 23) มาเลเซีย (อันดับ 28) ใต้หวัน (อันดับ 32) ฮองกง (อันดับ 38) ญี่ปุ่น (อันดับ 40) สาธารณรัฐประชาชนจีน (อันดับ 41) และอินโดนีเซีย (อันดับ 42)



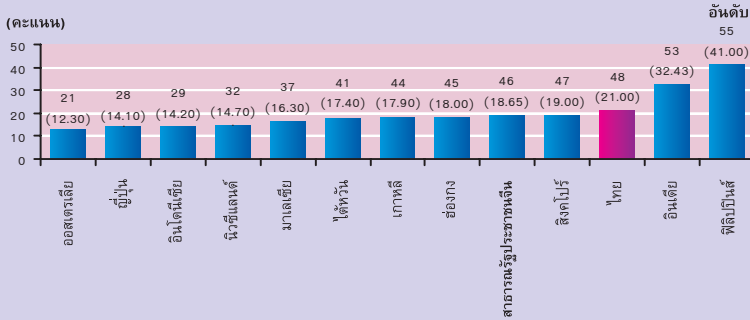
ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 อัตราครูที่สอนระดับประถมศึกษาของไทย 1 คนต้องรับภาระนักเรียนจำนวน 20.4 คน, 19 คน, 21 คน และ 20.68 คน โดยอยู่ในอันดับที่ 40, 35, 44 และ 43 ตามลำดับ

## 2.2 อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา IMD

พิจารณาอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษาเป็นอีกเกณฑ์หนึ่งในการจัดอันดับสมรรถนะด้านการศึกษา ในลักษณะเดียวกันกับ



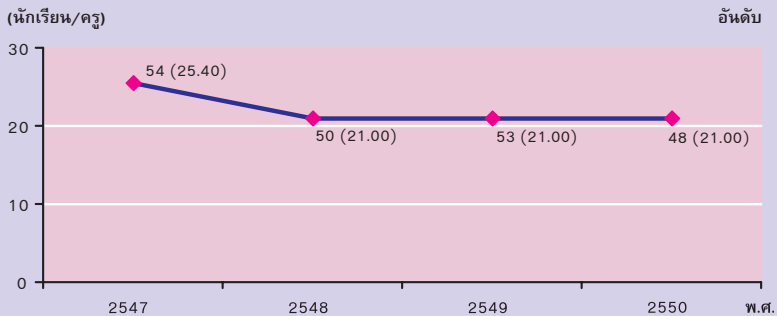
### อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษาของประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550



ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2007.

เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะจากอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาของไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก พบว่า ไทยอยู่ในอันดับเหนือกว่าเพียง 2 ประเทศคือ อินเดีย (อันดับ 53) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 55) เท่านั้น

### อัตราส่วนนักเรียนต่อครูมัธยมศึกษาของไทย พ.ศ. 2550



ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2004-2007.

ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาของไทย 1 คนต้องรับภาระนักเรียนจำนวน 25.4 คน, 21 คน, 21 คน และ 21 คน โดยอยู่ในอันดับที่ 54, 50, 53 และ 48 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตดังนี้

1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูของสิงคโปร์และเกาหลีแสดงให้เห็นว่าครูของสิงคโปร์และเกาหลีต้องรับภาระมากกว่าในหลายประเทศแต่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างสูง

2) ประเทศต่างๆ มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาแตกต่างกัน โดยครูระดับมัธยมศึกษาจะรับภาระนักเรียนน้อยกว่า ในขณะที่ประเทศไทยกลับมีลักษณะแตกต่างออกไปโดยอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเท่ากัน

3) การกระจายตัวของอัตราส่วนนักเรียนต่อห้องในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมีลักษณะที่แตกต่างกันมากระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา ดังนั้น แม้อัตราส่วนนักเรียนต่อครูทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของไทยในภาพรวมที่ประเมินโดย IMD จะค่อนข้างดี แต่ในสภาพความเป็นจริงจากการที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการศึกษาวิจัยสภาวะการขาดแคลนครู โดยศึกษาเชิงลึกรายโรงเรียน รวมทั้งศึกษาข้อมูลของต่างประเทศ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางแก้ปัญหาการขาดแคลนครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา พบว่า กระทรวงศึกษาธิการมีปัญหาขาดแคลนครู คณาจารย์ ในทุกระดับ/ประเภท ทั้งตามสาขาวิชาและตามพื้นที่ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในลักษณะต่างๆ รวม

ไปถึงการมีครูไม่ครบชั้น ซึ่งส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายนอกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา, 2550)

4) การพิจารณาคุณภาพการศึกษานั้น ไม่สามารถ พิจารณาเฉพาะอัตราส่วนนักเรียนต่อครูเนื่องจากมีดัชนีที่เป็นปัจจัย ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่ควรพิจารณาเพิ่มเติมอีก เช่น ภาระ งานของครูเป็นต้น ซึ่งอุทัย บุญประเสริฐ (2550) ได้วิจัยเรื่อง สภาพ ภาระงานของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการวิจัยพบว่า แม้ หน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน แต่ครู จำนวนมากต้องทำหน้าที่สอนนอกเหนือจากการเป็นครูผู้สอน ได้แก่ การทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร และสนับสนุนการสอน ในการสอนมีจำนวน ชั่วโมงการสอนโดยเฉลี่ยของครูต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ยังพบว่า ครูส่วนใหญ่ทำการสอนมากกว่า 1 ภาระการเรียนรู้อยู่

**2.3 ผลการประเมินวิชาคณิตศาสตร์และวิชา วิทยาศาสตร์ในโครงการ Program for International Student Assessment (PISA)** แม้ว่า IMD จะไม่ได้มีการนำผลการประเมิน วิชาคณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์ในโครงการ Program for International Student Assessment (PISA) มาใช้พิจารณาใน การจัดอันดับสมรรถนะด้านการศึกษาเนื่องจากไม่ได้มีการประเมิน ผลทุกปี แต่ก็ได้มีการนำเสนอข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาไว้ โดย โครงการดังกล่าวเป็นความร่วมมือกับ Organization for Co-operation and Development (OECD) ดำเนินการประเมิน การศึกษาทุก 3 ปีใน 3 ด้าน ได้แก่ การอ่าน คณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ ในแต่ละปีจะให้น้ำหนักในแต่ละด้านไม่เท่ากัน

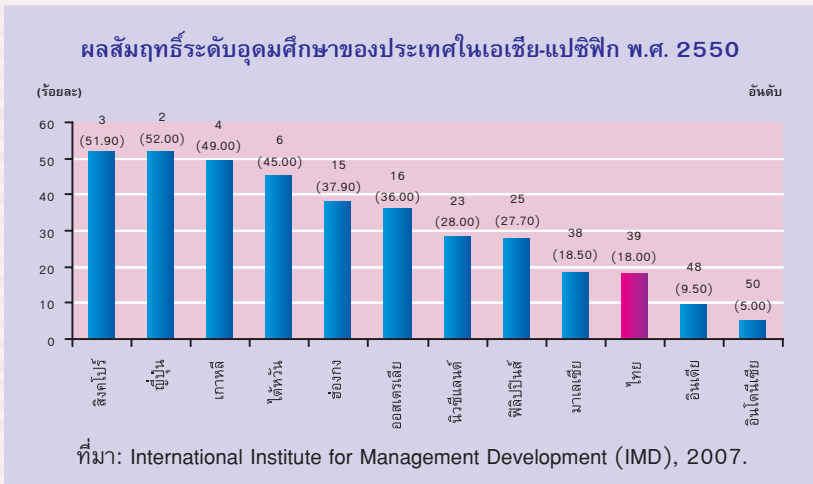
พ.ศ. 2546 โดยให้ความสำคัญกับคณิตศาสตร์ร้อยละ 60 และให้ความสำคัญกับวิทยาศาสตร์และการอ่าน ร้อยละ 20 ในแต่ละด้าน ผลการประเมินพบว่า ในวิชาคณิตศาสตร์ไทยได้คะแนน 417 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD (500 คะแนน) ในขณะที่ฮ่องกง เกาหลี และญี่ปุ่น ต่างได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD คือได้คะแนน 550, 542 และ 534 ตามลำดับ และผลการประเมินวิชาวิทยาศาสตร์มีแนวโน้มที่สอดคล้องกัน โดยไทยได้คะแนน 429 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD (500 คะแนน) แต่ฮ่องกง เกาหลี และญี่ปุ่น ต่างได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD คือได้คะแนน 539, 538 และ 548 ตามลำดับ ทั้งนี้ ข้อมูลจาก PISA ชี้ให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์จะมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของผู้ปกครองด้วย ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยนี้ หากสามารถเพิ่มปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรให้สูงมากขึ้นในอนาคตจะสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ได้ด้วย นอกจากนี้ ผลการประเมินทักษะการอ่านของนักเรียนยังพบว่า นักเรียนของประเทศนอกกลุ่ม OECD รวมทั้งนักเรียนไทยมีรูปแบบคล้ายกัน คือ มีทักษะด้านค้นหาสาระจากข้อความที่อ่านค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับด้านอื่น ในขณะที่ประเทศในกลุ่ม OECD นักเรียนมีทักษะด้านค้นหาสาระสูงกว่า (OECD, 2006, <http://www.pisa.oecd.org>)

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบันทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ เน้นการประเมินเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยยังขาดการประเมินในเชิงสังคม เช่น คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ส่งผลให้ข้อมูลที่มีขาดความ

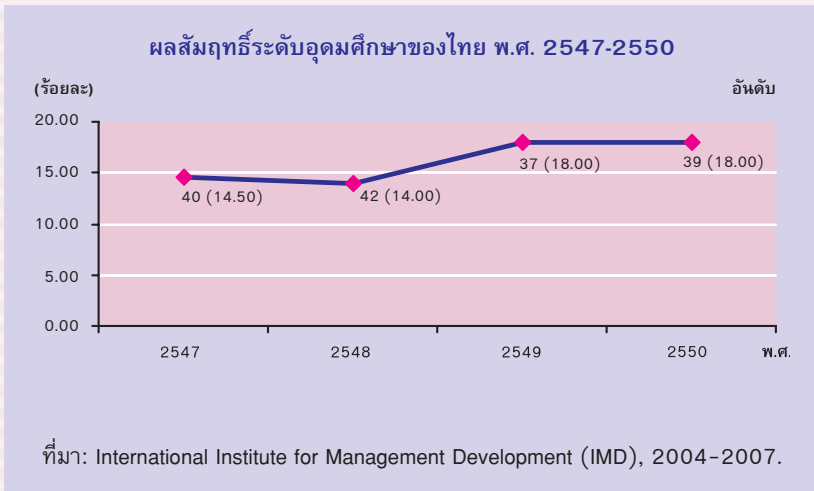




นอกจากนี้ ในการจัดอันดับสมรรถนะของ World Economic Forum (WEF) ซึ่งเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงและมีการจัดอันดับเป็นประจำทุกปี โดยออกเป็นรายงานชื่อ The Global Competitiveness Report นั้น ในรายงานการจัดอันดับที่เผยแพร่ครั้งล่าสุด พ.ศ. 2546-2547 ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษามากขึ้น โดยเพิ่มเติมดัชนีชี้วัดด้านการศึกษาได้แก่ Higher Education and training ผลการจัดอันดับพบว่า ไทยได้รับการจัดอันดับในอันดับที่ 42 จาก 125 ประเทศทั่วโลก โดยได้ 4.44 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 (The Global Competitiveness Report, 2007) ซึ่งแม้จะเป็นอันดับที่ค่อนข้างดีแต่มีข้อสังเกตว่าคะแนนที่ได้รับน้อยกว่าครึ่งจากคะแนนเต็ม

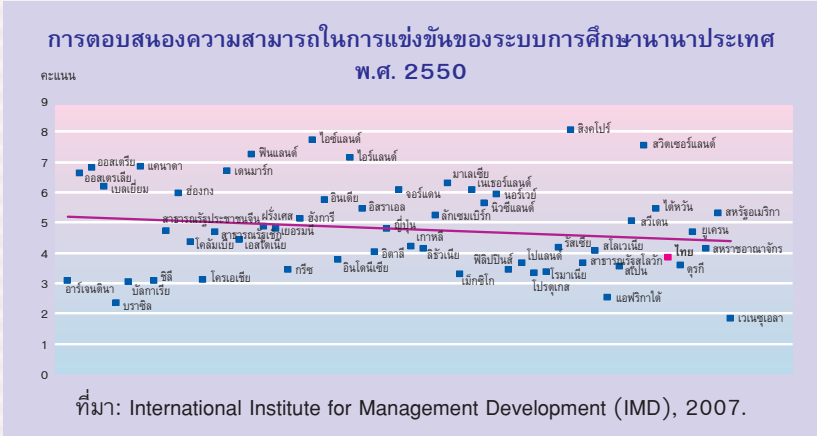


เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษากับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก พบว่า ไทยมีสมรรถนะเหนือกว่าเพียง 2 ประเทศคือ อินเดีย (อันดับ 48) และอินโดนีเซีย (อันดับ 50) เท่านั้น

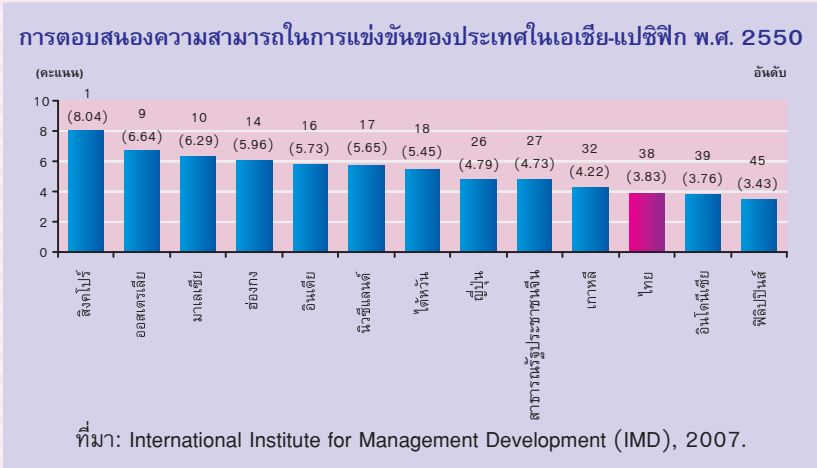


ในช่วง 4 ปี (พ.ศ. 2547-2550) ไทยมีผู้จบการศึกษา ระดับอุดมศึกษาขึ้นไปอยู่ที่ร้อยละ 14.5, 14, 18, และ 18 อยู่ในอันดับที่ 40, 42, 37 และ 39 ตามลำดับ โดยมีข้อสังเกตว่า ใน พ.ศ. 2550 แม้ไทยจะมีอัตราการร้อยละของผู้จบการศึกษาระดับ อุดมศึกษาขึ้นไปเท่ากับ พ.ศ. 2549 แต่อันดับสมรรถนะกลับลดลง แสดงให้เห็นว่าประเทศอื่นๆ มีอัตราการเพิ่มของผลสัมฤทธิ์การ อุดมศึกษามากขึ้นและเร็วกว่าไทย

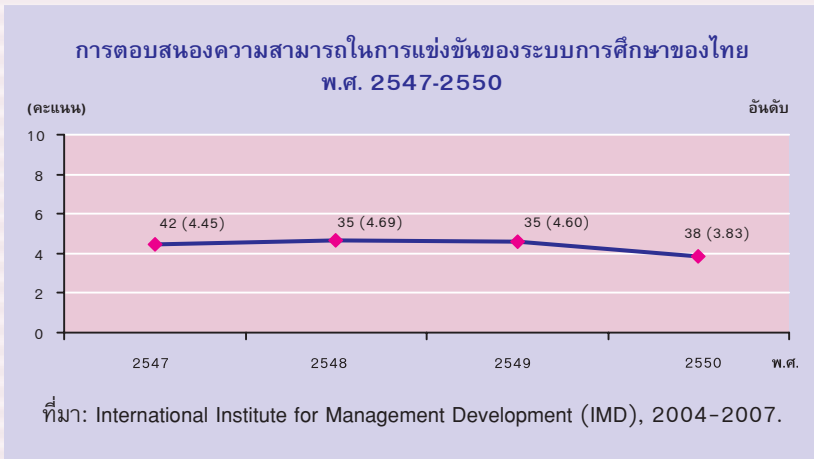
**2.5 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน ของระบบการศึกษา** ในการจัดอันดับของ IMD ในดัชนีนี้ใช้วิธีการ รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพคือใช้การสอบถามด้วยเทคนิค Delphi เพื่อพิจารณาว่า ระบบการศึกษาทั้งระบบสามารถตอบสนอง ต่อตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด จึง สามารถบ่งชี้ถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาได้ระดับหนึ่ง



ใน พ.ศ. 2550 ไทยมีระบบการศึกษาที่ตอบสนองความสามารถในการแข่งขันอยู่ในอันดับที่ 38 โดยได้ 3.83 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติต่ำกว่า 37 ประเทศและเหนือกว่า 17 ประเทศ แต่ยังคงจัดว่ามีสมรรถนะอยู่ในกลุ่มล่างคือ ได้คะแนนอยู่ในกลุ่มที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศส่วนใหญ่ที่เข้ารับการประเมิน



เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันของไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก พบว่า ไทยมีสมรรถนะด้านระบบการศึกษาเหนือกว่าเพียง 2 ประเทศคือ อินเดีย (อันดับ 39) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 45) เท่านั้น ซึ่งเป็นคะแนนที่แตกต่างจากสิงคโปร์ที่สามารถก้าวไปสู่อันดับที่ 1 (8.04 คะแนน) อย่างมาก

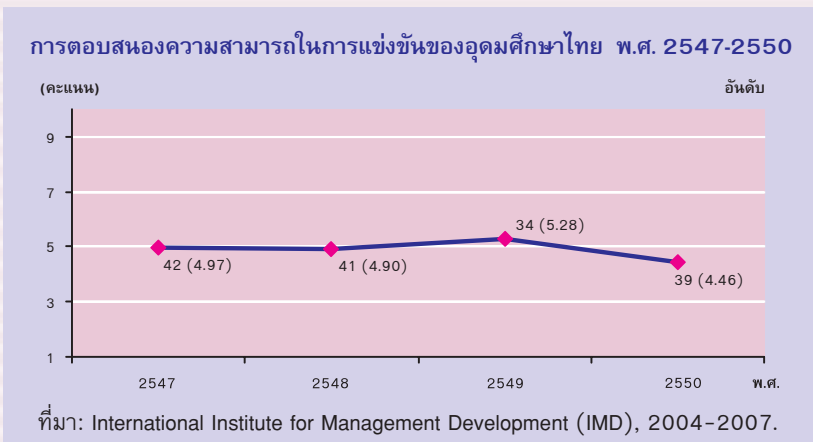


ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 ระบบการศึกษาของไทยที่ตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้คะแนน 4.45, 4.69, 4.60, และ 3.38 โดยอยู่ในอันดับที่ 42, 35, 35 และ 38 ตามลำดับ โดยมีข้อสังเกตว่า แม้ใน พ.ศ. 2548 ไทยมีสมรรถนะระบบการศึกษาที่ตอบสนองความสามารถในการแข่งขันดีขึ้น แต่นับจากนั้นมาตลอด 3 ปีสมรรถนะมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ คะแนนที่ได้รับยังน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็มด้วย





เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันของไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก พบว่า ไทยมีสมรรถนะเหนือกว่าเพียง 3 ประเทศคือ เกาหลี (อันดับ 40) ญี่ปุ่น (อันดับ 43) และอินโดนีเซีย (อันดับ 45) เท่านั้น ซึ่งเป็นคะแนนที่แตกต่างจากสิงคโปร์ที่สามารถก้าวไปสู่อันดับที่ 1 (8.24 คะแนน) อย่างมาก



ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 สถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้คะแนน 4.97, 4.90, 5.28 และ 4.46 โดยอยู่ในอันดับที่ 42, 41, 34 และ 39 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากคะแนนที่ได้รับจะพบว่า สมรรถนะมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยกเว้นใน พ.ศ. 2549 คะแนนที่ได้รับยังน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็มด้วย

จากการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติของ The Times Higher Education Supplement (THES) (Newsweek International Editor, 2006, [www.msnbc.msn.com](http://www.msnbc.msn.com) และ <http://www.toppuniversities.com>) ซึ่งเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับพบว่า ใน พ.ศ. 2549 ได้จัดอันดับมหาวิทยาลัยทั่วโลกจำนวน 520 สถาบัน พบว่า มหาวิทยาลัยของไทยที่ได้รับการประเมินอยู่ใน 500 อันดับ มีเพียง 7 มหาวิทยาลัย (คิดเป็นร้อยละ 5.65 ของสถาบันอุดมศึกษาของไทย) โดยทั้ง 7 มหาวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งสิ้น ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับ 161) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อันดับ 317) มหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับ 322) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (อันดับ 404) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อันดับ 418) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (อันดับ 475) และ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (อันดับ 481) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยของประเทศในแถบเอเชีย พบว่า ประเทศเอเชียหลายประเทศมีผลการประเมินที่ดีกว่า เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยได้รับการจัดอันดับใน 100 อันดับแรก ซึ่งประเทศไทยไม่มี โดยประเทศเหล่านั้นได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีจำนวน 2 มหาวิทยาลัย คือ Peking University (อันดับ 14) Tsing Hua University (อันดับ 28) ประเทศญี่ปุ่นมี 3 มหาวิทยาลัย คือ



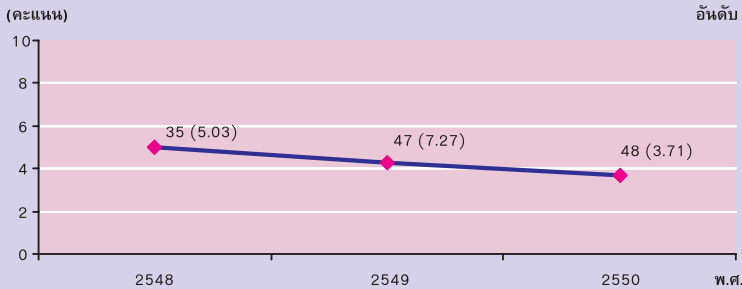


ใน พ.ศ. 2550 ไทยมีทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการอยู่ในอันดับที่ 48 โดยได้ 3.71 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับนานาประเทศพบว่า ไทยมีสมรรถนะต่ำกว่า 47 ประเทศและเหนือกว่า 7 ประเทศ และจัดว่ามีสมรรถนะอยู่ในกลุ่มล่างคือ ได้คะแนนอยู่ในกลุ่มที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศส่วนใหญ่ที่เข้ารับการประเมิน



เมื่อเปรียบเทียบทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการของไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก พบว่า ไทยมีสมรรถนะเหนือกว่าเพียงญี่ปุ่น (อันดับ 51) เพียงประเทศเดียว และได้คะแนนที่แตกต่างจากสิงคโปร์ที่สามารถอยู่อันดับที่ 5 (8.00 คะแนน) มาก

## การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของอุดมศึกษาไทย พ.ศ. 2548-2550



ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2004-2007.

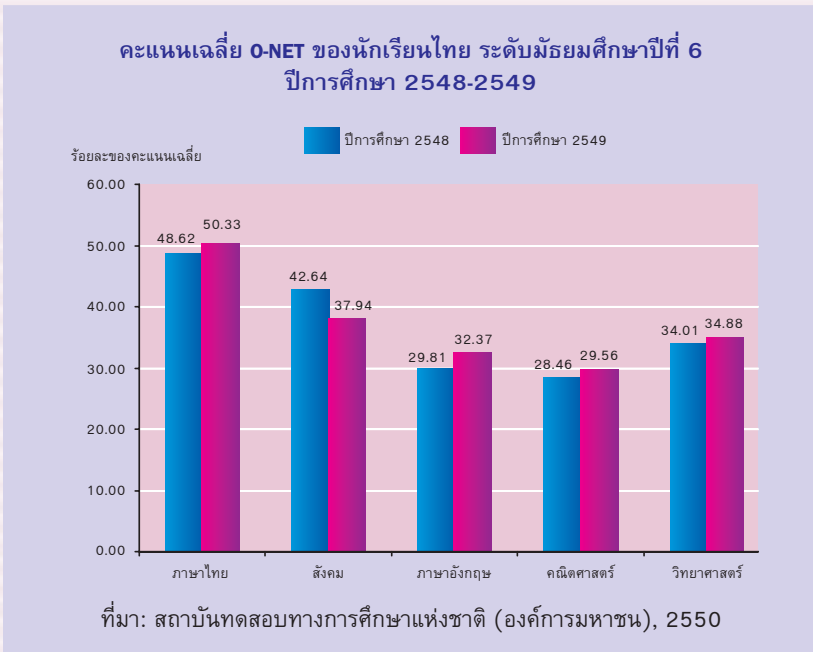
ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2548-2550 นับตั้งแต่มีการประเมินเรื่องสมรรถนะทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ พบว่าไทยได้คะแนน 5.03, 4.27 และ 3.71 โดยอยู่ในอันดับที่ 35, 47 และ 48 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มสมรรถนะลดลงอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดในการพิจารณาคุณภาพทางการศึกษาข้างต้น เป็นเพียงดัชนีส่วนหนึ่งที่ชี้ให้เห็นภาพกว้างๆ แต่การจะทราบถึงรายละเอียดในเรื่องคุณภาพการศึกษาให้ลึกซึ้งและรอบด้าน จำเป็นต้องอาศัยดัชนีอื่นๆ มาประกอบการพิจารณาอีกมาก เช่น การเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยเพื่อให้มีความพร้อมในการเรียนอย่างมีคุณภาพ ผลการสอบวัดความรู้ระดับประเทศของระดับต่างๆ และผลการประเมินคุณภาพการศึกษายานอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) เป็นต้น

## 2.8 ผลการประเมินภายในประเทศ

### 2.8.1) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ระดับประเทศ

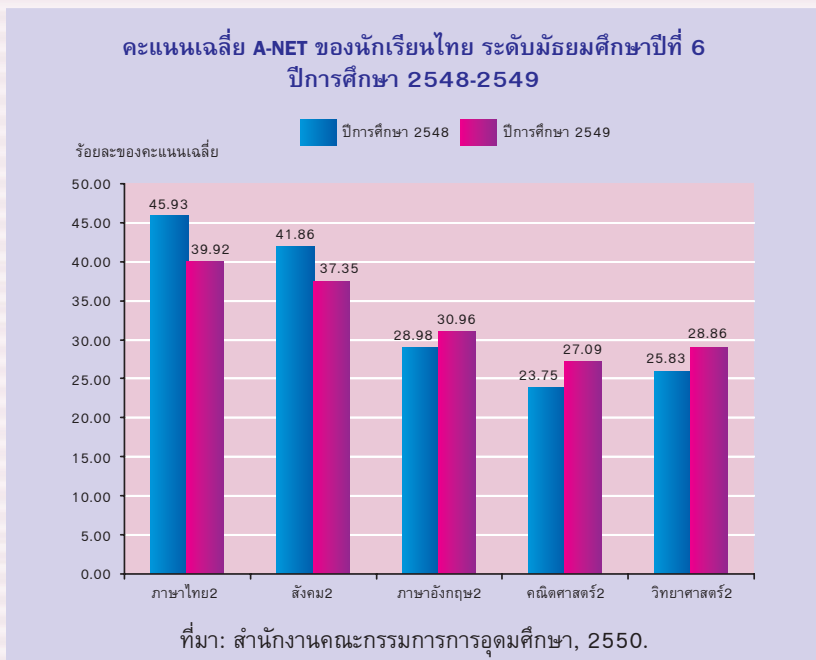
(1) คะแนนเฉลี่ยจากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548 - 2549



ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2548 - 2549 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย O-NET พบว่า ปีการศึกษา 2549 มีเพียงวิชาภาษาไทยเท่านั้นที่มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 เล็กน้อย สำหรับวิชาภาษาไทยปีการศึกษา 2548

รวมถึงวิชาสังคม ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ทั้งใน  
ปีการศึกษา 2548 และ 2549 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า  
ร้อยละ 50 ทั้งสิ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพการจัดการศึกษายังไม่  
น่าพึงพอใจ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปีการศึกษา 2548  
กับปีการศึกษา 2549 พบว่านักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นเล็กน้อย  
ในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ แต่  
วิชาสังคมได้คะแนนเฉลี่ยลดลงจากร้อยละ 42.64 ในปีการศึกษา  
2548 เหลือร้อยละ 37.94 ในปีการศึกษา 2549

**(2) คะแนนเฉลี่ยจากผลการทดสอบทาง  
การศึกษาแห่งชาติชั้นสูง (A-NET) ของนักเรียนในระดับ  
มัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548 - 2549**



ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2548-2549 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย A-NET ใน 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย 2 สังคม 2 ภาษาอังกฤษ 2 คณิตศาสตร์ 2 และวิทยาศาสตร์ 2 พบว่า ไม่มีวิชาใดที่นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยถึงร้อยละ 50 โดยในปีการศึกษา 2549 วิชาที่คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ 2 คณิตศาสตร์ 2 และวิทยาศาสตร์ 2 ในขณะที่วิชาภาษาไทย 2 และสังคม 2 คะแนนในปีการศึกษา 2549 ลดลงจากปีการศึกษา 2548

ผลการทดสอบ O-NET และ A-NET ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่น่าพึงพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาภาษาไทยและสังคมที่คะแนนค่อนข้างต่ำ และมีแนวโน้มที่ลดลงอีกด้วย

## 2.8.2 ผลการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

### (1) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ สมศ. ในรอบแรกจำนวน 35,159 โรงเรียนที่พิจารณามาตรฐานใน 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ครู และผู้บริหาร พบว่า

(1) โรงเรียนที่ได้มาตรฐานระดับดีคือค่าเฉลี่ยของผลการประเมินทั้ง 14 มาตรฐาน มากกว่า 2.50 และไม่มีมาตรฐานใดอยู่ในระดับปรับปรุง รวมจำนวน 12,167 โรงเรียน หรือคิดเป็นร้อยละ 34.61

(2) โรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานของ สมศ. จำนวน 22,992 โรงเรียน หรือร้อยละ 65.39 โดยจำแนกเป็น (ก) โรงเรียนที่อยู่ในระดับพอใช้คือ ค่าเฉลี่ยของผลประเมินทั้ง 14 มาตรฐาน อยู่ในช่วง 1.75 ถึง 2.50 หรือ ค่าเฉลี่ยของผลประเมินทั้ง 14 มาตรฐาน มากกว่า 2.50 แต่มีบางมาตรฐานอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 22,324 โรงเรียน หรือร้อยละ 63.49 และ (ข) โรงเรียนที่อยู่ในระดับปรับปรุง คือ ค่าเฉลี่ยของผลประเมินทั้ง 14 มาตรฐาน ต่ำกว่า 1.75 จำนวน 668 โรงเรียน หรือร้อยละ 1.90

จากผลการประเมินข้างต้นชี้ให้เห็นว่า คุณภาพของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมของประเทศยังไม่ดีนัก โดยมี สถานศึกษาที่ได้มาตรฐานไม่ถึงร้อยละ 50

## (2) ระดับอุดมศึกษา

ใน พ.ศ. 2550 สมศ. ซึ่งมีภารกิจในการประเมิน คุณภาพการศึกษาโดยตรง อยู่ระหว่างการดำเนินการประเมิน คุณภาพสถาบันอุดมศึกษารอบที่สอง ทั้งนี้ ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2550 มีสถาบันอุดมศึกษาผ่านการรับรองแล้ว 6 แห่ง โดยเกณฑ์ มาตรฐานที่ใช้ประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาครอบคลุม 7 ด้าน คือ 1) คุณภาพบัณฑิต 2) การวิจัย และงานสร้างสรรค์ 3) การ บริการวิชาการ 4) การทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรม 5) การ พัฒนาองค์กร และบุคลากร 6) การบริหารหลักสูตรและการเรียน การสอน และ 7) ระบบการประกันคุณภาพ โดยสถาบันอุดมศึกษา/ มหาวิทยาลัยที่จะได้รับการรับรองต้องผ่านการประเมิน โดยได้ คะแนนอยู่ในคุณภาพระดับ 4 และ 5 จากทั้งหมด 5 ระดับ

ผลการประเมินคุณภาพระดับอุดมศึกษาในรอบแรก เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ข้างต้น พบว่า ในภาพรวมผลการประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 260 แห่ง มีสถาบันที่ได้รับการรับรอง 124 แห่ง หรือร้อยละ 47.69 ได้รับการรับรองแบบมีเงื่อนไข 115 แห่ง และไม่ได้รับการรับรอง 21 แห่ง และเมื่อจำแนกสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่มจะมีรายละเอียดผลการประเมินคุณภาพดังนี้

(1) มหาวิทยาลัยของรัฐ 24 แห่ง ได้รับการรับรองคุณภาพ 18 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 75 นอกจากนี้ มีสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการรับรองแบบมีเงื่อนไขและจะต้องรอประเมินเพิ่มอีก 5 แห่ง และมีสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรอง 1 แห่ง

(2) มหาวิทยาลัยเอกชน 54 แห่ง ได้รับการรับรองคุณภาพ 12 แห่ง หรือร้อยละ 22.2 โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้รับการรับรองแบบมีเงื่อนไข 35 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรอง 7 แห่ง

(3) มหาวิทยาลัยราชภัฏ 41 แห่ง ได้รับการรับรอง 24 แห่ง หรือร้อยละ 58.54 และมีมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้รับการรับรองแบบมีเงื่อนไข 16 แห่ง และสถาบันราชภัฏที่ไม่ได้รับการรับรอง 1 แห่ง

(4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งรับการประเมินในช่วงที่ยังเป็นสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล รวม 38 แห่ง ได้รับการรับรอง 4 แห่ง หรือร้อยละ 10.53 ได้รับการรับรองแบบมีเงื่อนไข 26 แห่ง และไม่ได้รับการรับรอง 8 แห่ง



(5) สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง เช่น วิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น มีจำนวนรวม 93 แห่ง ได้รับการรับรอง 65 แห่ง หรือร้อยละ 69.89 ได้รับการรับรองแบบมีเงื่อนไข 26 แห่ง และไม่ได้รับการรับรอง 2 แห่ง

(6) วิทยาลัยชุมชน 10 แห่ง ได้รับการรับรอง 1 แห่ง ได้รับการรับรองแบบมีเงื่อนไข 7 แห่ง และไม่ได้รับการรับรอง 2 แห่ง

จากผลการประเมินข้างต้นชี้ให้เห็นว่า คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวมของประเทศยังไม่ดีนัก เนื่องจากมีสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านการประเมินไม่ถึงร้อยละ 50 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการประเมินในรายละเอียดพบว่ามหาวิทยาลัยรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางอยู่ในระดับค่อนข้างดี

โดยสรุปแล้ว เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ข้างต้น พบว่าคุณภาพการศึกษาไทยไม่ค่อยน่าพึงพอใจนัก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น การกระจายตัวของครูที่แตกต่างกันมากระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา สภาวะการขาดแคลนครู คณาจารย์ ในทุกระดับ/ประเภท ทั้งตามสาขาวิชาและตามพื้นที่ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในลักษณะต่างๆ รวมไปถึงการมีครูไม่ครบชั้น นอกจากนี้ครูจำนวนมากยังต้องรับภาระนอกเหนือจากการเป็นครูผู้สอน และครูส่วนใหญ่ทำการสอนมากกว่า 1 สาระการเรียนรู้ รวมไปถึงการมีโรงเรียนขนาดเล็กกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ จำนวนมาก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพทั้งสิ้น

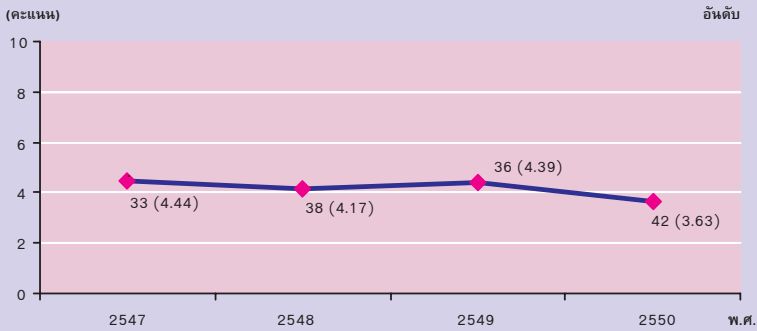


ใน พ.ศ. 2550 ไทยมีสมรรถนะการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจในระดับที่ 42 โดยได้ 3.63 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติต่ำกว่า 41 ประเทศและเหนือกว่า 13 ประเทศ และยังจัดว่ามีสมรรถนะอยู่ในกลุ่มล่างคือ ได้คะแนนอยู่ในกลุ่มที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศส่วนใหญ่ที่เข้ารับการประเมิน



เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจของไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก พบว่า ไทยอยู่ในอันดับต่ำสุด ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับระบบเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงในการถ่ายโอนความรู้สู่ภาคธุรกิจให้มากขึ้น

การถ่ายโอนความรูระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจของไทย พ.ศ. 2547-2550



ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2004-2007.

ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 พบว่า การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจของไทยได้คะแนน 4.44, 4.17, 4.39 และ 3.69 โดยอยู่ในอันดับที่ 33, 38, 36 และ 42 ตามลำดับ ซึ่งเป็นคะแนนที่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม และแสดงถึงแนวโน้มสมรรถนะที่ลดลง ยกเว้นใน พ.ศ. 2549 ที่สมรรถนะเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2548 เล็กน้อย แล้วกลับลดลงอีกใน พ.ศ. 2550

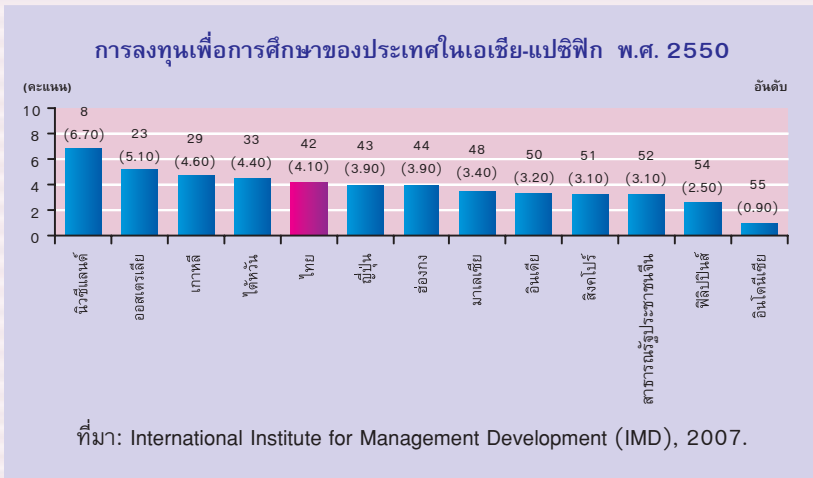
3.2 จำนวนนักเรียน/นักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย

เปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียน/นักศึกษาไทยในต่างประเทศ โดยเป็นข้อมูลที่ดีให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ซึ่งข้อมูลจาก OECD (OECD, 2006) พบว่า จำนวนนักเรียน/นักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยมีจำนวน 4,092 คน ในขณะที่จำนวนนักเรียน/นักศึกษาไทยที่ไปศึกษาในต่างประเทศมีจำนวนถึง 23,727 คน อย่างไรก็ตาม ธุรกิจ



และเหนือกว่า 11 ประเทศ โดยเป็นอัตราการลงทุนในกลุ่มที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศส่วนใหญ่ที่เข้ารับการประเมิน

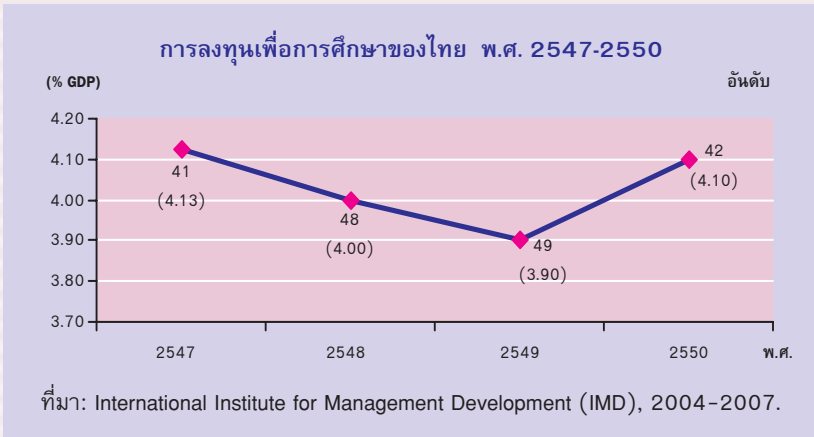
นอกจากนี้ ข้อมูลจาก UIS (2006) ชี้ให้เห็นว่า อัตราการลงทุนเพื่อการศึกษาของไทยเป็นการลงทุนจากภาครัฐถึงร้อยละ 75.5 ซึ่งมากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ WEI (ร้อยละ 72.1) แต่น้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD (ร้อยละ 88.0) และภาคเอกชนของไทยลงทุนเพื่อการศึกษาเพียงร้อยละ 24.5 ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ WEI (ร้อยละ 27.9) แต่มากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD (ร้อยละ 12.0)



เมื่อเปรียบเทียบอัตราการลงทุนเพื่อการศึกษาของไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก พบว่าไทยอยู่ในอันดับค่อนข้างดี โดยมีอัตราการลงทุนต่ำกว่าเพียง 4 ประเทศ คือ ฟิลิปปินส์ (อันดับ 8) ออสเตรเลีย (อันดับ 23) เกาหลี (อันดับ 29) และไต้หวัน (อันดับ 33)

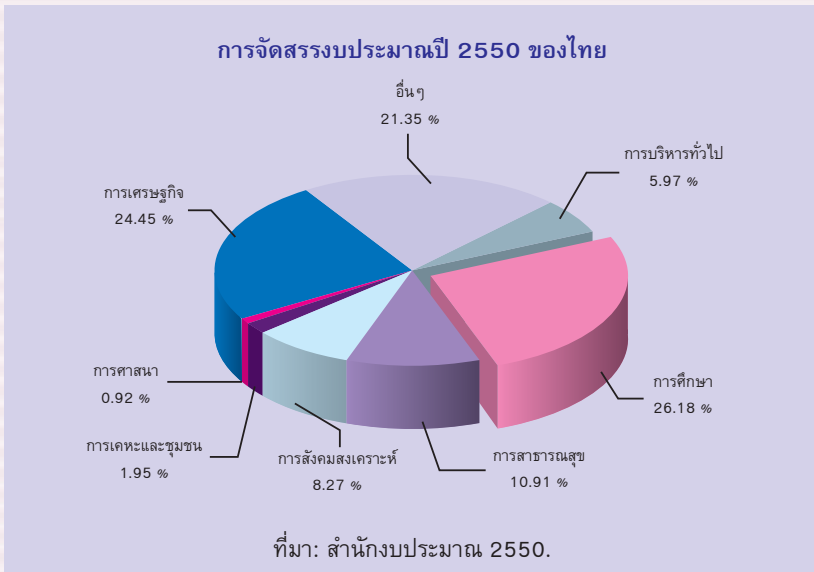


เหนือกว่าไทยถึง 28 อันดับ (18) และแม้ว่าในข้อเท็จจริงแม้สัดส่วนจะต่างกันเล็กน้อย แต่เม็ดเงินที่ลงทุนจริงแตกต่างกันมาก อันเนื่องมาจากจำนวนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศแตกต่างกันมาก แต่การพิจารณาการลงทุนเพื่อการศึกษาจากสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศเปรียบเทียบกับสมรรถนะด้านการศึกษาเป็นวิธีการทางสถิติที่สามารถชี้วัดในเชิงเปรียบเทียบให้เห็นถึงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในระดับมหภาคได้ระดับหนึ่ง

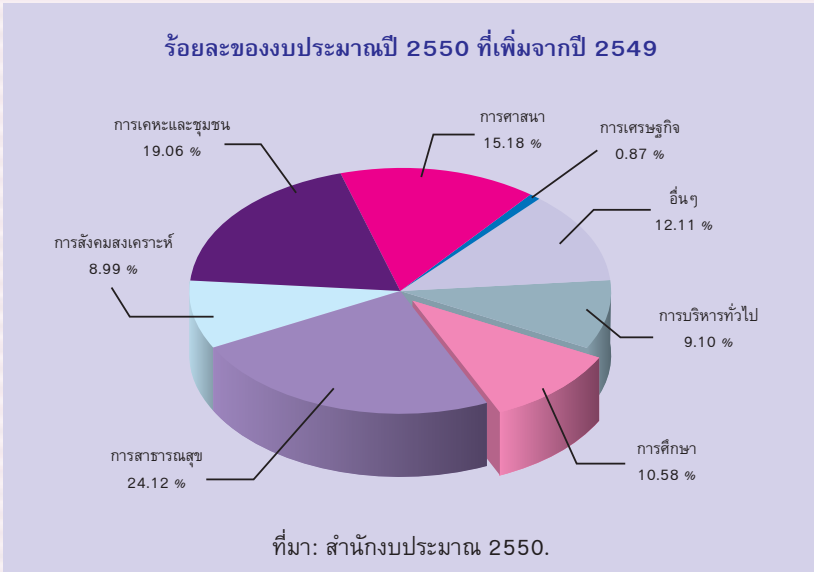


ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 พบว่า อัตราการลงทุนเพื่อการศึกษาของไทยอยู่ที่ร้อยละ 4.13, 4.00, 3.90 และ 4.10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ โดยอยู่ในอันดับที่ 41, 48, 49 และ 42 ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงแนวโน้มการลงทุนเพื่อการศึกษาลดลงยกเว้นใน พ.ศ. 2550 ที่มีอัตราการลงทุนเพิ่มขึ้น



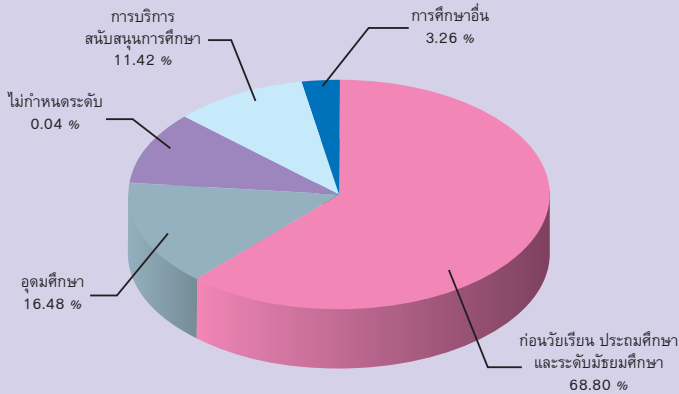


เมื่อพิจารณาอัตราการการลงทุนของงบประมาณแผ่นดินของไทยพบว่า รัฐให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมาก โดยลงทุนเพื่อการศึกษาถึงร้อยละ 26.18 ซึ่งเป็นสัดส่วนมากกว่า 1 ใน 4 ของงบประมาณแผ่นดิน และมากที่สุด โดยเป็นสัดส่วนมากกว่าการลงทุนเพื่อเศรษฐกิจ การสาธารณสุข การเคหะและชุมชน การสังคมสงเคราะห์ การศาสนา การบริหารทั่วไป และการลงทุนอื่นๆ



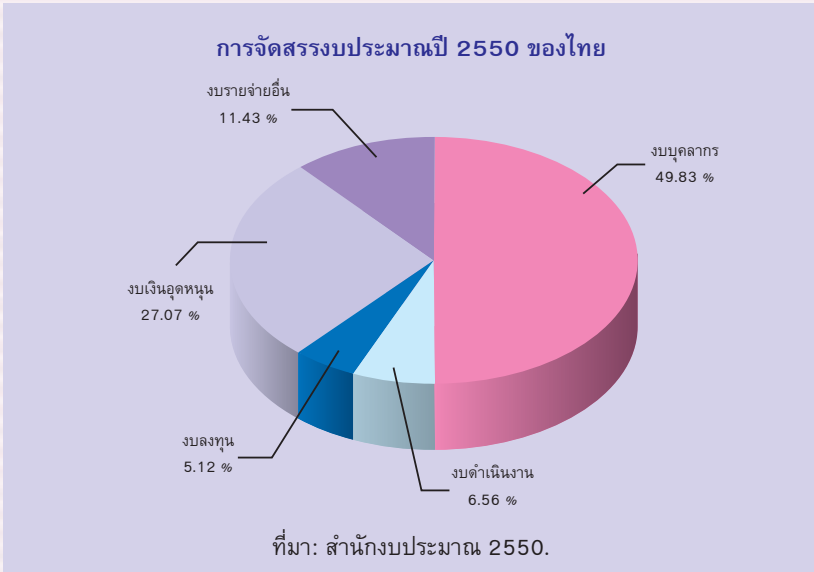
นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาอัตราการลงทุนที่เพิ่มจากงบประมาณแผ่นดินปี พ.ศ. 2549 แม้ว่ารัฐลงทุนเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นน้อยกว่าการสาธารณสุข การศาสนา และการเคหะและชุมชน แต่ใน พ.ศ. 2550 รัฐก็ได้ลงทุนเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2549 ถึงร้อยละ 10.58

## การจัดสรรงบประมาณของไทยจำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษา ปี 2550



ที่มา: สำนักงบประมาณ 2550.

จากงบประมาณที่รัฐลงทุนเพื่อการศึกษาทั้งหมดใน พ.ศ. 2550 จำแนกเป็นการลงทุนให้กับการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนและการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุดคือร้อยละ 68.80 รองลงมาลงทุนในการอุดมศึกษา ร้อยละ 16.48 ลงทุนในการบริการสนับสนุนการศึกษา ร้อยละ 11.42 ลงทุนในการศึกษาอื่นๆ ร้อยละ 3.25 และลงทุนในการศึกษาที่ไม่กำหนดระดับอีก ร้อยละ 0.04



เมื่อจำแนกจากงบประมาณที่รัฐลงทุนเพื่อการศึกษาทั้งหมดใน พ.ศ. 2550 ตามประเภทรายจ่ายพบว่า เป็นงบบุคลากรมากที่สุดถึงร้อยละ 49.83 รองลงมาคือ งบเงินอุดหนุน ร้อยละ 27.07 งบรายจ่ายอื่น ร้อยละ 11.43 งบดำเนินงาน ร้อยละ 6.56 และงบลงทุน ร้อยละ 5.12

จากข้อมูลการลงทุนเพื่อการศึกษาของไทยจะพบว่า งบประมาณที่ไทยลงทุนเพื่อศึกษาค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณแผ่นดิน แต่งบประมาณส่วนใหญ่ใช้เป็นงบประมาณด้านบุคลากร ในขณะที่งบลงทุนเพื่อพัฒนามีสัดส่วนค่อนข้างน้อย ซึ่งหมายความว่า การลงทุนในส่วนที่มุ่งยกระดับความสามารถของผู้เรียน โดยตรงค่อนข้างน้อย ประสิทธิภาพที่เกิดจากการลงทุนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาจึงยังไม่เห็นผล และพัฒนาสมรรถนะในระดับ



## สถานการณ์ท้าทายในอนาคต

### สถานการณ์ท้าทายในอนาคตระดับสากล

การทราบถึงสถานการณ์ท้าทายในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น นับเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการกำหนดนโยบายเพื่อเตรียมการพัฒนาให้พร้อมรับสถานการณ์ที่ท้าทาย โดยใน พ.ศ. 2550 สถาบัน IMD ได้พิจารณาถึงความสำคัญดังกล่าว และคาดการณ์ถึงสถานการณ์ท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอีก 4 ทศวรรษข้างหน้า นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาถึงสถานการณ์ท้าทายอันอาจจะเกิดขึ้นใน 2 มิติ คือระดับของผลกระทบที่อาจเกิดจากสถานการณ์ต่างๆ และคาดการณ์ถึงระยะเวลาที่สถานการณ์ท้าทายนั้นๆ อาจจะเกิดขึ้นด้วย ทั้งนี้ มีสถานการณ์ท้าทายที่เกี่ยวข้องและอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ความรู้เรื่องประชากรศาสตร์และสภาพแวดล้อมจะดึงดูดเรื่องการลงทุนขนาดใหญ่ (Life Science and Environment Attract Massive Investments) เช่น ประชากรที่จะกลายเป็นผู้สูงอายุทั่วโลกในแต่ละปีจะมากถึง 10 ล้านคน สภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยีจะส่งผลให้เกิดสภาวะโลกร้อนเพิ่มขึ้น 0.6 องศาเซลเซียสในอีก 20 ปี สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ดึงดูดให้เกิดการลงทุนขนาดใหญ่เพื่อสร้างนวัตกรรมและความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยสถานการณ์นี้จะมีระดับความท้าทายปานกลาง และเกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษนี้ (พ.ศ. 2543-2553) (IMD, 2007)

2. ทรัพย์สินทางปัญญาและระบบเสรี (Intellectual Property and Open Systems) ประเด็นทรัพย์สินทางปัญญาจะนำไปสู่สถานการณ์ท้าทาย 2 เรื่อง คือ ความเคารพในนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ และการเปิดสังคมเพื่อความร่วมมือ โดยมีการแบ่งปันข้อมูลกันอย่างกว้างขวาง โดยสถานการณ์จะเกิดในช่วงปลายทศวรรษนี้ (พ.ศ. 2543-2553) แต่ระดับความท้าทายน้อย (IMD, 2007)

3. ทัวโลกต้องการบุคลากรระดับบริหารมากขึ้น (More Managers Needed Everywhere) เพื่อรองรับการขยายตัวของการพัฒนา ทั้งในอินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน รัสเซีย และบราซิล ต่างต้องการบุคลากรเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะบุคลากรด้านการบริหารจัดการและการสร้างสรรค์ด้านธุรกิจ ซึ่งจะส่งผลต่อสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะในด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ ดังนั้นปัจจุบันจึงมีการเน้นการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มทักษะเชิงกลยุทธ์ การเงิน และการตลาด เพื่อรองรับการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของผู้ประกอบการภายในประเทศและระหว่างประเทศ สถานการณ์ท้าทายนี้เริ่มส่งผลกระทบต่อบางแล้วในปัจจุบัน และคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อระดับสูงในช่วงต้นทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2553-2563) (IMD, 2007)

4. การเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลาง (Emergence of a New Middle Class) โดยชนชั้นกลางในภูมิภาคเอเชีย ยุโรปกลาง และละตินอเมริกาจะเพิ่มขึ้นและจะมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลก ในระยะ 6 ปีที่ผ่านมาพบว่า ประชาชนทั่วโลก 600 ล้านคนสามารถเปลี่ยนสถานภาพขึ้นมาเป็นชนชั้นกลาง โดยมีการใช้จ่าย

ครัวเรือนและสินค้าบริโภคเฉลี่ย 4,000 พันล้านหรือ 4 ล้านล้าน เหรียญสหรัฐ ซึ่งคาดการณ์ว่าชนชั้นกลางจะเพิ่มขึ้น 2 เท่าทุก ๆ 7 ปี ดังนั้น สถานการณ์นี้จะมีระดับความท้าทายสูงมากในช่วงต้น ทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2553-2563) (IMD, 2007)

5. การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์จากค่าแรงต่ำไปสู่ค่าสมอง ราคาถูก (From Cheap Manpower to Cheap Brainpower) โลกจะ เคลื่อนจากรูปแบบการแข่งขันจากค่าแรงต่ำเป็นฐานไปสู่ฐานของ ค่าสมองราคาถูก ในภาพรวมทั้งอินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน และ รัสเซีย สามารถผลิตบัณฑิตรวมกันได้ 14 ล้านคนต่อปี เท่าๆ กับ สหรัฐอเมริกา ซึ่งบัณฑิตเหล่านี้ก็กลายเป็นผู้เชี่ยวชาญอายุน้อยที่ ต้องการความสำเร็จจึงมีแรงจูงใจอย่างมาก ให้สมองของบัณฑิต เหล่านี้ก้าวไปถึงทุกภูมิภาคของโลกผ่านเทคโนโลยี สถานการณ์ที่ ทำทายนี้จะส่งผลกระทบต่อระดับสูงมากในช่วงกลางทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2553-2563) (IMD, 2007)

6. การแข่งขันระหว่างระบบค่านิยมที่เข้มข้น (Intense Competition between Value Systems) อันเนื่องมาจากความสำเร็จ ในการพัฒนาประเทศ ในเอเชียและยุโรปกลางมีทัศนคติ “ในการทำงานหนักเพื่อยกฐานะ” ในขณะที่ประเทศอุตสาหกรรมกลับเน้น ค่านิยม “แบบสมดุลของการทำงานกับชีวิต” สถานการณ์นี้จะส่งผล กระทบในระดับปานกลางในช่วงต้นของ 2 ทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2563-2573) (IMD, 2007)

7. ความแตกต่างของต้นทุนค่าแรงลดลง (Labor Cost Differences Shrink) โดยความแตกต่างของต้นทุนค่าแรงทั่วโลกจะ



ลดลงจากการพัฒนาประเทศที่เพิ่มขึ้น จากปัจจุบันที่ค่าอำนาจซื้อต่างกัน 1-20 เท่าเหลือเพียง 1-5 เท่า โดยสถานการณ์ทำทายนี้อาจส่งผลกระทบต่อในระดับค่อนข้างสูงในช่วงต้นของ 2 ทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2563-2573) (IMD, 2007)

8. สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย และรัสเซียกลายเป็นประเทศมหาอำนาจด้านเทคโนโลยี (China, India and Russia as Technological Powers) โดยบริษัทต่างชาติจะไม่สามารถคุกคามหรือถ่ายโอนศูนย์การวิจัยสู่ทั้ง 3 ประเทศนี้ได้อีกต่อไป เนื่องมาจากช่วงของการพัฒนาด้านเทคโนโลยีได้ก้าวสู่ความเป็นเลิศในด้านวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม สถานการณ์ทำทายนี้อาจส่งผลกระทบต่อในระดับค่อนข้างสูงในช่วงต้นของ 2 ทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2563-2573)

9. วิกฤตการณ์ผู้สูงอายุในยุโรปและญี่ปุ่น (Pension Systems in Europe and Japan at Risk) โดยปัจจุบันญี่ปุ่นและยุโรปมีประชากรที่อายุเกินกว่า 60 ปี มากถึง 1 ใน 3 และร้อยละ 10 มีอายุเกินกว่า 80 ปี และผู้เกษียณอายุในปัจจุบันจึงต้องขยายฐานจนอายุเฉลี่ยการเกษียณใกล้ 70 ปี อันนำไปสู่ภาระที่เพิ่มพูนในด้านอุตสาหกรรมตามมาได้ สถานการณ์ทำทายนี้อาจส่งผลกระทบต่อระดับสูงมากในช่วงกลางของ 2 ทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2563-2573) (IMD, 2007)

10. การเปลี่ยนแปลงสภาพบรรยากาศส่งผลต่อทรัพยากรทางเศรษฐกิจ (Climate Change Affects Economic Resources) การ

เปลี่ยนแปลงสภาพบรรยากาศส่งผลให้ต้องมีการจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจใหม่ จะเกิดภาวะการขาดแคลนอาหารและน้ำในบางภูมิภาค ขณะเดียวกันจะมีพืชชนิดใหม่ๆ เกิดขึ้นในภูมิภาคแถบเหนือ ต้นทุนสภาพแวดล้อมจะกลายเป็นส่วนหนึ่งในต้นทุนสำคัญทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ท้าทายนี้จะส่งผลกระทบต่อระดับสูงมากในช่วงกลางของ 3 ทศวรรษข้างหน้า (พ.ศ. 2573-2583) (IMD, 2007)

## สถานการณ์ท้าทายในอนาคตของประเทศไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยนโยบายการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการกำหนดนโยบายเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ในอนาคตเช่นกัน โดยได้มีการศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยใน 5 ปีข้างหน้า เมื่อ พ.ศ. 2550 และเมื่อพิจารณาข้อค้นพบจากงานวิจัยดังกล่าว ประกอบกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ พบว่า สถานการณ์ท้าทายในอนาคตระดับประเทศมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ท้าทายในอนาคตในระดับสากลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลายประการ ดังนี้

1. การที่รัฐมีนโยบายเปิดเสรีการค้า โดยรวมถึงบริการด้านการศึกษาด้วย และได้ลงนามความร่วมมือกับหลายประเทศแล้ว นั้น จะส่งผลให้เกิดการแข่งขันของผู้ให้บริการด้านการศึกษามากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550)

2. หลายประเทศทั่วโลกได้นำประเด็นทรัพย์สินทางปัญญา และระบบเสรี (Intellectual Property and Open Systems) มาเป็น

เงื่อนไขในควมร่วมมือทงเศรชฐกัจระหว่งประเทศ ซ่งจะส่งผล  
กระทบต่อระบบการว้จยและพ้ฒนศ ร่วมไปถ่งการจศศทษบ้ตรต่งๆ  
จ่งเป็นสถนการณ้ท้ททยที่เช่อมโยงบ้การศกษศอย่งหลกเล่งยงไม่ถ้  
เน่องจการศกษศเป็นฐนของการว้จยและพ้ฒนศอันเป็นจศศเร่ม  
ของการถ้มาซ่งทรรพ์สศนทงปัญญศหรือสศทษบ้ตรต่งๆ

ท้งน้ ซ้ข้อมูลจการ IMD (2007) พบว้ ไทยม้จ้ำนวนสศทษบ้ตร  
ที่จศศในประเทศเพียง 60 รยการ (อันดบ้ที่ 38) ในขณะท้ถ้ญี่ปุ่นม้  
จ้ำนวนสศทษบ้ตรที่จศศในประเทศ 110,714 รยการ (อันดบ้ 1) เกาหลี  
39,650 รยการ (อันดบ้ 3) ไต้หวัน 35,599 รยการ (อันดบ้ 4)  
สศศธรรฐประชศจจีน 16,700 รยการ (อันดบ้ 6) อินเดย 695  
รยการ (อันดบ้ 19) ออสเตรเลย 539 รยการ (อันดบ้ 21) สศงคโปร์  
291 รยการ (อันดบ้ 28) และนศวซ้แลนด้ 287 รยการ (อันดบ้ 29)

ส้สำหรับจ้ำนวนสศทษบ้ตรท้ไปจศศในต่งประเทศพบว้ไทยม้  
เพียง 40 รยการ (อันดบ้ 48) ในขณะท้ถ้ญี่ปุ่นม้ 56,592 รยการ  
(อันดบ้ 3) ไต้หวัน 20,092 รยการ (อันดบ้ 8) ออสเตรเลย 3,407  
รยการ (อันดบ้ 12) เกาหลี 3,142 รยการ (อันดบ้ 20) อินเดย  
929 รยการ (อันดบ้ 23) สศศธรรฐประชศจจีน 771 รยการ  
(อันดบ้ 25) นศวซ้แลนด้ 562 รยการ (อันดบ้ 29) สศงคโปร์ 383  
รยการ (อันดบ้ 34) ฮองกง 168 รยการ (อันดบ้ 39) มาเลเชย  
162 รยการ (อันดบ้ 41) อินโดเนซย 53 รยการ (อันดบ้ 46)

3. จการนโยบยของรัฐและพระรชศบ้ญญต้การศกษศแห่ง  
ชศศท้เปดโอกศสให้ทกภศศศนช้เข้ามาม้บทบทบ้ในการจศศการศกษศ



## การเตรียมรับสถานการณ์ท้าทายในอนาคต

จากสถานการณ์ท้าทายในอนาคตทั้งในระดับสากลและระดับประเทศข้างต้นจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบริบทที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาหลายประการ กล่าวคือ

1. นโยบายเปิดเสรีการค้าจะส่งผลให้บริบทด้านการศึกษามีการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการมากขึ้น ประกอบกับการคาดการณ์ว่า จะมีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์จากค่าแรงต่ำไปสู่สมองราคาถูก (From Cheap Manpower to Cheap Brainpower) เนื่องจากนานาประเทศสามารถผลิตบัณฑิตได้มากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศอินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน และรัสเซีย ซึ่งบัณฑิตเหล่านี้ก็กลายเป็นผู้เชี่ยวชาญอายุน้อยที่ต้องการความสำเร็จ รวมถึงค่านิยมการทำงานหนักเพื่อยกฐานะในหลายภูมิภาคของโลก จะส่งผลให้บัณฑิตเหล่านี้เป็นกำลังแรงงานที่ไร้พรมแดนสามารถเข้าถึงทุกภูมิภาคของโลกผ่านเทคโนโลยี นอกจากนี้ ความแตกต่างของต้นทุนค่าแรงที่ลดลงจากการพัฒนาประเทศที่เพิ่มขึ้น จากปัจจุบันที่ค่าอำนาจซื้อต่างกัน 1-20 เท่าเหลือเพียง 1-5 เท่า จะส่งผลให้ชนชั้นกลางในภูมิภาคเอเชีย ยุโรป กลาง และละตินอเมริกาเพิ่มขึ้นและจะมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลกเนื่องจากมีการใช้จ่ายครัวเรือนและสินค้าบริโภคมากขึ้น

สถานการณ์ข้างต้นแสดงถึงภาวะการแข่งขันที่มากขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยต้องพิจารณาบททวนถึงการพัฒนาประชากร เพื่อพยายามขยายฐานชนชั้นกลางในประเทศที่นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

อย่างสมดุล ทั้งนี้ การขยายฐานชนชั้นกลางมีความเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาซึ่งต้องมีการเตรียมพร้อมเพื่อให้ระบบการศึกษาตลอดจนสถานศึกษามีสมรรถนะและมาตรฐานระดับสากล โดยเน้นเรื่องคุณภาพ การศึกษาและการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อผู้ประกอบการหรือตลาดให้มากขึ้นเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้ให้บริการด้านการศึกษาของนานาชาติได้ โดยสถาบันการศึกษาจะต้องปรับตัวและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนให้มีความโดดเด่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่บัณฑิตที่ต้องเข้าสู่การแข่งขันในตลาดแรงงานแบบไร้พรมแดนให้ได้ อย่างไรก็ตาม พบว่า มีสถานการณ์ที่เกื้อหนุนในการพัฒนาตามแนวคิดดังกล่าวอยู่แล้ว เช่น นโยบายของรัฐและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามา มีบทบาทในการจัดการศึกษา ดังนั้น สถานประกอบการและภาคเอกชนจึงสามารถเข้ามา มีบทบาทเพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาที่หลากหลายและผลิตกำลังคนที่มีคุณสมบัติเชี่ยวชาญเฉพาะได้ตรงตามความต้องการมากขึ้น นอกจากนี้ หน่วยงานนโยบายด้านการศึกษาและสถานศึกษาควรพิจารณาผลิตบุคลากรหรือบัณฑิตที่เน้นการเพิ่มทักษะเชิงกลยุทธ์ การเงิน และการตลาดเพื่อให้พร้อมรับกับสถานการณ์ที่คาดว่าทั่วโลกต้องการบุคลากรระดับบริหารมากขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวของการพัฒนา

2. ประเด็นทรัพย์สินทางปัญญาและระบบเสรี (Intellectual Property and Open Systems) ที่จะ มีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น ดังนั้น กระแสเรื่องความเคารพในนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ และการเปิดสังคมเพื่อความร่วมมือจะมากขึ้น ในขณะที่สมรรถนะในด้านนี้ของ

ประเทศไทยค่อนข้างน้อย ดังจะเห็นได้จากอัตราการจดสิทธิบัตรของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศยังคงมีอัตราที่ต่ำ ทั้งนี้ การจดสิทธิบัตร ทรัพย์สินทางปัญญา นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ล้วนเป็นเรื่องที่ต้องมีฐานที่เชื่อมโยงมาจากการวิจัยและพัฒนา แต่ปัจจุบันไทยยังให้ความสำคัญด้านการวิจัยและพัฒนาไม่มากนัก ดังจะเห็นได้จากการลงทุนในด้านวิจัยและพัฒนาต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (อันดับ 52) ซึ่งเป็นจุดอ่อนของไทยในด้านโครงสร้างพื้นฐานดังที่ได้กล่าวไว้ในบทสมรรถนะของประเทศไทยในเวทีสากลแล้ว อย่างไรก็ตาม จะพบว่า ไทยมีสถานการณ์ที่เป็นเรื่องเกือหนุนในด้านนี้ ดังจะเห็นได้จากนักวิจัยเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่แข่งขันสิ่งประดิษฐ์ในระดับนานาชาติได้รับรางวัลอย่างสม่ำเสมอ แสดงให้เห็นว่าโดยข้อเท็จจริงสถาบันอุดมศึกษาและเยาวชนไทยจำนวนหนึ่งมีศักยภาพในด้านวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์เทียบเท่าระดับนานาชาติ ดังนั้น ปัญหาส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากการขาดความตระหนักถึงความสำคัญในการจดสิทธิบัตรของเจ้าของผลงานวิจัยและพัฒนา รวมไปถึงการขาดความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับสถานประกอบการในการต่อยอดการพัฒนาสู่การนำผลการวิจัยและพัฒนา รวมไปถึงนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ไปใช้ในทางปฏิบัติให้เห็นผลอย่างกว้างขวาง

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าจุดอ่อนในด้านนี้ยังเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ การเปิดเสรีการค้าด้านบริการการศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศในเชิงการเคปรพในนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ หากยังไม่ สามารถลดจุดอ่อนในเรื่องนี้ได้ย่อมส่งผลกระทบต่อสมรรถนะในด้านอื่นๆ ด้วย ดังนั้น หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเร่งพัฒนาความร่วมมือ ในเรื่องนี้อย่างเร่งด่วน เช่น การกระตุ้นให้นักวิจัยเห็นความสำคัญ ของการจดสิทธิบัตรผลงานวิจัยและพัฒนา การอำนวยความสะดวก ในการจดสิทธิบัตร การให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการใน การจดสิทธิบัตร การเพิ่มการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา ส่งเสริม ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หรือระหว่างสถาบัน อุดมศึกษากับสถานประกอบการในการวิจัยและพัฒนาหรือต่อยอด นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ เป็นต้น

3. ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะส่งผลให้การ ศึกษาบนฐานอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นจากความเหลื่อมล้ำด้าน โอกาสทางการศึกษาจะลดลง นอกจากนี้ ยังคาดว่าสาธารณรัฐ ประชาชนจีน อินเดีย และรัสเซียกลายเป็นประเทศมหาอำนาจด้าน เทคโนโลยี (China, India and Russia as Technological Powers) โดยบริษัทต่างชาติจะไม่สามารถคุกคามหรือถ่ายโอนศูนย์การวิจัยสู่ทั้ง 3 ประเทศนี้ได้อีกต่อไป เนื่องจากช่วงของการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ได้ก้าวสู่ความเป็นเลิศในด้านวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม ในทางกลับ กันพบว่า แนวโน้มความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ของไทยมีมากขึ้นจากความร่วมมือที่แตกต่างกันของสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ สถานการณ์ในปัจจุบันของไทยพบว่า สมรรถนะด้าน



โครงสร้างเทคโนโลยีเป็นจุดอ่อนรองจากโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ รวมถึงการที่ยังมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตน้อยทั้งๆ ที่ต้นทุนอินเทอร์เน็ตของไทยค่อนข้างต่ำ ดังนั้น จะเห็นว่าไทยยังไม่ได้ใช้ศักยภาพหรือข้อได้เปรียบเพื่อพัฒนาสมรรถนะในด้านนี้เท่าที่ควร ทั้งนี้ปัญหาส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากปัญหาในเรื่องทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

จากสถานการณ์ข้างต้นจะพบว่า หากไม่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี หรือลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของเยาวชนและประชากรแล้ว ในอนาคตอันใกล้ ช่องว่างสมรรถนะในด้านนี้ของไทยกับนานาประเทศจะยิ่งกว้างมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับสาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย และรัสเซีย ซึ่งนอกจากจะส่งผลในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศแล้ว ยังส่งผลต่อโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงกระทบต่อสมรรถนะในภาพรวมด้านการศึกษาด้วย

4. สถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดวิกฤตการณ์ผู้สูงอายุในยุโรป และญี่ปุ่นสอดคล้องกับสถานการณ์ในประเทศไทยที่คาดว่าจะสัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นมากในอนาคตอันใกล้ ดังนั้น แม้ว่าในปัจจุบันสัดส่วนการพึ่งพิงจะเป็นข้อได้เปรียบของไทย แต่การที่สัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงของประชากรเพิ่มขึ้นและไทยจะสูญเสียข้อได้เปรียบในเรื่องนี้ทั้งนี้การที่ทราบถึงโครงสร้างประชากรและสามารถคาดการณ์ถึงสถานการณ์ที่ทำหาล่วงหน้าถือเป็นโอกาส

ในการกำหนดนโยบายและการพัฒนาเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ดังกล่าวได้ล่วงหน้า เช่น การขยายฐานอาชีพสำหรับผู้สูงอายุเพื่อไม่ให้เป็นการชะงักในการพัฒนา แต่กลายเป็นปัจจัยเกื้อหนุนในการพัฒนาประเทศ อาทิเช่น การพัฒนาธุรกิจด้านการบริการเฉพาะด้าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุได้ใช้ประสบการณ์การทำงานและความเชี่ยวชาญเพื่อการพัฒนาในกลุ่มคนรุ่นใหม่ หรือพัฒนาอาชีพผู้ดูแลเด็กให้ผู้สูงอายุเพื่อเป็นกลุ่มหลักในการเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัย ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้สูงอายุไม่เป็นภาระของรัฐแล้วยังส่งผลให้ประชากรวัยแรงงานสามารถไปทำงานเพื่อพัฒนาประเทศอย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งการส่งเสริมการสาธารณสุขที่เน้นการป้องกันแทนการรักษาเพื่อให้ประชากรมีสุขภาพดีเพื่อลดภาระการพึ่งพิงของประชากร เป็นต้น ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงอัตราการพึ่งพิงของประชากรที่จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

5. การเปลี่ยนแปลงสภาพบรรยากาศส่งผลต่อปัจจัยการผลิต ทำให้ต้องมีการจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจใหม่ และต้นทุนสภาพแวดล้อมจะกลายเป็นส่วนหนึ่งในต้นทุนสำคัญทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วย นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาและภาคธุรกิจเอกชนควรร่วมมือกันเพื่อวิจัยและพัฒนา เช่น ในเรื่องการพัฒนาพลังงานทดแทน หรือพืชเศรษฐกิจใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพบรรยากาศที่จะเปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น

จากสถานการณ์ความท้าทายส่งผลให้ต้องมีการเตรียมพร้อมรับความท้าทายดังกล่าว โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคควรต้องตระหนักและให้ความสำคัญว่านโยบายการศึกษาคควรมีทิศทางอย่างไร และจะจัดการศึกษาหรือจัดการเรียนการสอนอย่างไรเพื่อให้พร้อมรับกับความท้าทายที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะการพัฒนาประเทศให้สมรรถนะอยู่ในระดับสากลต้องอาศัยบุคลากรที่มีศักยภาพและมีความสามารถสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ธรรมชาติของการพัฒนาศักยภาพของคนไม่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาอันสั้น แต่ต้องอาศัยระยะเวลาในการพัฒนา ดังนั้น การเตรียมบุคลากรเพื่อพัฒนาประเทศในอนาคตต้องเร่งดำเนินการในปัจจุบัน

## สรุป และข้อเสนอแนะ

### สรุป

จากผลการศึกษสมรรถนะของประเทศไทยที่เน้นด้านการศึกษา รวมไปถึงสถานการณ์ท้าทายในอนาคต สามารถสรุปได้ดังนี้

#### 1. สมรรถนะของประเทศไทยในเวทีสากล

1.1 ใน พ.ศ. 2550 IMD จัดอันดับสมรรถนะของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 33 จาก 55 และเมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของประเทศไทย ตามระยะเวลาที่เปลี่ยนไปสมรรถนะของไทยมีแนวโน้มลดลงโดยตลอด

1.2 จากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านที่ IMD นำมาพิจารณาจัดอันดับสมรรถนะนั้น พบว่า ไทยมีสมรรถนะด้านเศรษฐกิจดีที่สุด รองลงมาคือสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐและสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐิจตามลำดับโดยสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยถือเป็นจุดอ่อนที่จุดรั้งสมรรถนะในภาพรวมของไทย

1.3 ไทยมีสมรรถนะด้านเศรษฐกิจอยู่ในอันดับที่ 15 ได้คะแนนร้อยละ 54.53 โดยจุดแข็งของสมรรถนะด้านเศรษฐกิจในกลุ่มการจ้างงานและค่าครองชีพมากกว่ากลุ่มอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมาแม้อันดับสมรรถนะด้านเศรษฐกิจของไทยจะอยู่ในอันดับค่อนข้างดี แต่ ในพ.ศ. 2549-2550 ไทยได้สูญเสียอันดับที่เคยอยู่ในกลุ่มสิบอันดับชั้นนำและคะแนนก็มีแนวโน้มลดลง รวมทั้งสูญเสียอันดับ 1 ในอัตราการว่างงาน ซึ่งเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหลักใน

สมรรถนะด้านเศรษฐกิจของไทย แม้ว่าอัตราการว่างงานของไทยจะลดลง แสดงให้เห็นว่า นานาประเทศสามารถพัฒนาสมรรถนะโดยลดอัตราการว่างงานได้รวดเร็วกว่าไทย

1.4 อันดับความสามารถในด้านประสิทธิภาพภาครัฐของไทยใน พ.ศ. 2550 กลุ่มนโยบายการคลังมีสมรรถนะดีกว่ากลุ่มอื่นๆ และเมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของประเทศไทยในช่วง 4 ปีที่ผ่านมาพบว่า แม้อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐของไทยในบางปีจะดีขึ้น แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนกลับแสดงถึงแนวโน้มที่ลดลง โดยมีจุดอ่อนในเรื่องนโยบายการเงินที่มีผลกระทบเชิงบวกกับเศรษฐกิจ ความคล่องตัวในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ และกฎระเบียบภาครัฐ การประยุกต์ใช้นโยบายภาครัฐเพื่อเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ไทยมีจุดแข็งในสมรรถนะประสิทธิภาพภาครัฐเรื่องประสิทธิภาพด้านภาษีอากรทั้งในด้านการจัดเก็บภาษีรายได้บุคคลธรรมดา มาตรฐานอัตราภาษีการบริโภค

1.5 อันดับความสามารถในด้านประสิทธิภาพภาครัฐของไทยใน พ.ศ. 2550 พบว่า เกณฑ์ประเมินในกลุ่มตลาดแรงงานมีสมรรถนะดีกว่ากลุ่มอื่นๆ และในช่วง 4 ปี อันดับสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐของไทยไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่คะแนนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยจุดอ่อนในสมรรถนะด้านธุรกิจของไทยคือ ประสิทธิภาพที่ได้มาตรฐานระดับสากลของผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลาง ร้อยละการเปลี่ยนแปลงของตลาดหุ้น ผลิตภาพการผลิตโดยรวมต่อคน และผลิตภาพการผลิตของแรงงานต่อคน อย่างไรก็ตาม ไทยยังมีจุดแข็งในสมรรถนะด้าน

ธุรกิจในเรื่องสัดส่วนกำลังแรงงาน ชั่วโมงการทำงาน และรายได้จากภาคบริการ

1.6 อันดับความสามารถในด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยใน พ.ศ. 2550 อยู่ในอันดับที่ 48 ได้คะแนนร้อยละ 28.84 โดยทุกกลุ่มมีสมรรถนะไม่ดีนัก แม้กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานทั่วไปจะเป็นกลุ่มที่มีสมรรถนะดีกว่ากลุ่มอื่นๆ แต่ยังคงอยู่เพียงอันดับที่ 35 จาก 55 ประเทศ และในช่วง 4 ปี อันดับสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยอยู่ในกลุ่มล่างของจำนวนประเทศที่ประเมินตลอด โดยคะแนนที่ได้รับได้ต่ำกว่าครึ่งและมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องด้วยโดยกลุ่มโครงสร้างด้านวิทยาศาสตร์เป็นจุดอ่อนที่สุด รองลงมาคือโครงสร้างเทคโนโลยี สุขภาพและสภาพแวดล้อม การศึกษา และโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป ตามลำดับ ทั้งนี้ เกณฑ์ที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุดคือ การลงทุนด้านสุขภาพเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จำนวนบุคลากรด้านการแพทย์น้อย การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และผู้ใช้อินเทอร์เน็ตน้อย แต่ยังคงมีจุดแข็งในเรื่องอัตราการพึ่งพิงของประชากร และต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับความเป็นปึกแผ่นของสังคมของภาครัฐได้คะแนนสูงขึ้น แต่มีข้อสังเกตว่า การคาดประมาณการจำนวนประชากรของประเทศไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ประเทศไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นมากในอนาคตอันใกล้นี้ นอกจากนี้ UNESCO พบว่า อัตราเพิ่มของนักเรียนไทยลดลง เนื่องจากประชากรวัยเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง

## 2. สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล

**2.1 สมรรถนะด้านการศึกษาในภาพรวม** พบว่าระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 อันดับการศึกษาของไทยอยู่ในอันดับที่ 48, 46, 48 และ 46 จากจำนวน 60, 60, 61, และ 55 ประเทศตามลำดับ และใน พ.ศ. 2550 ยังคงต่ำกว่า 45 ประเทศ และเหนือกว่าเพียง 9 ประเทศ

**2.2 โอกาส ความเสมอภาค และความทั่วถึงทางการศึกษา** ในภาพรวมของไทยค่อนข้างดีในเชิงปริมาณ ดังจะเห็นได้จากอัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาที่ค่อนข้างสูง แต่ยังคงมีปัญหาในเรื่องโอกาสการเข้ารับการศึกษาอย่างเสมอภาคในเชิงพื้นที่ นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า แม้อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาของไทยจะเท่าเดิมแต่อันดับสมรรถนะกลับลดลงเนื่องจากอัตราการเพิ่มของอัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาในประเทศอื่นๆ สามารถเพิ่มได้มากและรวดเร็วกว่าอัตราการเพิ่มของไทย รวมทั้งมีข้อสังเกตว่าแม้เกาหลีและฮ่องกงจะมีอันดับต่ำกว่าออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์กว่า 30 อันดับ แต่อัตราการไม่รู้หนังสือในวัยผู้ใหญ่มีอัตราสูงกว่าเพียงร้อยละ 1 และ 1.8 ตามลำดับ ในขณะที่ไทยมีอันดับต่างจากเกาหลีและไต้หวันเพียง 11 และ 7 อันดับ แต่อัตราการไม่รู้หนังสือของวัยผู้ใหญ่สูงกว่าเกาหลีและไต้หวันถึงร้อยละ 5.4 และ 4.6 ตามลำดับ และในขณะเดียวกันก็มีอัตราต่ำกว่าสิงคโปร์ที่มีอันดับแตกต่างกัน 2 อันดับเพียงร้อยละ 0.2 เท่านั้น

**2.3 คุณภาพการศึกษา** พิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ได้แก่ 1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา 2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา 3) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา

4) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา  
 5) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับ  
 อุดมศึกษา และ 6) ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ  
 ของผู้ประกอบการ นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลพื้นฐานที่สามารถพิจารณา  
 ประกอบในเรื่องคุณภาพการศึกษาได้แก่ ผลการประเมินวิชา  
 คณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์ในโครงการ Program for Interna-  
 tional Student Assessment (PISA) รวมทั้งผลและข้อมูลจาก  
 หน่วยงานอื่นๆ เช่น การจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับนานาชาติ  
 ของ The Times Higher Education Supplement (THES) และ  
 ผลการประเมินภายในประเทศ พบว่า คุณภาพการศึกษาไทยไม่ค่อย  
 น่าพึงพอใจนัก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น การกระจายตัว  
 ของครูที่แตกต่างกันมากระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา สภาวะ  
 การขาดแคลนครู คณาจารย์ ในทุกระดับ/ประเภท ทั้งตามสาขาวิชา  
 และตามพื้นที่ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในลักษณะต่างๆ  
 รวมไปถึงการมีครูไม่ครบชั้น นอกจากนี้ ครูจำนวนมากยังต้องรับ  
 ภาระนอกเหนือจากการเป็นครูผู้สอน และครูส่วนใหญ่ทำการสอน  
 มากกว่า 1 สาระการเรียนรู้ รวมไปถึงการมีโรงเรียนขนาดเล็ก  
 กระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ จำนวนมาก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเหตุให้  
 เกิดผลกระทบต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพทั้งสิ้น

โดยมีข้อสังเกตในด้านคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูของสิงคโปร์และ  
 เกาหลีแสดงให้เห็นว่าครูของสิงคโปร์และเกาหลีต้องรับภาระมาก  
 กว่าในหลายประเทศแต่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างสูง



2) ประเทศต่างๆ มีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาแตกต่างกัน โดยครูระดับมัธยมศึกษาจะรับภาระนักเรียนน้อยกว่า ในขณะที่ประเทศไทยกลับมีลักษณะแตกต่างออกไปโดยอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเท่ากัน

3) การกระจายตัวของอัตราส่วนนักเรียนต่อห้องในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมีลักษณะที่แตกต่างกันมากระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา ดังนั้น แม้อัตราส่วนนักเรียนต่อครูทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของไทยในภาพรวมจะค่อนข้างดี แต่ในสภาพความเป็นจริง พบว่า ยังมีปัญหาขาดแคลนครู คณาจารย์ในทุกๆระดับ/ประเภท ทั้งตามสาขาวิชาและตามพื้นที่ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในลักษณะต่างๆ รวมไปถึงการมีครูไม่ครบชั้น ซึ่งส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4) การพิจารณาคุณภาพการศึกษานั้น ไม่สามารถพิจารณาเฉพาะอัตราส่วนนักเรียนต่อครูเนื่องจากมีดัชนีที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่ควรพิจารณาเพิ่มเติมอีกเช่นภาระงานของครู ซึ่งพบว่าครูไทยจำนวนมากต้องทำหน้าที่อื่นนอกเหนือจากการเป็นครูผู้สอน ได้แก่ การทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร และสนับสนุนการสอน นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่ทำการสอนมากกว่า 1 ภาระการเรียนรู้

5) การประเมินผลสัมฤทธิ์ในปัจจุบันทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ เน้นการประเมินเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์

และคณิตศาสตร์ โดยยังขาดการประเมินในเชิงสังคม เช่น คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ส่งผลให้ข้อมูลที่มีขาดความสมดุลและไม่รอบด้าน นอกจากนี้ คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองและพลโลกยังถูกกำหนดให้เป็นมาตรฐานการศึกษาของไทยด้วย ดังนั้นควรมีการประเมินในเรื่องดังกล่าวเพื่อพัฒนาการศึกษาคนอย่างสมดุลรอบด้าน

**2.4 ประสิทธิภาพการศึกษา** พบว่า สมรรถนะการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจของไทยไม่ดีนัก จำนวนนักเรียน/นักศึกษาต่างประเทศที่มาศึกษาในไทยมีสัดส่วนสูงกว่าจำนวนนักเรียน/นักศึกษาของไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศมาก และงบประมาณที่ไทยลงทุนเพื่อการศึกษาค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและงบประมาณแผ่นดิน แต่ส่วนใหญ่ใช้เป็นงบประมาณด้านบุคลากร ในขณะที่งบลงทุนเพื่อพัฒนามีสัดส่วนค่อนข้างน้อย ซึ่งหมายความว่า การลงทุนในส่วนที่มุ่งยกระดับความสามารถของผู้เรียนโดยตรงค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ การมีสถานศึกษาจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศ ส่งผลให้งบประมาณที่ลงทุนเพื่อการศึกษากระจุกกระจายไม่เห็นผลกระทบเชิงบวกที่ชัดเจน ประสิทธิภาพที่เกิดจากการลงทุนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาจึงยังไม่เห็นผล และพัฒนาสมรรถนะในระดับนานาชาติได้ค่อนข้างช้า นอกจากนี้ ข้อมูลในระดับนานาชาติยังบ่งชี้ว่าการลงทุนเพื่อการศึกษาส่วนใหญ่เป็นภาระของรัฐถึงร้อยละ 75.5 ในขณะที่ภาคเอกชนมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย แสดงให้เห็นว่าต้องเร่งเพิ่มประสิทธิภาพในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา อย่างไรก็ตาม

การที่รัฐให้ความสำคัญกับการศึกษามากโดยลงทุนเพื่อการศึกษาในสัดส่วนมากกว่า 1 ใน 4 ของงบประมาณแผ่นดินเป็นจุดแข็งของการพัฒนาการศึกษา

### 3. สถานการณ์ท้าทายในอนาคตและการเตรียมรับสถานการณ์ท้าทาย

สถานการณ์ท้าทายในอนาคตทั้งในระดับสากลและระดับประเทศจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบริบทที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาหลายประการ กล่าวคือ

1. นโยบายเปิดเสรีการค้า จะส่งผลให้บริบทด้านการศึกษา มีการแข่งขันระหว่างผู้ให้บริการมากขึ้น และทำให้ต้องทบทวนการพัฒนาประชากรซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาตลอดจนสถานศึกษามีสมรรถนะและมาตรฐานระดับสากล โดยเน้นเรื่องคุณภาพการศึกษาและการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อผู้ประกอบการหรือตลาดให้มากขึ้น สถาบันการศึกษาจะต้องปรับตัวและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับการขยายตัวของพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่บัณฑิตที่ต้องเข้าสู่การแข่งขันในตลาดแรงงานแบบไร้พรมแดนให้ได้

2. ประเด็นทรัพย์สินทางปัญญาและระบบเสรี (Intellectual Property and Open Systems) ที่จะมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น ดังนั้น กระแสเรื่องความเคารพในนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ และการเปิดสังคมเพื่อความร่วมมือจะมากขึ้น ในขณะที่สมรรถนะในด้านนี้ของประเทศไทยค่อนข้างน้อย โดยอัตราการจดสิทธิบัตรของไทยทั้งในประเทศและในต่างประเทศต่ำ การลงทุนในด้านวิจัยและพัฒนาต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม

จะพบว่า ไทยมีสถานการณ์ที่เกือหนุน เช่น สถาบันอุดมศึกษาและเยาวชนไทยจำนวนหนึ่งมีศักยภาพในด้านวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์เทียบเท่าระดับนานาชาติ แต่อาจขาดความตระหนักถึงความสำคัญในการจดสิทธิบัตรของเจ้าของผลงานวิจัยและพัฒนา รวมไปถึงการขาดความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการในการต่อยอดการพัฒนาสู่การนำผลการวิจัยและพัฒนา รวมไปถึงนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ไปใช้ในทางปฏิบัติให้เห็นผลอย่างกว้างขวาง

3. ความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสทางการศึกษาจะลดลงจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการให้การศึกษาบนฐานอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น แต่แนวโน้มว่าความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยอาจมากขึ้นจากความพร้อมที่แตกต่างกันของสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ ปัจจุบันสมรรถนะด้านโครงสร้างเทคโนโลยีของไทยยังเป็นจุดอ่อนรองจากโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ และยังไม่ได้ใช้ศักยภาพหรือข้อได้เปรียบจากต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำเพื่อพัฒนาสมรรถนะในด้านนี้เท่าที่ควรโดยมีจำนวนคนใช้อินเทอร์เน็ตน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาในเรื่องทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

4. ประเทศไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นมาก ในอนาคตอันใกล้ไทยจะสูญเสียข้อได้เปรียบในเรื่องอัตราการระพึงพึงของประชากรจากโครงสร้างอายุประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นการจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงค้ำึงถึงการเปลี่ยนแปลงอัตราการพึงพึงของประชากรที่จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

5. การเปลี่ยนแปลงสภาพบรรยากาศส่งผลให้ต้องมีการจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจใหม่ และต้นทุนสภาพแวดล้อมจะกลายเป็นส่วนหนึ่งในต้นทุนสำคัญทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วย นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาและภาคธุรกิจเอกชนควรร่วมมือกันเพื่อวิจัยและพัฒนา เช่น ในเรื่องการพัฒนาพลังงานทดแทน พืชเศรษฐกิจใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพบรรยากาศที่จะเปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น

### ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) สมรรถนะของประเทศไทยทั้งในด้านเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพภาครัฐ ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน 2) สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยทั้งในด้านโอกาส ความเสมอภาคและความทั่วถึงทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และ 3) สถานการณ์ท้าทายในอนาคต จึงมีข้อเสนอแนะด้านการศึกษา ดังนี้

1. ปรับระบบการจัดสรรทรัพยากร (Reallocation Resources) ทั้งระบบ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการจัดสรรทรัพยากรผ่านด้านผู้รับบริการ (Demand Side) แทนด้านผู้ให้บริการ (Supply Side) เพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมในการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพ และส่งผลให้ผู้ให้บริการหรือสถาบันการศึกษาต้องปรับปรุงประสิทธิภาพเพื่อดึงดูดผู้เรียน อย่างไรก็ตาม การปรับหรือระบบเป็นเรื่องซับซ้อน เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบ และ

เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ดังนั้น การจะดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จ ผู้นำในการดำเนินการต้องสามารถประสานนโยบายของหลายกระทรวง ทบวง กรม เช่น ในระดับกระทรวงได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย สำหรับหน่วยงานระดับกรม ได้แก่ สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอีกด้วย

2. ขยายการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม เช่น การสร้างแรงจูงใจและปลูกฝังทัศนคติให้ทุกภาคส่วนของสังคมเห็นความสำคัญของการศึกษา และเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การศึกษาอย่างกว้างขวางมากขึ้น หรือการเปิดโอกาสให้สถานประกอบการและภาคธุรกิจจัดการศึกษาได้มากขึ้น และรัฐไม่ขยายการรับผู้เรียนในพื้นที่ที่ทับซ้อนกับสถาบันศึกษาเอกชน เพื่อลดภาระของรัฐที่รับผิดชอบการลงทุนเพื่อการศึกษาถึงร้อยละ 75.5 โดยในประเด็นนโยบายนี้ หน่วยงานที่มีส่วนร่วม มีดังนี้

2.1 การสร้างแรงจูงใจผ่านมาตรการด้านภาษี เช่น การลดหย่อนภาษีในกรณีอุดหนุนการศึกษา หน่วยงานที่ควรมีส่วนร่วม ได้แก่ องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงการคลัง

2.2 ปลูกฝังค่านิยมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเห็นความสำคัญของการศึกษา หน่วยงานที่ควรรับผิดชอบหลักได้แก่ องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ

2.3 การเปิดโอกาสให้สถานประกอบการและภาคธุรกิจจัดการศึกษาได้มากขึ้น หน่วยงานที่ควรรับผิดชอบหลัก ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ ต้องมีการดำเนินการให้มีระบบที่สามารถเทียบโอนความรู้ และวุฒิการศึกษาได้ด้วย จึงจะสามารถจูงใจให้สถานประกอบการและภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

2.4 นโยบายการรับผู้เรียนของสถานศึกษาภาครัฐต้องชัดเจน โดยไม่ขยายการรับผู้เรียนในพื้นที่ทับซ้อนกับสถาบันการศึกษาเอกชน หน่วยงานที่ควรรับผิดชอบหลัก ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความร่วมมือกับสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

2.5 ควรเร่งดำเนินการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบและแบ่งเบาภาระของกระทรวงศึกษาธิการ โดยหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำนโยบายส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับการถ่ายโอนสถานศึกษาเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพควบคู่กันไปด้วย

3. วางแผนผลิตกำลังคนร่วมกันเพื่อรองรับสถานการณ์ท้าทายในอนาคตระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนการพัฒนาประเทศ โดยสามารถผลิตกำลังคนได้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะช่วยยกระดับสมรรถนะการแข่งขันของไทยให้ทัดเทียมสากล หน่วยงานที่ควรรับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยความร่วมมือกับกระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันอุดมศึกษา

4. พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีมาตรการสำคัญดังนี้

4.1 การส่งเสริมระบบช่องทางพัฒนาแบบเร่งรัด (Fast Track) เช่น ส่งเสริมศูนย์อัจฉริยภาพต่างๆ ที่มีในประเทศไทย ให้สามารถส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรือส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (Center of Excellence) เฉพาะสาขา อันเป็นช่องทางในการส่งเสริมให้เยาวชนและสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสามารถพัฒนาอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ควรพัฒนาให้มีระบบการจัดการความรู้ และเชื่อมโยงเครือข่ายระบบช่องทางส่วนการพัฒนาเข้าด้วยกัน ซึ่งนอกจากการพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาโดยทั่วไปแล้ว ระบบช่องทางส่วนการพัฒนาจะช่วยให้ประเทศไทยมีเยาวชนและสถาบันการศึกษาจำนวนหนึ่งที่สามารถ



ก้าวไปสู่ขั้นนำในระดับสากลได้สำหรับหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบหลัก ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสนับสนุนของศูนย์วิจัยสภาพต่างๆ ที่มีในประเทศไทย และสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ

4.2 การแก้ไขปัญหาขาดแคลนครูและคณาจารย์

เนื่องจากครู และคณาจารย์เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หากยังมีปัญหาการขาดแคลนครูและคณาจารย์แล้ว ย่อมเป็นไปได้ยากที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา และผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการกระจายตัวของอัตราส่วนนักเรียนต่อห้องในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมีลักษณะที่แตกต่างกันมากระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งยังมีปัญหาสภาวะการขาดแคลนครู คณาจารย์ ในทุกระดับ/ประเภท ทั้งตามสาขาวิชาและตามพื้นที่ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในลักษณะต่างๆ รวมไปถึงการมีครูไม่ครบชั้น ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น การจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมต้องแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู คณาจารย์ก่อน โดยหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา นี้ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาดำเนินการเชิงนโยบายร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน โดยความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

4.3 การผลิต และพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา หากจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐานก่อน โดยการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและพร้อมรองรับสถานการณ์ที่ท้าทายในอนาคต รวมทั้งมีระบบควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการผลิตและการพัฒนา นอกจากนี้ ในการพัฒนาต้องปรับระบบให้ตอบสนองความต้องการของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ด้วยว่าขาดศักยภาพหรือความสามารถที่จำเป็นอะไรแทนการพัฒนาด้วยหลักสูตรเดียวทั่วประเทศ ทั้งนี้ อาจนำระบบป้องกันการพัฒนามาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับการเลือกพัฒนาตามหลักสูตรที่ต้องการแทนระบบเดิม หน่วยงานที่ควรรับผิดชอบหลักในเรื่องนี้ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา โดยการสนับสนุนของสถาบันพัฒนาครูและผู้บริหารการศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ทั่วประเทศ

4.4 การส่งเสริมการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จากการประเมินสมรรถนะการศึกษาไทยพบว่า สมรรถนะและคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของไทยไม่น่าพึงพอใจ ดังนั้น ควรมีการพัฒนาการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ศึกษา และเพิ่มศักยภาพของคนไทยด้านการคิด วิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์ ให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันแม้สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(สสวท.) จะทุ่มเทในการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์อย่างเต็มความสามารถ แต่เนื่องจากสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมีมากกว่า 30,000 แห่ง จึงเป็นไปได้ยากที่ สสวท. จะเข้าไปพัฒนาได้ทั้งหมด ดังนั้น ควรมีการปรับวิธีการพัฒนาใหม่ อาทิ เช่น เน้นการพัฒนาครู คณาจารย์ ที่สอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพในด้านนี้ โดยหน่วยงานรับผิดชอบควรมี สสวท. เป็นแกนนำร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เปิดสอนสาขาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) โดยการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

4.5 การประเมินด้านสังคม เช่นด้านหน้าที่และความ เป็นพลเมืองที่ดี อันเนื่องมาจากมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทย กำหนดมาตรฐานเรื่องคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งใน ฐานะพลเมืองและพลโลก แต่ในการประเมินสมรรถนะของสถาบัน ต่างๆ พบว่าให้ความสำคัญกับการประเมินสมรรถนะด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพียงด้านเดียวโดยไม่มีการประเมินในด้าน ความเป็นพลเมืองและพลโลกที่พึงประสงค์ ส่งผลให้มีข้อมูลเพื่อการ กำหนดนโยบายไม่รอบด้านและขาดความสมดุล ในขณะที่เดียวกัน ก็ขาดข้อมูลเพื่อการประเมินการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของ ชาติ ดังนั้น ในเชิงนโยบายควรมีการประเมินเพื่อหาข้อมูลใน สมรรถนะเรื่องความเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี อันจะส่งผลให้ได้

ข้อมูลที่รอบด้าน และเกิดความสมดุล โดยหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบหลักควรได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และสนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยต่างๆ

4.6 พัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้ตอบสนององความต้องการของผู้เรียน เพื่อจูงใจให้นักเรียน/นักศึกษาเลือกศึกษาต่อในประเทศ รวมทั้งจูงใจให้นักเรียน/นักศึกษาชาวต่างประเทศมาศึกษาต่อในไทยมากขึ้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสถาบันการศึกษาแล้ว ยังช่วยลดงบประมาณและการเสียดุลการค้าด้านบริการการศึกษาอีกด้วย

## บรรณานุกรม

การคาดการณ์จำนวนประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย. 25  
กุมภาพันธ์ 2551 <http://www.manager.co.th/Daily/>  
(ข้อมูลจากงานเสวนาในเวทีสมัชชาสร้างสุขภาพกลาง  
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ: สสส.)

การุณ กิตติสถาพร, ปลัดกระทรวงพาณิชย์. 2550. งานนิทรรศการ  
การศึกษานานาชาติของไทย ปี 2550 (สัมภาษณ์).  
[http://bsncenter.com/news/news\\_view.asp?id=4837](http://bsncenter.com/news/news_view.asp?id=4837)

มดิชน. วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2550 ปีที่ 30 ฉบับที่ 10638.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2550.  
ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)  
ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา  
2548. [www.niets.or.th](http://www.niets.or.th)

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2550.  
ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)  
ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา  
2549. [www.niets.or.th](http://www.niets.or.th)

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. นคราภิวัตน์  
และวิถีชีวิตเมือง. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสัน เพรส โพรดักส์ จำกัด,  
2550.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). มอง  
**คุณภาพการศึกษาตะวันออก จากการประเมินผล  
 นักเรียนนานาชาติ.** กรุงเทพฯ: เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด,  
 2550.

สมชาย สุขสิริเสรีกุล. **ค่าใช้จ่ายและต้นทุนการศึกษาของระบบ  
 การศึกษาของประเทศไทย.** [www.nesdb.go.th](http://www.nesdb.go.th)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550. **ผลการทดสอบ  
 ทางการศึกษาแห่งชาติขั้นสูง(A-NET) ของนักเรียน  
 ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548.**  
[www.cuas.or.th](http://www.cuas.or.th)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550. **ผลการทดสอบ  
 ทางการศึกษาแห่งชาติขั้นสูง(A-NET) ของนักเรียน  
 ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549.**  
[www.cuas.or.th](http://www.cuas.or.th)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,  
 2550. [www.nesdb.go.th](http://www.nesdb.go.th).

สำนักงบประมาณ. 2550. <http://www.bb.go.th>

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การ  
 มหาชน). 2550. **ผลการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.**  
[www.onesqa.or.th/](http://www.onesqa.or.th/)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550. **การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2549**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550. **ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทยใน 5 ปีข้างหน้า**. กรุงเทพมหานคร: ออฟเซ็ท เพรส.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2549. **สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล 2549**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551. **สรุปผลการดำเนินงานสำคัญและแผนการดำเนินงานในอนาคตของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา**. (เอกสารอัดสำเนา)

สุนีย์ คล้ายนิลและคณะ, สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ OECD. 2547. **ความรู้และทักษะของเยาวชนไทยสำหรับโลกวันพรุ่งนี้(ฉบับสมบูรณ์)**: รายงานการวิจัยโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ PISA 2000 และ PISA Plus. กรุงเทพฯ:บริษัท เซเว่น พรินต์ติ้งกรุ๊ป จำกัด.

อุทัย บุญประเสริฐและคณะ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **สภาพภาระงานครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. เอกสารอัดสำเนา, 2550.

International Institute for Management Development. 2004. **World Competitiveness Yearbook 2004**. Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. 2005. **World Competitiveness Yearbook 2005**. Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. 2006. **World Competitiveness Yearbook 2006**. Switzerland: Lausanne.

International Institute for Management Development. 2007. **World Competitiveness Yearbook 2007**. Switzerland: Lausanne.

Organization for Co-operation and Development (OECD). **Education at a Glance 2006**. [www.oecd.org/edu/eag2005](http://www.oecd.org/edu/eag2005).

Organization for Co-operation and Development (OECD). 2006. **PISA Report**. <http://www.pisa.oecd.org>.

The Times Higher Education Supplement. 2007. **Newsweek International Editor, 2006**. [www.msnbc.msn.com](http://www.msnbc.msn.com), <http://www.toppuniversities.com>.

UNESCO Institute for Statistics. 2006. [www.uis.unesco.org](http://www.uis.unesco.org).

UNESCO. <http://portal.unesco.org/>

World Economic Forum. 2007. **The Global Competitiveness Report 2006**. <http://www.weforum.org/>







# תוכן

## ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ในภาพรวม พ.ศ. 2550

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	19	นิวซีแลนด์	37	จอร์แดน
2	สิงคโปร์	20	สหราชอาณาจักร	38	โคลัมเบีย
3	ฮ่องกง	21	อิสราเอล	39	โปรตุเกส
4	ลักเซมเบิร์ก	22	เอสโตเนีย	40	สโลเวเนีย
5	เดนมาร์ก	23	มาเลเซีย	41	บัลแกเรีย
6	สวีตเซอร์แลนด์	24	ญี่ปุ่น	42	อิตาลี
7	ไอซ์แลนด์	25	เบลเยียม	43	รัสเซีย
8	เนเธอร์แลนด์	26	ชิลี	44	โรมาเนีย
9	สวีเดน	27	อินเดีย	45	ฟิลิปปินส์
10	แคนาดา	28	ฝรั่งเศส	46	ยูเครน
11	ออสเตรเลีย	29	เกาหลี	47	เม็กซิโก
12	ออสเตรเลีย	30	สเปน	48	ตุรกี
13	นอร์เวย์	31	ลิทัวเนีย	49	บราซิล
14	ไอร์แลนด์	32	สาธารณรัฐเช็ก	50	แอฟริกาใต้
15	สาธารณรัฐประชาชนจีน	33	<b>ไทย</b>	51	อาร์เจนตินา
16	เยอรมนี	34	สาธารณรัฐสโลวัก	52	โปแลนด์
17	ฟินแลนด์	35	ฮังการี	53	โครเอเชีย
18	ไต้หวัน	36	กรีซ	54	อินโดนีเซีย
				55	เวเนซุเอลา

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2007.

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ  
ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2550

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	19	ฝรั่งเศส	37	ลิชัวเนีย
2	สาธารณรัฐประชาชนจีน	20	เบลเยียม	38	ฮังการี
3	ลักเซมเบิร์ก	21	ออสเตรีย	39	อิตาลี
4	สิงคโปร์	22	ญี่ปุ่น	40	นิวซีแลนด์
5	เนเธอร์แลนด์	23	นอร์เวย์	41	โปแลนด์
6	ฮ่องกง	24	สโลเวเนีย	42	สาธารณรัฐสโลวัก
7	สหราชอาณาจักร	25	ไอร์แลนด์	43	ยูเครน
8	เยอรมนี	26	โคลัมเบีย	44	จอร์แดน
9	เอสโตเนีย	27	สเปน	45	ฟิลิปปินส์
10	อินเดีย	28	ชิลี	46	กรีซ
11	ไอซ์แลนด์	29	สาธารณรัฐเช็ก	47	บราซิล
12	มาเลเซีย	30	เม็กซิโก	48	โปรตุเกส
13	แคนาดา	31	บัลแกเรีย	49	เกาหลี
14	สวีตเซอร์แลนด์	32	ฟินแลนด์	50	โครเอเชีย
15	ไทย	33	อิสราเอล	51	เวเนซุเอลา
16	ไต้หวัน	34	อาร์เจนตินา	52	รัสเซีย
17	สวีเดน	35	โรมาเนีย	53	ตุรกี
18	เดนมาร์ก	36	ออสเตรเลีย	54	แอฟริกาใต้
				55	อินโดนีเซีย

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2007.

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ  
ด้านประสิทธิภาพภาครัฐ พ.ศ. 2550

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สิงคโปร์	19	สหรัฐอเมริกา	37	สาธารณรัฐสโลวัก
2	ฮ่องกง	20	ไต้หวัน	38	บัลแกเรีย
3	สวิตเซอร์แลนด์	21	มาเลเซีย	39	รัสเซีย
4	เดนมาร์ก	22	สหราชอาณาจักร	40	ฮังการี
5	ไอร์แลนด์	23	เยอรมนี	41	สาธารณรัฐเช็ก
6	นิวซีแลนด์	24	โปรตุเกส	42	ฝรั่งเศส
7	ออสเตรเลีย	25	อิสราเอล	43	สโลเวเนีย
8	สาธารณรัฐประชาชนจีน	26	ลิทัวเนีย	44	เม็กซิโก
9	ลักเซมเบิร์ก	27	<b>ไทย</b>	45	โรมาเนีย
10	ออสเตรีย	28	เบลเยียม	46	อินโดนีเซีย
11	แคนาดา	29	สเปน	47	ฟิลิปปินส์
12	ไอซ์แลนด์	30	กรีซ	48	ยูเครน
13	เอสโตเนีย	31	เกาหลี	49	ตุรกี
14	สวีเดน	32	จอร์แดน	50	โครเอเชีย
15	นอร์เวย์	33	อินเดีย	51	อิตาลี
16	ชิลี	34	ญี่ปุ่น	52	โปแลนด์
17	ฟินแลนด์	35	แอฟริกาใต้	53	อาร์เจนตินา
18	เนเธอร์แลนด์	36	โคลัมเบีย	54	บราซิล
				55	เวเนซุเอลา

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2007.

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ  
ด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ พ.ศ. 2550

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	ฮ่องกง	19	อินเดีย	37	ตุรกี
2	ไอซ์แลนด์	20	ฟินแลนด์	38	เกาหลี
3	เดนมาร์ก	21	ชิลี	39	ฟิลิปปินส์
4	สิงคโปร์	22	สหราชอาณาจักร	40	บราซิล
5	ลักเซมเบิร์ก	23	เบลเยียม	41	ฮังการี
6	สหรัฐอเมริกา	24	เอสโตเนีย	42	ฝรั่งเศส
7	ออสเตรเลีย	25	เยอรมนี	43	สโลเวเนีย
8	ไอร์แลนด์	26	สาธารณรัฐประชาชนจีน	44	โปรตุเกส
9	สวีตเซอร์แลนด์	27	ญี่ปุ่น	45	อินโดนีเซีย
10	เนเธอร์แลนด์	28	สาธารณรัฐสโลวัก	46	ยูเครน
11	ออสเตรีย	29	ลิทัวเนีย	47	อิตาลี
12	แคนาดา	30	โคลัมเบีย	48	รัสเซีย
13	สวีเดน	31	จอร์แดน	49	เม็กซิโก
14	นอร์เวย์	32	แอฟริกาใต้	50	โรมาเนีย
15	มาเลเซีย	33	สเปน	51	อาร์เจนตินา
16	อิสราเอล	34	<b>ไทย</b>	52	โปแลนด์
17	ไต้หวัน	35	กรีซ	53	เวเนซุเอลา
18	นิวซีแลนด์	36	สาธารณรัฐเช็ก	54	บัลแกเรีย
				55	โครเอเชีย

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2007.

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ  
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พ.ศ. 2550

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	19	เกาหลี	37	รัสเซีย
2	สวีตเซอร์แลนด์	20	ฮ่องกง	38	สาธารณรัฐสโลวัก
3	สิงคโปร์	21	ไต้หวัน	39	ชิลี
4	เดนมาร์ก	22	สหราชอาณาจักร	40	โปแลนด์
5	สวีเดน	23	นิวซีแลนด์	41	บัลแกเรีย
6	ญี่ปุ่น	24	ไอร์แลนด์	42	โรมาเนีย
7	เยอรมนี	25	ฮังการี	43	โครเอเชีย
8	ไอซ์แลนด์	26	มาเลเซีย	44	อาร์เจนตินา
9	นอร์เวย์	27	สาธารณรัฐเช็ก	45	ตุรกี
10	เนเธอร์แลนด์	28	สาธารณรัฐประชาชนจีน	46	โคลัมเบีย
11	ฟินแลนด์	29	สเปน	47	ยูเครน
12	แคนาดา	30	ลิทัวเนีย	48	ไทย
13	ออสเตรีย	31	เอสโตเนีย	49	บราซิล
14	อิสราเอล	32	โปรตุเกส	50	อินเดีย
15	ลักเซมเบิร์ก	33	สโลเวเนีย	51	ฟิลิปปินส์
16	ออสเตรเลีย	34	กรีซ	52	เวเนซุเอลา
17	เบลเยียม	35	อิตาลี	53	เม็กซิโก
18	ฝรั่งเศส	36	จอร์แดน	54	อินโดนีเซีย
				55	แอฟริกาใต้

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2007.

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ  
ด้านการศึกษา พ.ศ. 2550

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	ไอซ์แลนด์	19	ญี่ปุ่น	37	โปแลนด์
2	เดนมาร์ก	20	ฝรั่งเศส	38	บัลแกเรีย
3	อิสราเอล	21	ฮังการี	39	ยูเครน
4	เบลเยียม	22	ลิทัวเนีย	40	โรมาเนีย
5	สวีเดน	23	เอสโตเนีย	41	โครเอเชีย
6	ฟินแลนด์	24	เยอรมนี	42	สาธารณรัฐสโลวัก
7	สวิตเซอร์แลนด์	25	ฮ่องกง	43	อาร์เจนตินา
8	แคนาดา	26	สโลเวเนีย	44	สาธารณรัฐประชาชนจีน
9	นอร์เวย์	27	สหราชอาณาจักร	45	ชิลี
10	ออสเตรเลีย	28	โปรตุเกส	46	<b>ไทย</b>
11	สิงคโปร์	29	เกาหลี	47	ตุรกี
12	ออสเตรเลีย	30	สเปน	48	บราซิล
13	สหรัฐอเมริกา	31	มาเลเซีย	49	โคลัมเบีย
14	เนเธอร์แลนด์	32	กรีซ	50	เม็กซิโก
15	ไอร์แลนด์	33	จอร์แดน	51	อินโดนีเซีย
16	ลักเซมเบิร์ก	34	อิตาลี	52	ฟิลิปปินส์
17	นิวซีแลนด์	35	สาธารณรัฐเช็ก	53	เวเนซุเอลา
18	ไต้หวัน	36	รัสเซีย	54	อินเดีย
				55	แอฟริกาใต้

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2007.



ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ  
ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2550

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	19	ออสเตรเลีย	37	อินเดีย
2	สิงคโปร์	20	ญี่ปุ่น	38	กรีซ
3	ฮ่องกง	21	ออสเตรเลีย	39	ชิลี
4	เดนมาร์ก	22	ฝรั่งเศส	40	บัลแกเรีย
5	อิสราเอล	23	ไอร์แลนด์	41	จอร์แดน
6	เกาหลี	24	เอสโตเนีย	42	โคลัมเบีย
7	สวีเดน	25	เบลเยียม	43	ตุรกี
8	เยอรมนี	26	ฮังการี	44	ยูเครน
9	เนเธอร์แลนด์	27	สาธารณรัฐประชาชนจีน	45	โครเอเชีย
10	แคนาดา	28	สาธารณรัฐเช็ก	46	รัสเซีย
11	สวิตเซอร์แลนด์	29	นิวซีแลนด์	47	อาร์เจนตินา
12	ไอซ์แลนด์	30	ลิทัวเนีย	48	ไทย
13	ฟินแลนด์	31	ฟิลิปปินส์	49	โปแลนด์
14	นอร์เวย์	32	อิตาลี	50	เวเนซุเอลา
15	ไต้หวัน	33	สโลเวเนีย	51	บราซิล
16	ลักเซมเบิร์ก	34	โปรตุเกส	52	โรมาเนีย
17	สหราชอาณาจักร	35	สาธารณรัฐสโลวัก	53	เม็กซิโก
18	มาเลเซีย	36	สเปน	54	แอฟริกาใต้
				55	อินโดนีเซีย

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2007.

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ  
ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2550

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	19	ออสเตรเลีย	37	เอสโตเนีย
2	ญี่ปุ่น	20	ออสเตรเลีย	38	กรีซ
3	เยอรมนี	21	นอร์เวย์	39	แอฟริกาใต้
4	สวิตเซอร์แลนด์	22	รัสเซีย	40	โปแลนด์
5	สวีเดน	23	เบลเยียม	41	โปรตุเกส
6	ไต้หวัน	24	ไอร์แลนด์	42	โรมาเนีย
7	เกาหลี	25	นิวซีแลนด์	43	อินโดนีเซีย
8	สหราชอาณาจักร	26	อินเดีย	44	บราซิล
9	อิสราเอล	27	ยูเครน	45	ชิลี
10	ฝรั่งเศส	28	อิตาลี	46	ตุรกี
11	ฟินแลนด์	29	จอร์แดน	47	บัลแกเรีย
12	ลักเซมเบิร์ก	30	สาธารณรัฐเช็ก	48	สาธารณรัฐสโลวัก
13	สิงคโปร์	31	มาเลเซีย	49	<b>ไทย</b>
14	เดนมาร์ก	32	ฮังการี	50	โคลัมเบีย
15	สาธารณรัฐประชาชนจีน	33	สโลวีเนีย	51	เวเนซุเอลา
16	แคนาดา	34	สเปน	52	อาร์เจนตินา
17	เนเธอร์แลนด์	35	ลิทัวเนีย	53	โครเอเชีย
18	ไอซ์แลนด์	36	ฮ่องกง	54	ฟิลิปปินส์
				55	เม็กซิโก

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2007.

ตารางแสดงอันดับความสามารถด้านต่างๆ ของประเทศไทยในเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. 2550

ประเทศ	อันดับด้านสมรรถนะเศรษฐกิจ						อันดับด้านประสิทธิภาพภาครัฐ						อันดับด้านประสิทธิภาพภาครัฐ						อันดับด้านโครงสร้างพื้นฐาน											
	ศร.มล.บ.อ.ย.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.บ.อ.ย.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	ศร.อ.ย.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	ศร.อ.ย.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	ศร.อ.ย.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	ศร.อ.ย.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	ศร.อ.ย.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.	บ.น.ร.ศ.พ.น.ร.ศ.ศ.ศ.			
เกาหลี	49	25	45	43	15	51	31	19	10	36	38	52	38	40	28	31	41	43	19	17	6	7	26	29						
ญี่ปุ่น	22	5	30	17	19	48	24	42	30	20	32	44	27	42	22	16	27	26	6	18	20	2	9	19						
ไต้หวัน	16	23	16	42	22	14	20	21	3	29	28	37	17	11	11	14	24	21	21	22	15	6	32	18						
ไทย	15	47	13	45	6	6	27	16	6	45	37	40	34	48	7	44	35	30	48	35	48	49	48	46						
นิวซีแลนด์	40	53	55	51	5	8	6	10	21	18	6	6	18	35	26	27	7	11	23	21	29	25	17	17						
ฟิลิปปินส์	45	54	42	52	34	3	47	54	14	52	45	24	39	51	18	45	38	31	51	55	31	54	49	52						
มาเลเซีย	12	33	6	29	24	4	21	31	11	16	22	41	15	32	3	35	28	22	26	25	18	31	30	31						
สาธารณรัฐประชาชนจีน	2	2	4	10	1	12	8	1	5	24	27	28	26	27	1	5	8	2	28	8	27	15	47	44						
สิงคโปร์	4	8	1	15	2	31	1	13	4	2	1	14	4	17	16	12	5	6	3	1	2	13	14	11						
ออสเตรเลีย	36	28	50	55	18	25	7	23	18	9	8	5	7	28	2	24	21	13	16	5	21	20	11	12						
อินเดีย	10	7	31	22	8	27	33	33	13	32	36	47	19	50	30	52	42	42	50	36	37	26	52	54						
อินโดนีเซีย	55	52	53	46	49	54	46	41	7	46	54	53	45	29	34	22	23	20	54	50	55	43	54	51						
ฮ่องกง	6	6	3	5	17	49	2	4	1	11	2	22	1	1	5	2	9	3	20	3	3	36	20	25						

ที่มา: IMD, World Competitiveness Yearbook 2007.



ตารางแสดงอันดับความสามารถด้านการศึกษาของไทย พ.ศ. 2547-2550

สมรรถนะด้านการศึกษา	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549	พ.ศ. 2550
1. การลงทุนเพื่อการศึกษา (% GDP)	41 (4.125)	48 (4.00)	49 (3.90)	42 (4.1)
2. อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา (คน)	40 (20.4)	35 (19)	44 (21)	43 (20.68)
3. อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา (คน)	54 (25.4)	50 (21)	53 (21)	48 (21)
4. การเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสุทธิ (%)	57 (55.4)	48 (71.2)	49 (72)	46 (72)
5. ผลสัมฤทธิ์ระดับอุดมศึกษา (%)	40 (14.5)	42 (14)	37 (18)	39 (18)
6. ระบบการศึกษาที่ตอบสนองการแข่งขัน (คะแนน)	42 (4.45)	35 (4.69)	35 (4.6)	38 (3.83)
7. การอุดมศึกษาที่ตอบสนองการแข่งขัน (คะแนน)	42 (4.97)	41 (4.9)	34 (5.28)	39 (4.46)
8. อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรวัยผู้ใหญ่ (%)	41 (4.3)	45 (7.4)	46 (7.4)	43 (7.4)
9. การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ (คะแนน)	33 (4.44)	38 (4.17)	36 (4.39)	42 (3.63)
10. ทักษะด้านภาษา (คะแนน)	-	35 (5.03)	47 (4.27)	48 (3.71)
<b>สมรรถนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา</b>				
1. การสอนวิทยาศาสตร์ศึกษาในโรงเรียน (คะแนน)	42 (4.43)	36 (4.21)	31 (4.84)	35 (4.13)
2. จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อ 1,000 คน (เครื่อง)	52 (49.6)	53 (57)	53 (66)	48 (76)
3. จำนวนอินเทอร์เน็ตต่อ 20 ชั่วโมง (USD)	2 (6.98)	2 (6.98)	2 (7.39)	4 (6.95)
4. จำนวนการใช้อินเทอร์เน็ตต่อ 1,000 คน (คน)	49 (95.54)	49 (116.7)	54 (119.8)	49 (140.56)
5. ทักษะด้านเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (คะแนน)	55 (6.13)	54 (6.04)	56 (6.03)	49 (5.88)
6. ค่าใช้จ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนา (% GDP)	57 (0.25)	58 (0.26)	58 (0.28)	52 (0.24)
7. จำนวนนักวิจัยต่อ 1,000 คน (คน)	29 (32)	33 (24.5)	25 (42.4)	27 (37)

ที่มา: IMD, World Competitiveness Yearbook 2004-2007.

หมายเหตุ: ตัวเลขนอกวงเล็บหมายถึงอันดับในปีนั้นๆ และตัวเลขในวงเล็บคือ สถิติหรือคะแนนของดัชนีนั้นๆ

### ที่ปรึกษา

ดร. อ่างรุ้ง จันทวานิช	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร. สิริพร บุญญานันต์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นางสุรางค์ โพธิ์พฤษขววงศ์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
นางสิริวรรณ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา	หัวหน้ากลุ่มสารสนเทศ

### พิจารณารายงาน

ศาสตราจารย์ ดร. ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์	ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน
นางสุรางค์ โพธิ์พฤษขววงศ์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
ดร. อุมพร หล่อสมฤดี	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการศึกษา
นางสิริวรรณ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา	หัวหน้ากลุ่มสารสนเทศ
นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์	หัวหน้ากลุ่มประเมินผลการจัดการเรียนรู้

### รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เรียบเรียง จัดทำรายงาน และบรรณาธิการ

ดร. รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์	นักวิชาการศึกษา 6 ว.
---------------------------	----------------------

### ประสานการจัดพิมพ์

นายจิรวิทย์ ไทภูวไพบูลย์	นักวิชาการศึกษา 5
--------------------------	-------------------

### พิสูจน์อักษร

ดร. รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์	นักวิชาการศึกษา 6 ว.
นายจิรวิทย์ ไทภูวไพบูลย์	นักวิชาการศึกษา 5
นางสาวนิตยา กีนรัมย์	ผู้ช่วยนักวิชาการ

### หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา  
 99/20 ถนนสุขุโขทัย ดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300  
 โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 1211 โทรสาร 0 2243 0085  
[www.onec.go.th](http://www.onec.go.th)

เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า  
หากท่านไม่ใช่หนังสือเล่มนี้แล้ว  
โปรดมอบให้ผู้อื่นนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป